

Rozvoj kultury mikroregionu Strážnicko a role neziskových organizací a místních akčních skupin

Bc. Monika Střelcová

Diplomová práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Monika Střelcová**
Osobní číslo: **M14351**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Rozvoj kultury mikroregionu Strážnicko a role neziskových organizací a místních akčních skupin**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Pojednejte o významu kultury v rozvoji mikroregionů a uveďte nástroje pro její rozvoj.
- Představte roli neziskových organizací a MAS v rozvoji kultury mikroregionů.

II. Praktická část

- Provedte analýzu akcí, aktérů a nástrojů podpory pro rozvoj kultury v mikroregionu Strážnicko.
- Na základě výsledků semistrukturovaných rozhovorů zhodnoťte spolupráci MAS, neziskových organizací a dalších aktérů v oblasti kultury v mikroregionu Strážnicko.
- Vypracujte strategii a navrhňte projekty pro rozvoj kultury mikroregionu Strážnicko.

Závěr

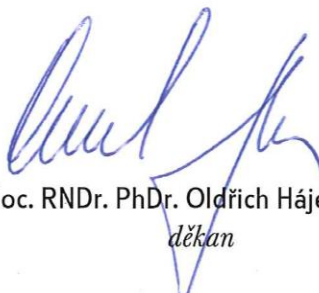
Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BERNARD, Josef. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011, 236 s. ISBN 978-80-7419-069-8.
BOLE, David. The Synergy of Culture and Tourism for the Development of Rural Areas. 1st ed. Ljubljana: ZRC Publishing, 2013, 52 p. ISBN 978-961-254-485-0.
KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Zuzana. Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2014, 233 s. ISBN 978-80-87284-44-5.
PATOČKA, Jiří a Eva HEŘMANOVÁ. Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008, 199 s. ISBN 978-80-7357-347-8.
RICHARDS, Greg ed. Cultural Tourism: Global and Local Perspectives. 1st ed. New York: Haworth Hospitality Press, 2007, 347 p. ISBN 978-0-7890-3116-7.

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **15. února 2016**
Termín odevzdání diplomové práce: **18. dubna 2016**

Ve Zlíně dne 15. února 2016

doc. RNDr. PhDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
děkan

Mgr. Jiří Novosák, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

15.4.2016

Monika Štoková

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce ve své teoretické části nejdříve pojednává o kultuře a jejím významu v rozvoji mikroregionů, identifikuje její aktéry a dostupné nástroje jejího rozvoje na úrovni ČR. Samostatná pozornost je zde věnována roli neziskových organizací a MAS, které lze, jak z práce vyplynulo, považovat za nejaktivnější subjekty v oblasti kultury. V praktické části je analyzován mikroregion Strážnicko. Výstupem práce je strategický plán rozvoje kultury v mikroregionu, který je rozdělen do 5 strategických cílů rozvedených do priorit a opatření. V závěru práce jsou uvedeny 3 návrhy projektů, jejichž realizace při přispěla k naplňování cílů strategie.

Klíčová slova: mikroregion, místní kultura, lidová kultura, neziskové organizace, místní akční skupina, nástroje rozvoje místní kultury

ABSTRACT

The thesis deals with culture and its importance in development of micro-regions in the theoretical part. Then are identified the actors of local culture and accessible tools for culture development at the level of Czech republic. Special attention is paid to the role of the non-profit organizations and a local action groups, which can be considered as the most active subjects in the field of culture. Micro-region called Straznicko is analyzed in the practical part of the thesis. The goal of the thesis is strategical plan for development of culture in this microregion. The strategical plan is divided into five strategic goals. Finally, the goals are divided into priorities and measures. There're given 3 projects in the final part of the thesis. The projects implementation can contribute to achieving the goals of the strategy in the future.

Keywords: micro-region, local culture, folk culture, non-profit organizations, local actions group, culture development tools

Na tomto místě bych chtěla poděkovat panu RNDr. Pavlu Bednářovi, PhD. za odborné vedení diplomové práce, za jeho cenné rady a věcné připomínky a především za jeho ochotu a vstřícnost. Rovněž děkuji všem účastníkům rozhovorů a lidem, kteří mi poskytli potřebné informace a rady nezbytné pro zpracování praktické části práce. Za podporu a pochopení děkuji mému příteli a rodině, ale i kamarádům, kteří za mnou po celou dobu studia stáli.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 MIKROREGIONY A MOŽNOSTI SPOLUPRÁCE OBCÍ	13
1.1 VYMEZENÍ POJMU MIKROREGION.....	13
1.2 DOBROVOLNÝ SVAZEK OBCÍ.....	14
1.3 DALŠÍ FORMY SPOLUPRÁCE OBCÍ.....	15
1.3.1 Spolupráce obcí na úrovni ČR	15
1.3.2 Spolupráce obcí na mezinárodní úrovni.....	16
1.4 VYMEZENÍ VENKOVSKÝCH REGIONŮ	17
1.4.1 Problémy venkovských regionů	18
1.5 KULTURA	19
1.5.1 Lidová kultura	20
1.5.2 Lokální kultura vs. místní kultura	21
1.6 AKTÉŘI ROZVOJE KULTURY NA MÍSTNÍ ÚROVNI	21
1.6.1 Občanský sektor	22
1.6.2 Veřejný sektor	23
1.6.3 Komerční sektor	25
1.7 ROLE KULTURY V ROZVOJI REGIONU	26
2 KONCEPČNÍ, LEGISLATIVNÍ A FINANČNÍ NÁSTROJE ROZVOJE KULTURY V ČR	30
2.1 LEGISLATIVNÍ NÁSTROJE ROZVOJE KULTURY.....	30
2.2 KONCEPČNÍ NÁSTROJE PRO OBLAST KULTURY NA NÁRODNÍ ÚROVNI.....	31
2.3 ZDROJE FINANCOVÁNÍ KULTURY V ČR.....	34
2.3.1 Veřejné finanční zdroje	35
2.3.2 Zdroje z EU	36
2.3.3 Soukromé zdroje	37
3 VÝZNAM NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ A MAS V ROZVOJI KULTURY MIKROREGIONU	39
3.1 VÝZNAM NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ V ROZVOJI KULTURY	39
3.1.1 Některé vybrané právní formy NO	40
3.2 VÝZNAM MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN V ROZVOJI KULTURY	42
3.2.1 Vznik MAS	43
3.2.2 Financování činnosti MAS.....	44
3.2.3 Význam MAS.....	45
II PRAKTICKÁ ČÁST	47
4 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA MIKROREGIONU	48
4.1.1 Činnost mikroregionu.....	49

4.2	VYUŽÍVANÉ FORMY SPOLUPRÁCE.....	49
4.3	HISTORIE OSÍDLENÍ ÚZEMÍ.....	50
4.4	OBYVATELSTVO MIKROREGIONU.....	51
5	ANALÝZA KULTURNÍ INFRASTRUKTURY.....	58
6	ANALÝZA KULTURNÍCH AKCÍ MIKROREGIONU.....	64
7	ANALÝZA AKTÉRŮ MÍSTNÍ KULTURY.....	71
7.1	OBČANSKÝ SEKTOR.....	71
7.2	VEŘEJNÝ SEKTOR.....	73
7.3	SOUKROMÝ SEKTOR.....	75
8	ANALÝZA NÁSTROJŮ ROZVOJE KULTURY NA ÚROVNI MIKROREGIONU.....	76
8.1.1	Koncepční nástroje Jihomoravského kraje.....	76
8.1.2	Koncepční nástroje na mikroregionální úrovni.....	77
8.2	FINANCOVÁNÍ KULTURY.....	78
8.3	ČINNOSTI A ROLE MAS STRÁŽNICKO V ROZVOJI KULTURY MIKROREGIONU.....	80
9	VÝZKUM SPOLUPRÁCE AKTÉRŮ MÍSTNÍ KULTURY V MIKROREGIONU STRÁŽNICKO.....	83
9.1	VYHODNOCENÍ VÝZKUMU.....	84
9.1.1	Zodpovězení výzkumných otázek.....	92
9.2	SWOT ANALÝZA KULTURNÍ OBLASTI MIKROREGIONU.....	93
10	STRATEGIE ROZVOJE KULTURY MIKROREGIONU STRÁŽNICKO.....	95
10.1	NÁVRH PROJEKTŮ.....	101
	ZÁVĚR.....	109
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	111
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	119
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	121
	SEZNAM GRAFŮ.....	121
	SEZNAM TABULEK.....	122
	SEZNAM PŘÍLOH.....	123

ÚVOD

Kultura je sama o sobě jevem mnohoznačným, který se denně prolíná do všech oblastí lidského života, a různé vědní disciplíny si ji vysvětlují podle řady vlastních definic. Kultura se stejně jako její nositelé – lidé v čase mění, vyvíjí, někdy také nenávratně zaniká... V současné době tak lze kulturu dělit nejen na hmotnou a nehmotnou, ale také na tradiční lidovou kulturu – tedy venkovskou kulturu z dob 18. – 19. st., jejíž zachování je dnes zajišťováno státními institucemi, a na současnou kulturu. Ta zahrnuje oficiální kulturu sdružující řadu různých subkultur a žánrů a soudobou lidovou kulturu. Ta je dodnes zachovávána jako „živá“ různými spolky a soubory a je typická zejména pro oblast jižní Moravy a Zlínského kraje. Strážnicko, kterým se diplomová práce zabývá, je folklórem a lidovými kroji proslavená a to také díky Mezinárodním folklórnímu festivalu, který ve Strážnici již více než 70 let pořádá příspěvková organizace MKČR - Národní ústav lidové kultury. Tento mikroregion byl pro zpracování diplomové práce zvolen záměrně. Cílem práce je zmapovat současný stav místní kultury v mikroregionu a zodpovědět na otázky - Jaký je stav kulturní infrastruktury ve všech obcích mikroregionu? Jaké instituce a aktéři jsou ve zdejších obcích neaktivnější? Jaká je zde kulturní nabídka? Potýká se tento mikroregion stejně jako jiné regiony v Česku s klesajícím zájmem mladých aktivně se na kultuře podílet nebo je mikroregion v něčem odlišný? Důležitost tématu kultury spočívá hned v několika bodech. Kromě toho, že ji lze chápat jako druh volnočasové aktivity, která kultivuje osobnost člověka, plní také řadu dalších sociálních, ekonomických a lokalizačních funkcí. Díky kultuře tak dochází například ke stmelování místních komunit, tvorbě sociálních sítí, představuje příjmy veřejných rozpočtů nebo třeba také může ovlivnit rozhodnutí mladých lidí při volbě budoucího bydliště nebo rozhodnutí podnikatelů o umístění své pobočky. Kultura je tedy také do jisté míry faktorem rozvoje a její význam v životě místních komunit je nesporný. Důležitost kultury si v posledních letech začínají čím dál více uvědomovat také představitelé veřejné správy a bývá tak řešena jakou součástí koncepčních dokumentů, u krajů a větších měst bývají pro oblast kultury zpracovány samostatné koncepce. Při zpracování diplomové práce mě pak také třeba zajímalo, do jaké míry je v obcích mikroregionu tato oblast řešena.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem diplomové práce je na základě provedených analýz a výzkumu zhodnotit současný stav mikroregionu Strážnicko v oblasti kultury, zmapovat zde rozložení a kvalitu zdejší kulturní infrastruktury a kulturní nabídky, a především zde identifikovat hlavní aktéry působící v oblasti místní kultury a zhodnotit současný stav jejich vzájemné spolupráce. Stejně tak významným cílem je objasnit roli a postavení neziskových organizací a MAS v rozvoji kultury mikroregionu a na základě zjištění analytické části práce formulovat strategii, která by mohla napomoci v dalším rozvoji kultury mikroregionu. Strategie je tvořena několika strategickými cíli, které jsou dále rozvedeny do dílčích priorit. Ty budou naplňovány prostřednictvím opatření a projektů, jejichž návrhy jsou uvedeny na konci návrhové části práce. Primárně by práce mohla sloužit jako zdroj informací a inspirace pro aktéry působící v oblasti místní kultury, práce však může rovněž posloužit komukoli, kdo se o danou problematiku zajímá.

Teoretická část práce čerpala především z odborných publikací, monografií, studií a koncepcí analyzovaných prostřednictvím metody **literární rešerše** a **obsahové analýzy**. Významným zdrojem sekundárních dat pro zpracování teoretické i analytické části práce byly především stránky ČSÚ, MKČR, Portál veřejné správy MVČR, webová aplikace Monitor MFČR, data a koncepce MAS Strážnicko, ale také stránky jednotlivých obcí mikroregionu. Primární data popisující kulturní oblast v mikroregionu byla získána na základě kvalitativního výzkumu realizovaného pomocí semistrukturovaného rozhovoru se zástupci aktérů veřejného, soukromého i občanského sektoru. V rámci praktické části práce byla data zpracována pomocí socioekonomické analýzy a SWOT analýzy.

SWOT analýza – komplexní metoda kvalitativního hodnocení, široce využívaná v oblasti strategického plánování nejen ve veřejné správě. Maier (2012, s. 186-187) uvádí: *SWOT analýza je mimo jiné i základní povinnou metodou pro zpracování rozboru udržitelného rozvoje území v rámci územně analytických podkladů.* Analýza spočívá v identifikaci vnitřních a vnějších faktorů ovlivňující rozvoj území, ty jsou systematicky zařazeny do 4 skupin – vnitřní faktory – silné a slabé stránky, vnější faktory -příležitosti a hrozby. Na základě takto vymezených faktorů je možné formulovat strategickou vizi a následně strategický plán, v rámci kterého se snažíme eliminovat slabé stránky, posílit silné stránky

a zároveň využít příležitosti z vnějšího prostředí a snažit se předejít hrozbám nebo zmírnit jejich dopady.

Výhodou této analýzy je dostupnost dat potřebných pro její zpracování. Nevýhoda spočívá v tom, že se jedná o metodu popisnou založenou na expertní syntéze, která je do velké míry založena na analytikově znalosti území a nemá nástroje pro zohlednění míry tvrzení uvedených v analýze. (Ústav územního rozvoje, 2016)

Semistrukturovaný rozhor – semistrukturovaný či polostrukturovaný rozhovor je jednou z nejčastěji používaných technik kvalitativního výzkumu, neboť kombinuje výhody rozhovoru strukturovaného i volného. Podstatou takto vedeného rozhovoru je vedení dialogu s dotazovaným, kdy se rozhovor odvíjí podle předem připravené struktury. Ta však na rozdíl od čistě strukturovaného rozhovoru není striktní a je možné se od ní částečně odchýlit, stanovit si vlastní řazení otázek či je dále rozšířit. V rámci polostrukturovaného rozhovoru se pak využívají otázky předem připravené – primární, otázky sekundární označované také jako sondážní, které jsou formulovány až v průběhu rozhovoru. Těmito otázkami lze dotazovaného dále podnítit k „rozpovídání se“ a získat tak další cenné informace. V tomto ohledu hraje významnou roli také empatický přístup tazatele a pozitivní neverbální komunikace. Výhodou této metody je kromě osobní zkušenosti a přímé interakce tazatele s dotazovaným také snazší vyhodnocování, neboť díky předem připravenému seznamu otázek lze získat odpovědi v obdobné struktuře. Nevýhodou pak je, že dotazovanému nedávají tak velký prostor k vlastním tématům jako rozhovory volné a na rozdíl od metody kvantitativního výzkumu – dotazníku – může být negativně ovlivněn osobou tazatele nebo rušivými podněty z okolí. (Sedláková, 2014, s. 210-211; Reichel, 2009, s. 111-112)

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MIKROREGIONY A MOŽNOSTI SPOLUPRÁCE OBCÍ

Protože, se diplomová práce zabývá rozvojem kultury v mikroregionu Strážnicko, klade si první kapitola práce za cíl seznámit čtenáře nejprve s interpretací pojmu mikroregion – jak z hlediska teorie regionalistiky, tak následně i z pohledu praktického, kdy je na mikroregion nahlíženo jako na jednu z nejčastějších forem spolupráce obcí v ČR- jako na dobrovolný svazek obcí. V této části jsou čtenáři podány informace o podmínkách a možnostech vzniku mikroregionu, o aktivitách, které mohou obce v rámci dobrovolného svazku vyvíjet a o přínosech, které jim z této spolupráce plynou. Následující část kapitoly pojednává o dalších možnostech spolupráce obcí v ČR, a to nejen za účelem realizace aktivit v oblasti místní kultury, ale i při zajišťování dalšího regionálního rozvoje.

1.1 Vymezení pojmu mikroregion

Výklad pojmu mikroregion nemusí být vždy jednoznačný. Český právní řád pojem mikroregion jako takový nezná, proto ho můžeme z pohledu **regionalistiky** chápat jako určitý typ regionu. Ale ani z hlediska regionalistiky není definice regionu jednotná. Jak uvádí Dočkal (2004), lze využít například všeobecnější definice, podle níž je region: *část zemského povrchu s určitými typickými znaky*. Peková a Pilný (2002, s. 83) region chápe již konkrétněji, jako: *Oblast, která je určována geografickými, geologickými, historickými, sociálně-ekonomickými podmínkami a v neposlední řadě i administrativním vymezením*. K samotnému vymezení regionů pak dochází v rámci procesu **regionalizace**, kdy je území státu rozčleňováno na základě různých kritérií na menší územní jednotky, či naopak dochází k jejich seskupování. Lze tak rozlišovat několik základních typů **obecných regionů**. Nejobecněji je region chápán tedy v rovině geografické, dalšími typy regionů jsou regiony funkční, administrativní – vznikající zejména pro účely výkonu veřejné správy a regiony účelové. (Metodická podpora regionálního rozvoje, 2009)

Smyslem **účelových regionů** je řešení specifických problémů či plnění určité konkrétní funkce v území. Koordinace aktivit v účelových regionech je zajištěna speciálně pro tyto účely zřízenými zvláštními orgány regionu. Účelové regiony mohou vznikat i na přechodnou dobu. Zvláštním typem účelových regionů jsou tzv. **regiony programové**. Ty jsou vymežovány pouze pro určitý rozvojový záměr či strategii rozvoje konkrétní lokality. (Metodická podpora regionálního rozvoje, 2009)

1.2 Dobrovolný svazek obcí

Označení mikroregion bývá často používáno jako synonymum pro **formalizovanou spolupráci obcí** tzv. dobrovolný svazek obcí. Zároveň se tento pojem vztahuje i k území, v němž dobrovolný svazek obcí vyvíjí své aktivity. Dobrovolné svazky obcí se řadí mezi nejrozšířenější formu meziobecní spolupráce v oblasti lokálního a regionálního rozvoje v ČR. To vyplývá i z údajů Ústavu pro územní rozvoj, který se na základě pověření MMR ČR od roku 2000 zabývá monitoringem mikroregionů a v současnosti eviduje kolem 570 dobrovolných svazků obcí. (Ústav územního rozvoje, 2016)

1.2.1 Vznik dobrovolného svazku obcí

Pokud obce zakládají dobrovolný svazek obcí s úmyslem dlouhodobé spolupráce či spolupráce na větším množství aktivit, činí tak obvykle na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, který dobrovolný svazek upravuje v § 49-53. Zákon uvádí, že obce mohou do svazku obcí vstupovat na základě vlastního rozhodnutí v rámci samostatné působnosti prostřednictvím smlouvy o vytvoření svazku obcí, za účelem prosazování a ochrany společných zájmů. Přitom obce mohou vstupovat do svazků obcí již vytvořených, nebo mohou vytvářet svazky zcela nové. Dobrovolný svazek obcí je právnickou osobou. Charakteristickým znakem této formy spolupráce je, že členem svazku mohou být pouze obce a spolupracovat mohou pouze v rámci činností spadajících do samostatné působnosti. (ČESKO, 2000a; Kheindriche Trhlínová, 2014, s. 158)

Spolupráce obcí může také vzniknout na základě Zákona č. 89/ 2012 Sb., občanský zákoník, kdy obce mohou spolupracovat v rámci zájmového sdružení právnických osob. Důvodem vzniku takového mikroregionu bývá obvykle realizace konkrétní činnosti či opatření. (Kolektiv autorů, 2006, s. 26-27)

1.2.2 Činnost dobrovolného svazku obcí

Dobrovolné svazky obcí začaly původně vznikat jako monotematické mikroregiony, zejména za účelem spolupráce při budování technické infrastruktury. V současnosti však převládají komplexně zaměřené DSO, jejichž zájmem je všeobecný rozvoj území obcí svazku. (Ústav územního rozvoje, 2016)

§ 50 zákona o obcích uvádí celou řadu oblastí, které mohou být předmětem činnosti dobrovolného svazku obcí. Příkladem může být spolupráce obcí při zajišťování veřejných

služeb (školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury atd.), v oblasti cestovního ruchu, ochrany životního prostředí, technické a dopravní infrastruktury aj. (ČESKO, 2000a)

Spolupráce v DSO je pak **důležitá zejména v oblasti venkovského prostoru**. DSO jsou zde nezbytné pro společné prosazování zájmů venkovských obcí s cílem dosáhnout požadovaných změn ve všech obcích dané lokality. Dobrovolné svazky obcí umožňují venkovským obcím prostřednictvím různých programů a projektů dosáhnout na finanční prostředky z řady fondů, které by obce samostatně neměly šanci získat. (ÚÚR, 2016)

Klíčovým nástrojem pro řízení činností a rozvoj DSO jsou **strategické dokumenty**. Strategické dokumenty nejčastěji označované jako „Strategie rozvoje“, navazují na strategie jednotlivých obcí DSO a zajišťují koordinaci činností, efektivní zajištění vlastních i vnějších finančních zdrojů pro realizaci činností a formují podklad pro spolupráci mezi všemi aktéry rozvoje DSO. Na strategické dokumenty pak navazuje využití dalších rozvojových nástrojů. (Binek et al, 2010, s. 42)

1.3 Další formy spolupráce obcí

Následující kapitola se věnuje některým formám spolupráce, které mohou obce navazovat v rámci samostatné působnosti. Vedle DSO existuje řada dalších různorodých forem spolupráce, které mohou české obce v současnosti využívat. Díky své různé velikostní struktuře a vysokému počtu obcí je pro jejich existenci Česká republika ideálním prostředím. Tyto formy spolupráce je možné dále členit podle řady různých hledisek a jejich kombinací. (Trhlínová, 2014, s. 158)

1.3.1 Spolupráce obcí na úrovni ČR

Základní rámec vzájemné spolupráce obcí v samostatné působnosti vymezuje stejně jako u DSO zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Této problematice se věnují § 46 – 55 tohoto zákona, které ustanovují konkrétní právní formy meziobecní spolupráce. Spolupráce obcí s krajem je upravována zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Ten v § 14 také uvádí, že při zajišťování a podporování rozvojových aktivit, může obec spolupracovat i s jinými obcemi. (ČESKO, 2000a; ČESKO, 2000b)

V současnosti mohou obce v ČR využívat několika druhů spolupráce jak na místní, tak na regionální i národní úrovni. Na místní úrovni lze vedle DSO hovořit především o místních akčních skupinách sdružujících zástupce obcí, podnikatelů a neziskového sektoru, jejichž cílem je především rozvoj venkovských oblastí, jejich činnost se však také částečně dotýká oblasti místní kultury. Podle Kheindriche-Trhlínové (2014, s. 158) dochází v současnosti na místní úrovni také k nárůstu iniciativy i u dalších subjektů, zejména pak u neziskových organizací. Problematika spolupráce a role MAS a neziskových organizací v rozvoji kultury mikroregionu bude podrobněji rozebrána v poslední kapitole teoretické části práce. Na regionální úrovni je pro obce důležitá spolupráce s kraji, které obcím kromě dotací a grantů poskytují také odborné poradenství v oblasti rozvoje venkova. Obce se pak mohou dobrovolně sdružovat také do řady různých sdružení regionálního i národního charakteru – jako je Sdružení obcí a měst jižní Moravy (SOMJM), Svaz měst a obcí ČR (SMOČR), Sdružení místních samospráv ČR (SMSČR) a Spolek pro obnovu venkova (SPOV). Základní popis jednotlivých forem spolupráce je obsažen v tabulce zahrnuté v příloze práce.

1.3.2 Spolupráce obcí na mezinárodní úrovni

Nejen v oblasti kultury mohou obce využívat také spolupráce s obcemi a subjekty ze zahraničí. Následující řádky popisují dvě nejčastější formy této mezinárodní spolupráce.

Partnerská města a regiony - Tato partnerství se vyznačují dlouhodobou institucionalizovanou spoluprací mezi samosprávami různých zemí. Partnerská města jsou založena na pravidelném setkávání se zástupců partnerských měst z řad zástupců samospráv, odborníků, podnikatelů, neziskových organizací ale i běžných obyvatel. I proto je tento typ spolupráce vhodný i pro velikostně menší obce, které mohou do organizace zapojit i dobrovolníky. Jejich velkým přínosem je vzájemná výměna zkušeností a navazování nových vztahů. Spolupráce v rámci partnerských měst může vzniknout několika způsoby – buď jako neformální bez podepsání dohody, účastí obcí na konkrétních projektech či oficiálně, kdy spolupráce vzniká na základě podepsání partnerské dohody nebo usnesením zastupitelstev obcí. Nejčastěji bývá spolupráce realizována formou různých konzultací, konferencí, stáží, výměnných pobytů, tvorbou společných projektů či společným pořádáním sportovních či kulturních akcí. Spolupráce může fungovat v oblastech rozvoje měst, sociální oblasti, školství, kultury, životního prostředí, cestovního ruchu, fungování samosprávy, ekonomického rozvoje aj. Tato forma spolupráce bývá nejčastěji financována z rozpočtů obcí, což se často stává největší překážkou pro její realizaci. Alternativní

možností financování partnerských měst jsou zj. komunitární programy EU, které budou zmíněny v předposlední kapitole práce. (Trhlínová, 2014, s. 145-148; Hůlková a Mertens, 2012, s. 7-10)

Euroregiony - V oblasti přeshraniční spolupráce obcí jsou často zmiňovaným pojmem také euroregiony. Euroregiony jsou nadnárodními zájmovými sdruženími právnických osob, která fungují na principu dobrovolnosti. Členy může být řada různých subjektů, a to nejen obcí a měst, ale i další významné organizace a firmy z členských regionů. V současnosti existuje v ČR 13 euroregionů. Strážnicko, které je objektem studia této diplomové práce, spadá do Jihomoravského kraje (JMK) a je součástí euroregionu Pomoraví. Hlavním účelem přeshraniční spolupráce je snižovat negativní dopady v příhraničních regionech, které vznikají v důsledku blízkosti hranic, které mezi státy vytváří jak administrativní, tak i jazykové a kulturní bariéry. Spolupráce příhraničních regionů je výhodná také při řešení společných problémů. Vzhledem k tomu, že se jedná často o periferní oblasti, potýkají se s problémy, jako je vysoká míra nezaměstnanosti, nedostatek pracovních míst, špatná dopravní obslužnost, nedostatečně rozvinuté služby apod. (Kheindriche Trhlínová, 2014, s. 143-144; SOMJM, 2012)

1.4 Vymezení venkovských regionů

Diplomová práce zpracovává problematiku rozvoje kultury v mikroregionu Strážnicko, který podle ČSÚ spadá do kategorie venkovský prostor. Proto je do práce zařazena i tato podkapitola objasňující základní specifika venkovského prostoru. Pro vymezení pojmu venkov existuje v současnosti řada různých přístupů, které se odvíjí od pojetí jednotlivých autorů a od účelu jeho vymezení. Perlín (2010) vymezuje venkov následovně: *Obecně lze venkov definovat jako prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla. Pojem venkov tedy integruje jak nezastavěné území, tak i zastavěné území malých sídel vesnic.*

Mezinárodně uznávanou typologií pro vymezení venkova je typologie OECD, která na lokální úrovni vychází z hustoty obyvatelstva. Při hustotě nižší než 150 obyv./km² se jedná o venkovský prostor, na regionální úrovni se pak vychází z podílu venkovského obyvatelstva na všech obyvatelích regionu. Roli zde hraje také existence dostatečně velkého městského centra, která může zařadit region o kategorii výše. Podle velikosti podílu se pak rozlišují 3 typy regionů:

- Převážně venkovský region – podíl venkovského obyvatelstva > než 50 %

- Přejídný region – podíl venkovského obyvatelstva je v rozmezí 15-50 %
- Přejídně městský region – podíl venkovského obyvatelstva < 15%

Klasifikace OECD se využívá i na úrovni České republiky a to v rámci národních i regionálních koncepčních dokumentů. Využívá se však také klasifikace na základě populační velikosti, kdy obce do 2000 obyvatel jsou označovány jako venkovské. (Pospěch et al, 2014, s. 62-63)

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích mezi venkovskými a městskými obcemi nerozlišuje. Český statistický úřad však vymezuje venkovské prostor, jako všechny obce, které nemají titul město, ale také města s počtem obyvatel pod 4000. Podle tohoto kritéria spadá většina území ČR i JMK do kategorie venkovský prostor. To platí i pro Strážnicko, které se - až na Strážnici, která je spádovým městem - vyznačuje velmi nízkou hustotou zalidnění (50-99 obyvatel/km² a méně). (ČSÚ, 2016; Pělucha et al, 2012, s. 66; SMOCR, 2016)

1.4.1 Problémy venkovských regionů

Vedle dlouhodobého postupného trendu stárnutí obyvatelstva, se mezi specifické problémy venkovských a malých obcí v České republice řadí také nedostatek pracovních míst. Ten musí obyvatelé často i přes horší dopravní dostupnost řešit dojížděnkou za prací. Pro venkovské obce je to situace vcelku přirozená, neboť podniky mají tendenci se koncentrovat častěji do měst, která jim poskytují celou řadu výhod, jako jsou úspory z rozsahu, snížená náklady na dopravu, větší výběr pracovních sil aj. Ve venkovských oblastech jsou tedy spíše lokalizovány podniky orientované na zemědělskou výrobu a průmysl, které vyžadují velké plochy. Zvýšená vyjížděnká obyvatel se pak může negativně projevit jednak v oblasti veřejného života, kdy dochází ke snižování vzájemných interakcí obyvatel a poklesu pocitu sounáležitosti s obcí, a jednak na množství a kvalitě poskytovaných lokálních služeb. V této souvislosti je možné zmínit v současnosti pro venkov typický trend snižující se zaměstnanosti v dříve dominantním odvětví - zemědělství. Mezi roky 2000-2010 došlo k poklesu pracovníků v tomto odvětví o více než 75 tis. osob. I přesto však zemědělství zůstává typickým znakem venkova, jeho pozornost se však více zaměřuje na produkci obnovitelných zdrojů. Výše uvedené problémy pak přispívají ke zvýšené migraci venkovského obyvatelstva v produktivním věku do měst. Zvýšená migrace však souvisí také s nedostatkem patriotizmu obyvatelstva, zejména pak u mladých lidí. Z výzkumu Maříkové, který byl proveden v roce 2003 u 1634 respondentů ve věku 24-65 let z obcí do 2000 obyvatel vyplývá, že pouze 45,8% obyvatel se cítí být lokálními patrioty,

přičemž tento postoj převažuje zejména u starších obyvatel – u mladých naopak chybí. (Bernard et al, 2011, s. 141.; Pělucha et al, 2012, s. 77)

K budoucímu vývoji venkova se vyjadřuje Pělucha (2012, s. 77): *Budoucnost venkova je závislá především na jeho obyvatelích. Bez lidí a jejich zájmu se nemůže venkov rozvíjet. Je tedy třeba udělat vše pro to, aby byly ve venkovských obcích vytvořeny takové podmínky pro život, které by nejen zabránily odchodu, ale také dokázaly přitáhnout nové obyvatele.* Svaz měst a obcí ČR uvádí, že vedle technické a dopravní infrastruktury, kterou je v současnosti u venkovských obcí potřeba nejvíce rozvíjet, se v budoucnu v důsledku změny populační struktury objeví potřeba zaměřit se více na oblast veřejných služeb. *Zejména sociální a zdravotní služby se kvůli stárnutí populace stanou nevyhnutelnou součástí obecního zájmu. V souvislosti s nárůstem požadavků obyvatel venkova budou potřeba investice do dalších služeb – volnočasové aktivity, kultura, aktivní odpočinek apod.* (SMOCR, 2016)

Dalším problémem však je, že se kvůli malým daňovým výnosům a omezenému přístupu k úvěrům většinou venkovské obce potýkají s nedostatkem finančních zdrojů. Situaci komplikují také vysoké výdaje na administrativu. Obce často také nemají dostatek kvalifikovaného personálu pro tvorbu strategických koncepcí i pro řešení základních potřeb občanů – ať už v oblasti sociální, bydlení, dopravy, vzdělávání či zajištění celkového místního kulturního rozvoje. To se týká i zastupitelů obce, kdy zejména v malých obcích bývá problémem vůbec zabezpečit potřebný počet kandidátů. Vliv na rozvoj venkova pak mají také postoje a schopnosti jednotlivých starostů. V oblasti financování představují nejen pro venkovské obce velkou příležitost ESI fondy, které však - jak vyplývá z analýzy SMOCR - tyto obce v současnosti většinou nedokážou efektivně čerpat. Největší překážku pak pro ně představuje vysoká administrativní náročnost a výše zmiňované nedostatečné personální zajištění. (Bernard et al, 2011, s. 152.; SMOCR, 2016)

1.5 Kultura

Stejně jako pro venkov, neexistuje ani pro kulturu jednotná definice, neboť se jedná o jev mnohoznačný, využívaný v různých situacích a v různých oborech lidské činnosti. Každá vědecká disciplína si pak pro její vymezení a další třízení vytvořila vlastní přístupy. Mezinárodní organizace UNESCO, hovoří o kultuře následovně: *Kultura musí být uvažována jako soubor distinktivních duchovních a hmotných, intelektuálních i citových rysů, které*

charakterizují společnost nebo společenskou skupinu, a že zahrnuje vedle umění a písemnictví také způsoby života, způsoby soužití, hodnotové systémy, tradice a přesvědčení. (MKČR,2007)

1.5.1 Lidová kultura

Lidovou kulturu lze chápat jakou součástí komplexní kultury území v určitém období. Vedle lidové kultury pak kulturu daného území utváří také současná „oficiální“ kultura, která je představována zástupci z řad profesionálních umělců a odborníků a která se dále člení do různých subkultur. Na lidovou kulturu lze pak nahlížet ze dvou úhlů pohledu -jako na tradiční lidovou kulturu nebo soudobou lidovou kulturu. (Patočka a Heřmanová, 2008, s. 27-28)

Tradiční lidová kultura - Jako tradiční lidová kultura je označována venkovská kultura z období od počátku 18. století do poloviny 19. století. V současnosti se setkáme už pouze s jejími artefakty, jako jsou například venkovská architektura, lidový oděv, zvyky, tance, obřady, hry aj. V oblasti ochrany a zachování tradiční lidové kultury patří mezi stěžejní aktéry v České republice vedle MKČR i NÚLK – **Národní ústav lidové kultury**. Ten se k tradiční lidové kultuře vyjadřuje následovně: *Tradiční a lidová kultura tvoří nedílnou součást kulturního dědictví každé země, avšak v průběhu druhé poloviny 20. století se začaly lidové tradice vytrácet a někdy i nenávratně mizet. Vystává tedy nutnost toto cenné kulturní bohatství uchovávat a předávat je dalším pokolením. Za tímto účelem spolupracují NÚLK a MKČR se světovou organizací UNESCO. Stěžejním a pro tvorbu národních koncepcí v této oblasti důležitým dokumentem, je uzavřená **Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví** z roku 1972. Ta následně zakládá **Seznam světového dědictví** (tzv. památky UNESCO) a stanovuje povinnosti států k jeho položkám. V roce 2003 byla vládou ČR schválena **Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v ČR**, jejíž koordinací a plněním souvisejících úkolů je pověřen NÚLK.* (Patočka a Heřmanová, 2008, s. 27-28; NÚLK, 2008)

Soudobá lidová kultura - Neméně důležitá je i soudobá lidová kultura označovaná také jako **folklór** či „**živá kultura**“ typická zejména pro venkovské oblasti. Ta představuje výtvoř a aktivity profesionálních i neprofesionálních umělců a stává se tak součástí místní kultury a života určité komunity. Mezi hlavní představitele „živé kultury“ lze zařadit profesionální divadelní soubory, hudební tělesa, taneční a pěvecké soubory, které mají i své

neprofesionální protějšky, jejichž činnost je důležitá pro uchování soudobé lidové kultury a pro zajištění společenského života v malých obcích. Oblastmi s nejvyšší hustotou neprofesionálních uměleckých souborů v České republice jsou Jihomoravský, Moravskoslezský a Zlínský kraj. V současnosti zaznamenávají neprofesionální umělecké aktivity v oblasti živé kultury zjevný nárůst. Pro budoucí existenci „živé“ kultury je však důležitá motivace jejich špičáků, kteří se těmto aktivitám věnují ve svém volném čase. Podle Heřmanové je hlavní odměnou aktérů především spokojenost a uznání diváků. V případě, že by zájem diváků klesl, mohlo by pak dojít k ohrožení samotné podstaty existence těchto neprofesionálních uskupení. (Heřmanová a Černá, 2016; Heřmanová a Chromý, 2009, s. 275-279)

1.5.2 Lokální kultura vs. místní kultura

Termín lokální kultura se od kultury obecně odlišuje zejména svou **svázaností s určitým územím**. Wokoun a Mates (2001, s. 53) lokální kulturu definují jako: *relativně autonomní a regionálně, časově i prostorově ohraničené kulturní systémy, které jsou charakteristické pro členy určitého lokálního společenství*. Podle Patočky je lokální kultura chápána jako specifická subkultura malých územních společenství, která je tvořena materiálními i nemateriálními prvky kultury zastoupenými v různé míře při různých kombinacích lidové a populární kultury. V souvislosti s charakterem území, ke kterému se kultura vztahuje, dochází jejímu dalšímu rozlišování na venkovskou a městskou lokální kulturu. Kvůli prolínání městského a venkovského prostoru, ke kterému dnes dochází, nelze jejich prostorovou hranici přesně vymežit. Z hlediska charakteru je však venkovská lokální kultura typická svou větší konzervativností a homogenitou a převažuje zde tak na rozdíl od heterogenního městského prostoru většinou kultura lidová. (Patočka a Heřmanová, 2008, s. 63-66)

Lokální kultura bývá někdy mylně zaměňována s pojmem místní kultura. Místní kultura **s lokální kulturou úzce souvisí**, na rozdíl od ní však zahrnuje pouze **její nehmotné prvky**. Podle Heřmanové a Šedivého lze tedy místní kulturu spíše definovat jako lokální specifika společenského a kulturního života v daném místě. (Heřmanová a Černá, 2016)

1.6 Aktéři rozvoje kultury na místní úrovni

Aktéry místní kultury je možné konkrétně chápat v souladu s definicí Patočky a Heřmanové (2008, s.82-83) jako: *subjekty, které se identifikují s lokalitou, jsou zapojeny*

do společenského života daného místa, udržují místní tradice stále živé a většinou se zasazují o to, aby vznikaly nové, nebo oživují ty, na které se dávno zapomnělo. Obvykle se jedná o jedince a nejrůznější formální i neformální skupiny, které prezentují zájmy významnější části obyvatel.

Při realizaci rozvojových aktivit je důležitá vzájemná spolupráce těchto jednotlivých aktérů, a to jak na horizontální, tak na vertikální úrovni. Spolupráce je totiž faktorem, který se projeví na úspěšnosti a efektivnosti vyvíjených činností. Podle Binka a Galvasové (2011, s. 33-34) je důležitým aspektem spolupráce schopnost zúčastněných subjektů vyjednávat o společných zájmech a společně hledat řešení problémů, které jsou nad limity možností jednotlivých aktérů.

1.6.1 Občanský sektor

Zájmová sdružení, spolky - Občanský sektor je ve venkovském prostoru považován za typicky neaktivnějšího aktéra místního společenského a kulturního života. Jedná se zejména o různé zájmové spolky, které vedle aktivit pro své členy pořádají také nejrůznější akce pro širokou veřejnost. Mezi obecní spolky se řadí již zmiňovaní představitelé „živé kultury“, ale také celá řada dalších více či méně tradičních spolků jako jsou svazy zahrádkářů, myslivců, chovatelů atp. Dominantní postavení v oblasti místní kultury a při tvorbě veřejného života obce pak mívají obvykle sdružení místních dobrovolných hasičů, která se vyskytují téměř ve všech obcích. Kromě toho, že se tyto spolky a sdružení podílejí na rozvoji obce v oblasti kultury, dochází díky nim také k pozitivnímu jevu tvorby lokálních sociálních sítí mezi obyvateli a stmelování starousedlíků s přistěhovalými. Ti se mohou začleňovat do již existujících spolků, nebo mohou vytvářet spolky nové a postupně do nich zapojovat i další místní obyvatele. Původní spolky se obvykle orientují na udržování tradic a jsou mnohem více spjaty s lokalitou, kdežto spolky sdružující novousedlíky se často zaměřují na uspokojování specifických potřeb svých členů – jako je sport, budování infrastruktury apod. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že spolky výrazně zkvalitňují život v obci. I z toho důvodu udržují jejich zástupci úzké vztahy s místní samosprávou, která jejich činnost podporuje. Problematickou oblastí této spolupráce však může být otázka formy podpory a její výše. (Bernard, 2011, s. 146-148; Patočka a Heřmanová, 2008, s. 82-83; Svobodová et al, 2011, s. 27-34)

Podle Bernarda et. al (2011, s. 146-148) obvykle existuje přímo úměrný vztah mezi velikostí obce a počtem spolků. Jak ale dále uvádí, neexistuje kritérium, pomocí kterého by

bylo možné jasně určit optimální počet spolků v obci. Svobodová et al v této souvislosti dále uvádějí: *Lze ale tvrdit, že členství ve spolcích na venkově je prostorově koncentrovanější. Časté je i vícenásobné členství. Na venkově častěji fungují neformální vztahy a vazby, a to jak mezi jednotlivci, tak i mezi organizacemi.* (Patočka a Heřmanová, 2008, s. 82-83; Svobodová et al, 2011, s. 27-34)

Zapojování občanů do veřejného života ze strany obcí

Vedle účasti občanů na veřejném životě prostřednictvím spolků, mohou občany zapojovat jak do plánování, přípravy a realizace konkrétních aktivit také samotní zástupci obcí či jejich sdružení (DSO, MAS aj.). Zapojování občanů do veřejného života ze strany obce bývá pro obce složitější, avšak umožňuje dosahovat většího ztotožnění obyvatelů s danou aktivitou. Svobodová et al ve své publikaci uvádí, že účast obyvatel má i své nevýhody, ale celkově je tato spolupráce spíše výhodná. Jednotlivé výhody a nevýhody této spolupráce jsou uvedeny v tabulce č. 1. (Svobodová et al, 2011, s. 27-34)

Tabulka 1 Srovnání výhod a nevýhod zapojování veřejnosti do procesu rozhodování (Svobodová et al, 2011, s. 29; vlastní zpracování)

Výhody	Nevýhody
+ zájem občanů (prevence lhostejnosti) + spolupráce a komunikace s občany + spolupráce občanů + tvorba komunity + začleňování nových občanů + soulad s tradicí + ztotožnění občanů s projektem + možnost dílčích úprav dle návrhů veřejnosti + zkvalitnění podkladů + větší životaschopnost projektů + kontakt občanů s investorem + nižší pravděpodobnost vandalismu + vyšší tržby	- časová náročnost - menší plynulost přípravné fáze - doba zaškolení - práce s lidmi - nedůvěra lidí, úřadů, expertů - možnosti dílčích úprav dle návrhů budoucích obyvatel

1.6.2 Veřejný sektor

Aktivity obcí v oblasti kultury

Rozhodujícího aktéra lokálního rozvoje v ČR představují obce. Činnost obcí je zakotvena v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích. Ten v § 2 stanovuje, že obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů a při zajišťování svých úkolů chrání veřejný zájem. § 35 pak stanovuje: *Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále*

pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. (ČESKO, 2000a)

Činnost obcí v oblasti kultury je více upřesněna v podkladové studii MKČR ke státní kulturní politice: *Obce podporují rozvoj kultury ze svých rozpočtů, některé zřizují kulturní instituce, zejména městské a obecní knihovny, městské galerie a městská a obecní muzea, městská divadla a stagiony, městské orchestry, popřípadě jiné specializované kulturní instituce (NKP Vyšehrad). Řada měst vyhlašuje specializovaná výběrová řízení na podporu kulturních aktivit. Vedle výše zmiňovaných aktivit obvykle obce také pečují o kulturní památky, koordinují vlastní kulturní akce nebo na nich spolupracují s dalšími aktéry – obcemi, DSO, neziskovými organizacemi, občany, podnikateli aj. Tato spolupráce může vzniknout buď jako formální - na základě uzavření smlouvy či vytvořením zájmového sdružení – nebo i neformálně. Tato problematika je blíže upravována občanským zákoníkem. U větších obcí disponujících širší organizační strukturou jsou činnosti v oblasti kultury zajišťovány zaměstnanci organizovanými do odboru kultury, který se dále člení na jednotlivá oddělení. U malých obcí se agenda obecního úřadu člení zpravidla na několik málo odborů a odbor kultury zde většinou neexistuje. Setkáme se zde však často s kulturními komisemi, které jsou zřizovány v rámci samostatné působnosti radou obce a slouží jako její iniciativní a poradní orgán. Dalším poradním orgánem sloužícím pro zajištění kvalitního výkonu veřejné správy jsou veřejné schůze občanů, které umožňují zjistit názory a preference občanů a využít je pro další rozvoj obce. (MKČR,2007; Peková a Pilný, 2002, s. 79, 100-107)*

Obcí zřizované organizace

Významnou roli v oblasti místní kultury hrají také obcí zřizované organizace, jako jsou sportovní zařízení, podnikatelské subjekty a zejména základní a mateřské školy. Ty zajišťují různé kulturně-vzdělávací a zájmové aktivity, jejichž cílem je zachování či obnova místních tradic, často se také podílí na zajištění místního kulturního života. Díky činnosti škol tak dochází k posilování místní identity a vyváření postojů a vztahu občanů k místnímu kulturnímu dědictví. V této souvislosti Binek et al (2010, s. 14-18) uvádí, že v zapojování škol do kulturního života existují v mnohých obcích nedostatky.

Pro venkovské obce mají svůj význam také místní knihovny, které mohou být místem konání různých vzdělávacích činností a zejména pro starší obyvatele představují důležitý zdroj informací. Vedle spolků, obcí a jimi zřízených organizací přispívají k uchování a rozvoji místní kultury často také politická uskupení a ve venkovských oblastech pak běžně místní farnosti. (Bernard et al, 2011, s. 141-146; Patočka a Heřmanová, 2008, s. 82-83)

1.6.3 Komerční sektor

Již v kapitole 2.1.2 Problémy venkovských regionů bylo zmíněno, že firmy představují dodatečné rozvojové aktéry ovlivňující lokální dění a že se ve venkovských oblastech nacházejí převážně podniky orientované na zemědělskou výrobu a průmysl. Dalším typickým rysem těchto podniků je, že obvykle spadají do kategorie drobných, malých a středních podniků. To se odvíjí od vysokých nákladů, které firmám vznikají v souvislosti s nedostatkem kvalifikované pracovní síly, horší dopravní dostupností a dalších problémů, se kterými se venkovský prostor potýká. Podnikatelské subjekty a jejich efektivní fungování jsou důležité pro rozvoj každého regionu, neboť představují potenciálního zaměstnavatele pro místní obyvatele a tvoří v území finanční kapitál. Dostatek pracovních míst v přiměřené dojezdové vzdálenosti pak představuje významný faktor udržitelného rozvoje. Pro rozvoj obcí je však také důležitá vzájemná fungující spolupráce mezi podnikateli, jejich zájmovými institucemi a místní samosprávou. Podnikatelé často finančně podporují řadu místních kulturních či sportovních akcí, mohou se účastnit na různých společných projektech a aktivitách obce jako je údržba veřejných prostranství, opravy staveb, budování naučných stezek apod., velmi důležitá je i jejich spolupráce v rámci MAS. (Svobodová, 2011, s. 52-55)

Binek et al (2010, s. 31-32) uvádí: *Úzká spolupráce obcí a podnikatelů v malých obcích či periferních oblastech je často jedinou cestou, jak zajistit dostupnost základních služeb.* Paradoxně však stejný autor uvádí, že soukromý ziskový sektor představuje v současnosti značný, avšak zřídka plně využívaný rozvojový potenciál. Podnikatelé jsou totiž ochotní podporovat řadu rozvojových aktivit, avšak očekávají oboustranný užitek. Dlouhodobou spoluprací obcí a podnikatelů omezuje současná právní úprava, která vyžaduje složitý formální přístup. (Svobodová, 2011, s. 52-55)

1.7 Role kultury v rozvoji regionu

Diplomová práce se ve své praktické části zabývá rozvojem kultury v mikroregionu Strážnicko. Cílem následující kapitoly je nastínit jakou roli hraje právě kultura v dalším rozvoji regionu a proč by jí měla být nejen ze strany veřejné správy věnována samostatná pozornost.

1.7.1 Lokalizační funkce kultury

Jak uvádí Heřmanová a Chromý (2009, s. 181), je kultura v posledních letech čím dál více považována za významný faktor diferencovaného rozvoje obcí, měst a regionů. Tuto skutečnost zmiňuje ve svých publikacích i řada dalších autorů. Pokud budeme o kultuře uvažovat jako o tzv. měkkém faktoru regionálního rozvoje, lze se odkazovat například na Jáče (2010, s. 73), který uvádí: *V současné době, kdy roste význam nejen terciárního, ale také kvartárního sektoru a kvintárního sektoru (školství, kultura, zdravotnictví, sociální služby, věda a distribuce informací) v ekonomice, začíná růst i význam měkkých faktorů regionálního rozvoje, které se mohou stát hybnou silou dynamického rozvoje obce a de facto celého regionu. Že význam měkkých faktorů roste,* uvádí ve svém příspěvku *Měníci se význam tvrdých a měkkých faktorů rozvoje* také Rumpel, Slach a Koutský. Ti dále tento trend zdůvodňují tím, že tvrdé lokalizační faktory, jako je například dostupnost kapitálu, dostatek ploch vhodných pro podnikání či dostatek kvalifikovaných pracovních sil se v současnosti v nejrozvinutějších oblastech světa stávají obecně dostupnějšími a ztrácejí tak na svém dříve výhradním významu při rozhodování podnikatelů a obyvatel o jejich lokalizaci. V této souvislosti však zdůrazňují, že měkké a tvrdé lokalizační faktory jsou komplementární – navzájem se doplňují a jsou úzce provázané. (Rumpel, Slach a Koutský, 2008)

Jáč (2010, s. 73-74) obecně definuje **měkké faktory** regionálního rozvoje jako: *faktory, které nejsou primárně měřitelné, neboť ze své podstaty jsou individuálního charakteru, spjaté s konkrétní osobou, obcí nebo regionem.* Nejčastěji je využívána typologie měkkých faktorů od autorů Grabowa a Hollbach-Grömiga. Podle ní je možné měkké lokalizační faktory rozčlenit na - individuální a podnikatelské. Měkké podnikatelské faktory se vyznačují tím, že mají na aktivitu podniků přímý vliv, nejsou však měřitelné a jsou hodnoceny subjektivně jednotlivými podnikateli. Vliv individuálních měkkých faktorů se projevuje v dostupnosti kvalifikovaných pracovních sil a významně ovlivňuje lokalizaci

nového a stabilizaci stávajícího obyvatelstva regionu. Koutský (2008) však tvrdí, že: *V praxi rozvoje České republiky jsou měkké faktory regionálního rozvoje z různých důvodů dosud reflektovány málo až popř. neodpovídajícím způsobem.* Jáč (2010, s. 73-74) pak v této souvislosti upozorňuje na to, že by si obce/regiony měly uvědomovat rostoucí význam měkkých faktorů a také skutečnost, že jej mohou samy ovlivňovat. *Pokud se stanou imobilními – budou vázané pouze na určité místo, mohou pomocí nich vytvořit jedinečný atraktivní prostor s potenciálem hospodářsko-sociálního růstu. Pokud nejsou zastoupeny vybrané měkké faktory, může dokonce docházet ke „zbrzdění“ rozvoje obce/regionu jako celku.*

Měkké podnikatelské faktory	Měkké individuální faktory
✓ image obce/regionu ✓ tvorba sítí se školami, úřady, sdruženími atp. → networking ✓ podpora podnikání veřejnou správou ✓ možnost dalšího rozvoje podnikání ✓ kvalita sociálního kapitálu ✓ možnosti sponzoringu kultury ✓ image, atmosféra a kulturní význam místa aj	✓ nabídka pracovních míst ✓ nabídka vzdělání ✓ dopravní obslužnost ✓ dostupnost a atraktivita bydlení ✓ kvalita životního prostředí, vzhled obce ✓ nabídka služeb, ✓ nabídka sportovních a volnočasových aktivit ✓ nabídka kulturních akcí ✓ existence kulturních zařízení ✓ možnosti seberealizace v oblasti kultury ✓ existence atraktivních lokalit v regionu ✓ mentalita obyvatel regionu ✓ tvorba neformálních kontaktů aj.

Tabulka 2 – Přehled některých měkkých lokalizačních faktorů (vlastní zpracování; Rumpel, Slach a Koutský, 2008; Jáč, 2010, s. 73-74)

1.7.2 Sociální funkce kultury

Ve vztahu k jedinci i k celé společnosti plní kultura řadu významných funkcí. Projevit se může v oblasti sociálních, komunitních či politických funkcí. V oblasti sociálních funkcí, plní zejména funkci výchovně vzdělávací, socializační, kreativní či hodnototvornou. Kultura tak přispívá k rozvoji intelektuální, morální a emocionální úrovně jednotlivých obyvatel a přispívá k rozvoji lidských zdrojů. V běžném životě představuje kultura pro obyvatele jednu z příležitostí sebevyjádření a smysluplného sebeuplatnění. V tomto smyslu lze kulturu chápat také jako volnočasovou aktivitu, plnící relaxační funkci. Kultura tak může sloužit jako nástroj prevence sociálně-patologických jevů jako je kriminalita, gamblerství aj. Vedle těchto funkcí je kultura také prostředkem pro přenos informací mezi

generacemi a podílí se na utváření individuální, sociální i místní identity. Další funkcí kultury je funkce integrační, kdy může kultura napomáhat začleňování minoritních či vyloučených skupin do společnosti, z hlediska místní úrovně pak může přispět k integraci přistěhovalých obyvatel mezi starousedlíky. Aktivní místní kultura a společenský život nesou s sebou řadu pozitiv, která přispívají ke stabilitě, sebedůvěře a rozvoji místních společenstev. Příkladem je zachování místních lidových tradic a zvyků, posilování místní identity obyvatel, jejich sounáležitosti s komunitou, aktivizací, tvorba sociálních sítí mezi obyvateli, společné řešení problémů, důvěra v místní samosprávu, rozvoj místního cestovního ruchu aj. (Heřmanová a Chromý, 2009, s. 181-182; MKČR, 2007; Binek et al, 2010, s. 15-20)

1.7.3 Ekonomická funkce

Stejně jako sociální funkce kultury je neméně důležitá i její funkce ekonomická. MKČR (2007) v podkladové studii ke státní koncepci kultury uvádí: *Přínos kultury pro ekonomický a sociální rozvoj byl donedávna nejen v České republice, ale i v Evropské unii opomíjen. Ke změně došlo až v nedávné době, díky několika studiím, jež na potenciál kultury v tomto směru poukázaly. Kultura tak začíná být považována za významné odvětví národního a evropského hospodářství.* Podle Patočky a Heřmanové (2008, s. 133-135) lze na vztah ekonomiky a kultury nahlížet v několika rovinách. První možný náhled chápe kulturu jako základní zdroj rozvoje lidského kapitálu a představuje tak významný předpoklad pro dosahování společenské prosperity. Konkrétněji lze na kulturu, ať již hmotnou či nehmotnou, nahlížet jako na produkt trhu - „**kulturní zboží**“, za jehož specifického tržního zprostředkovatele lze označit **cestovní ruch**. Rolí kultury v rozvoji venkovských regionů se zabývá řada zahraničních autorů. Příkladem lze uvést publikaci Davida Bolea - *The synergy of culture and tourism for development of rural areas*. Publikace hovoří o venkovské kultuře zejména v souvislosti s rozvojem **kulturního cestovního ruchu**, který s sebou přináší řadu pozitivních ekonomických efektů a celkově zvyšuje kvalitu místního života a napomáhá k rozvoji místních komunit. Jak uvádí Heřmanová a Chromý (2009, s. 181-182), kultura - ve smyslu kulturního průmyslu a kulturně-poznávacího cestovního ruchu- se v současnosti již významněji podílí na tvorbě státních a komunálních rozpočtů i na vzniku nových pracovních míst a růstu zaměstnanosti, což vyplývá i ze studií MKČR. Prostřednictvím realizace kulturních aktivit dochází také ke vzniku pozitivních ekonomických externalit, jako jsou výnosy vznikající z prodeje

souvisejícího zboží a služeb či zvyšování koupěschopnosti obyvatel. Za nepřímý ekonomický přínos kultury lze také považovat zvyšování atraktivity lokality pro potenciální investory. Tittlebachová zdůrazňuje, že kulturní turismus nezahrnuje pouze poznávání památek, návštěvu kulturních zařízení a událostí, ale je ho potřeba chápat jako **součást komplexnějších procesů trávení volného času a spotřeby kulturních statků**. S podobným tvrzením se lze setkat i v publikaci Grega Richardse – Cultural Tourism. Zde je však důležité zmínit, že cestovní ruch obecně představuje nejen příležitost pro rozvoj lokality, ale může s sebou nést také určité **negativní projevy**. Příkladem jsou negativní dopady na kvalitu životního prostředí, negativně se však může také projevit i v oblasti socio-kulturního prostředí. Zde může v souvislosti s rozvojem turismu dojít k nárůstu cen zboží, služeb a pozemků, což v konečném důsledku může způsobit vytlačování místních obyvatel do méně atraktivních částí území. Dalším neméně závažným důsledkem může být ztráta autenticity a komercializace původní místní kultury. Touto problematikou se pak v rámci otázky **udržitelného cestovního ruchu zabývá Světová organizace cestovního ruchu – UNWTO**. (MKČR, 2007; Patočka a Heřmanová, 2008, s. 133-135; Tittlebachová, 2011, s. 140-141)

Na kulturu lze také nahlížet jako na **součást mandatorních výdajů státu**. Patočka a Heřmanová (2008, s. 135) se k problematice financování kulturních statků ze strany státu vyjadřují následovně: *Je věcí státu tyto zdroje chránit a kultivovat z celospolečenských zdrojů. V rámci konceptu trvale udržitelného rozvoje společnosti a ochrany kulturního dědictví je pak úroveň moderního státu kladena do přímé souvislosti s proporcí výdajů státního rozpočtu na kulturu.* Z výsledků účtu kultury za rok 2013 zpracovaného ČSÚ a NIPOS je možné vyčíslit, že celková výše finančních zdrojů v oblasti kultury byla v tomto roce více než 219,3 mld. Kč. Celkově pochází největší část finančních zdrojů v oblasti kultury od podniků a domácností, zdroje z veřejných rozpočtů představují až třetí nejvýznamnější zdroj. Výše podpory umění z veřejných rozpočtů se v letech 2010-2013 výrazně neměnila, vlivem snížení finančních zdrojů ze strany soukromého a neziskového sektoru, však poklesly celkové finanční zdroje v roce 2013 o zhruba 7%. V této souvislosti je možné sledovat mírný pokles návštěvnosti a zhoršení hospodaření v oblasti kultury. Podíl kultury na celkovém HDP činil v roce 2012 zhruba 1,40% a v roce 2013 1,37 %. (NIPOS, 2015)

2 KONCEPČNÍ, LEGISLATIVNÍ A FINANČNÍ NÁSTROJE ROZVOJE KULTURY V ČR

Cílem následující kapitoly je podat čtenáři základní přehled informací o právní úpravě kultury v ČR a následně analyzovat aktuální koncepční dokumenty vztahující se k oblasti kultury a to jak na národní úrovni, tak na úrovni JMK. Třetí část kapitoly si klade za cíl identifikovat stěžejní zdroje financování kultury v ČR. Kapitola se tedy blíže zaměřuje na některé nástroje rozvoje kultury, jejichž efektivní využívání představuje jeden z významných předpokladů pro rozvoj kultury na národní, regionální i místní úrovni.

2.1 Legislativní nástroje rozvoje kultury

V ČR existuje celá řada právních norem vztahujících se k oblasti kultury. Nepřímo se kultury dotýkají například již v kapitole 1 zmiňované zákony – **Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích; č. 129/2000 Sb., o krajích a Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje**. Ty vymezují možnosti spolupráce samospráv a dále také deklarují právo resp. povinnost samospráv pečovat o rozvoj území a zabezpečovat uspokojování potřeb svých občanů včetně oblasti kultury. V této souvislosti je možné zmínit neméně důležité zákony - **Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech**, který upravuje zejména tvorbu, funkce a obsah státního rozpočtu a jeho střednědobého výhledu, a **Zákon č. 250/2000 Sb.**, který pak představuje rozpočtová pravidla pro územně samosprávné celky - tedy obce a kraje a jimi zřizované právnické osoby. Jak již bylo v předchozích kapitolách také zmíněno, začíná kultura v současnosti platit za významné odvětví národního i evropského hospodářství. Je tedy chápána jako ekonomický statek, generující příjmy domácností i veřejných rozpočtů. Ke kultuře se tedy logicky váže také řada daňových zákonů. Některé daně pak mohou být chápány ve smyslu nepřímého finančního nástroje pro podporu kultury – v podobě daňových úlev či osvobození. (MKČR, © 2007–2010)

Legislativa již konkrétně upravující oblast kultury prošla od roku 1989 značným vývojem, který se projevil zejména její celkovou novelizací. Konkrétně se novelizace dotkla například zákona o knihovnách, který byl v roce 2001 nahrazen zákonem novým. Změna proběhla také u legislativy týkající se oblasti památkové péče, kdy byl v roce 2000 přijat zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, zákon o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků, zákon o vývozu některých kulturních stat-

ků z celého území ES a zákon o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty. Kolem roku 2000 byla vydána také řada podzákoných norem upravujících soubor národních kulturních památek a památkových zón. Změny se však také dotkly oblasti autorského práva, hromadných sdělovacích prostředků a kinematografie. Za stěžejní právní předpisy **pro oblast financování kulturního sektoru** v ČR pak označuje studie MKČR následující tři zákony: Zákon ČNR č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky, Zákon ČNR č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie a Zákon č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. (MKČR, © 2007–2010)

2.2 Koncepční nástroje pro oblast kultury na národní úrovni

První významnou koncepcí pro rozvoj kultury v ČR se stala Strategie účinnější podpory kultury (Kulturní politika) z roku 2001, která formulovala základní funkce kultury a označila kulturu jako významné hospodářské odvětví generující příjmy veřejných rozpočtů. V současnosti představuje stěžejní koncepci zastřešující oblast kultury v ČR dokument - **Státní kulturní politika na léta 2015-2020**. Tato koncepce byla vládou schválena již v dubnu 2015, do praxe však zatím uvedena nebyla, neboť se stále čeká na schválení jejího Plánu implementace Vládou ČR. Z dokumentu Aktualizace státní kulturní politiky na léta 2013-2014 s výhledem na roky 2015-2020 vyplývá, že jednotlivé úkoly zahrnuté v aktuální koncepci plynule navazují dokument Státní kulturní politika 2009-2014. Jednotlivé úkoly státní kulturní politiky jsou uspořádány ve 4 cílech, které vycházejí z politického programu vlády. (MKČR, © 2007–2010; Tittelbachová, 2011, s. 130)

Cíl 1- Ekonomická a společenská dimenze	→ využít přínosů umění a kulturního dědictví a s nimi spojené kreativity pro zvýšení konkurenceschopnosti ostatních oborů a činností.
Cíl 2 - Občanská dimenze – rozvoj osobnosti	→ zvýraznit roli kultury v individuálním profesním a osobnostním růstu občanů, zejména pro rozvoj tvořivosti, kultivaci demokratických hodnot a individuálních postojů a pro posilování odpovědnosti za zděděné i vytvářené hodnoty.
Cíl 3 -Role státu, krajů a obcí při podpoře zachování a tvorby kulturních hodnot	→ poskytnout přímou i nepřímou podporu uchování existujících kulturních hodnot a nakládání s nimi, stejně jako tvorbě hodnot nových.
Cíl 4 - Role státu při tvorbě pravidel	→ vytvářet transparentní a nediskriminační prostředí pro kulturní atraktivitu a jejich podporu z úrovně státu, krajů a obcí

Důvodová zpráva ke Státní kulturní politice uvádí, že však na rozdíl od koncepcí z předcházejících let se aktuální koncepce zaměřuje na dvě nové priority – na rozvoj kulturních a kreativních odvětví a zavedení systému e-Culture, který by byl rovnocennou součástí e-Governmentu. Dalším stěžejním bodem koncepce je podpora *vytváření kulturních návyků už u mladé generace, bez nichž nemůže být udržena kontinuita kultury národa*. Proto bude vláda také podporovat účast občanů na kulturním životě, participativní správu kulturních záležitostí a kulturního dědictví, podněcovat využívání nových technologií pro přístup ke kultuře či podporovat využívání kulturních statků jako zdroje rozvoje kulturních a kreativních průmyslů. Jak dále důvodová zpráva informuje, bude se vláda zasazovat také o zvýšení podílu umělecké a estetické výchovy na základních a středních školách. Vláda také hodlá usilovat o naplňování cílů, které si vymezily předchozí vlády a zajistit kontinuální existenci již fungujících nástrojů pro podporu kultury. (MKČR, © 2007–2010)

V návaznosti na programové prohlášení vlády a koncepci státní kulturní politiky bylo schváleno také několik dalších koncepcí formulovaných pro jednotlivé obory kultury. Vzhledem k tomu, že v nedávné době skončilo programové období 2007-2013, končí také platnost většiny těchto dokumentů a v současnosti již existují návrhy koncepcí nových. Pro oblast rozvoje kultury na místní úrovni lze za stěžejní považovat zejména Koncepci podpory umění, Koncepci památkové péče, Koncepci účinnější péče o tradiční lidovou kulturu a Koncepci rozvoje knihoven.

Koncepce podpory umění – Tato koncepce navazuje na strategii z období 2007-2013 a věnuje se na rozdíl od předcházejících let výhradně oblasti umění. Návrh Koncepce podpory umění pro léta 2015-2020 vymezuje 3 hlavní cíle, prostřednictvím kterých chce vláda zabezpečit vhodné prostředí a podmínky pro rozvoj činnosti uměleckých a kulturních subjektů – jsou jimi – Podpora umělecké tvorby, profesionalizace a strategického plánování; Využití potenciálu umění pro rozvoj společnosti a Podpora mezinárodní spolupráce a exportu. Koncepce tedy řeší otázky jako je finanční podpora a programy pro podporu oblasti umění, kvalita kulturních služeb, další vzdělávání a rozvoj kreativity u pracovníků v oblasti kultury, podporuje však také zvýšení přístupu široké veřejnosti k umění a neopomíjí ani oblast strategického plánování a podpory mezinárodní spolupráce a exportu v oblasti kultury. (MKČR, © 2007–2010)

Koncepce památkové péče v ČR na léta 2011-2016 - Koncepce je primárně zaměřena na ochranu památkového fondu ČR, který zahrnuje památky na území ČR zařazené do kategorií - památek na Seznamu světového dědictví UNESCO, národních kulturních památek, památkově chráněných území (rezervace a zóny) a nemovitých a movitých kulturních památek evidovaných v Ústředním seznamu kulturních památek ČR. Cíle této koncepce jsou orientovány na oblast legislativních úprav, problematiku vymezování kulturních památek a památkově chráněných území, dokument se ale rovněž zabývá otázkou vzdělávání pracovníků památkové péče či kompenzací při omezování vlastnického práva aj. (MKČR, © 2007–2010)

Koncepce rozvoje knihoven v ČR – Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2011-2015 svou pozornost zaměřovala zejména na využívání informačních a komunikačních technologií při poskytování služeb umožňujících čtenářům i vzdálený on-line přístup k různým zdrojům, informacím a službám, které poskytují knihovny na území ČR. Cílem tohoto směřování koncepce bylo zvýšení podílu obyvatel aktivně využívajících služby knihoven, které představují jeden z důležitých předpokladů rozvoje znalostní společnosti. Na tuto koncepci bude plynule navazovat nová strategie pro období 2016-2020, jejímž zpracováním je pověřena Ústřední knihovnická rada ČR. Ta vymezila 4 hlavní směry dalšího rozvoje, které se zaměřují na podporu spolupráce mezi knihovnami a čtenáři, rozvoj zdrojů (knihovní fondy, data, elektronické informační zdroje aj.), podporu fyzicky existujících knihoven a jejich služby ve virtuálním prostoru a v neposlední řadě na rozvoj kreativity, inspirace či využívání tradic. (MKČR, © 2007–2010)

Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu na léta 2011-2015 - Tato koncepce vychází z Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví přijatou světovou organizací UNESCO v roce 2003 a vznikla tedy za účelem ochrany a péče o tradiční lidovou kulturu resp. o její nemateriální složku. Podstatou koncepce je vymezení nástrojů a opatření vedoucím k efektivnější identifikaci, dokumentaci a zachování nemateriální složky lidové kultury pro příští generace. Za tímto účelem vymezuje Koncepce konkrétní úkoly zařazené do tematických oblastí, kterými jsou vedle identifikace a dokumentace jevů lidové kultury také šíření a prezentace jejich hodnot a podpora mezinárodní spolupráce. Konkrétně se tedy jedná o činnosti jako je například tvorba a zpřístupnění informačních databází předmětů lidové kultury, finanční podpora sbírkových fondů, podpora školicích a informačních činností, výzkumu a vývoje v oblasti kultury, využívání poznatků lidové

kultury jako výchovný prostředek ve školách, podpora mimoškolního vzdělávání prostřednictvím grantů, veřejná prezentace lidové kultury, oceňování širitelů lidové kultury a další. (MKČR, © 2007–2010)

2.2.1 Další i koncepční dokumenty na národní úrovni

Protože je na kulturu čím dál více nahlíženo jako na plnohodnotný faktor regionálního rozvoje, stává se kultura prioritami také dalších národních i mezinárodních strategií. Na úrovni ČR lze zmínit **Strategii regionálního rozvoje ČR na léta 2014-2020**, ve které je kultura řešena jako jedno z opatření v rámci priority 3 - Zkvalitnění sociálního prostředí urbanizovaných oblastí. Opatření je zaměřeno na podporu iniciativy obyvatel, zvyšování kvality volnočasových a neformalizovaných aktivit, orientovaných zejména na mládež a seniory. Kultura je obsažena také ve **Strategii udržitelného rozvoje ČR**, jejíž podstatou je: *zajištění sociálního rozvoje respektujícího potřeby všech obyvatel, účinnosti ochranu životního prostředí a šetrné využívání přírodních zdrojů a stabilní úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti*. (MMR, © 2012; MŽP, © 2008-2015)

2.3 Zdroje financování kultury v ČR

Kultura s sebou přináší řadu pozitivních externalit, a tak je vytváření optimálních podmínek pro realizaci kulturních aktivit v zájmu všech úrovní veřejné správy. Koncepce rozvoje kultury JMK sděluje: *Uchování a další rozvoj kulturních hodnot si nepochybně zaslouží podporu ze strany státu, krajů i obcí. Kromě dosud zcela nedostatečných možností krajů je potřebné významným způsobem zvýšit podíl soukromé sféry v duchu veřejnoprávně soukromého partnerství. Tímto způsobem lze zajistit i financování investičních projektů, které jsou nad rámec možností veřejných rozpočtů*. (Krajský úřad JMK, 2016)

Vedle financování kultury z veřejných rozpočtů lze tedy využívat také alternativních možností jejího financování – financování z vlastních výnosů organizací a možnost financování kulturních aktivit prostřednictvím individuálního dárcovství či dárcovství soukromého sektoru. Pfeifferová uvádí: *Všechny kulturní organizace potřebují vzhledem k charakteru jejich činnosti odpovídající finanční prostředky. Pro jejich existenci je vhodné, aby jejich finanční zdroje byly v dostatečné míře diverzifikované, neboli aby bylo zajištěno jejich **vícezdrojové financování***. (Heřmanová a Černá, 2016)

Zejména u nestátních neziskových organizací je pak důležité aktivní vyhledávání dalších finančních i nefinančních zdrojů – **fundraising**. Podle Boukala (2013, s. 34-35) lze fun-

draising přeložit jako „ pěstování fondů“ a definovat jako: *průběžnou plánovanou činnost naplňující finančně-ekonomickou strategii neziskové organizace s cílem zajistit zdroje v potřebné výši a struktuře*. Podle autora je velmi důležité vyvíjení systematické aktivity a neomezovat své úsilí pouze na získání finančních zdrojů, neboť mnohé subjekty jsou ochotné poskytovat věcné hodnoty jako je materiál, věcné vybavení, bezplatné poskytnutí služeb v podobě poradenství, informačního zázemí, marketingu aj., ale třeba také v podobě „firemních dobrovolníků“. Jak autor uvádí, lze fundraising označit za variantu marketingu, kdy úspěšný fundraising inspiruje „zákazníka“ ideálně k opakované a rostoucí podpoře. Aby byl fundraising úspěšný, musí být dodržovány určité zásady, zejména nepřetržitá pozitivní komunikace se sponzory a správné chápání jejich priorit.

2.3.1 Veřejné finanční zdroje

Dotace a granty Ministerstva kultury ČR - Jednatelem ČR ve věci podpory veřejných kulturních služeb je ministerstvo kultury. MKČR využívá prostředky připadající jeho resortu (rozpočtová kapitola č. 334) jednak na pokrytí provozních a investičních výdajů vlastního úřadu a svých příspěvkových organizací, ale rovněž formou dotací a grantů podporuje další subjekty činné v oblasti kultury – neziskové organizace, podnikatelské subjekty, církve - část výdajů připadá také na některé veřejné rozpočty ústřední a územní úrovně a mezinárodním organizacím a nadnárodním orgánům. Za tímto účelem vypisuje MKČR pravidelně státní dotační programy, orientované na podporu profesního i neprofesionálního umění. Přehled aktuálních programů pro rok 2016 je součástí přílohy práce. (MKČR, © 2007–2010; MONITOR, 2016)

Dotace a granty z rozpočtů ÚSC - V rámci přenesené působnosti spadá v současnosti do kompetencí kraje správa a financování kulturních památek, muzeí, galerií a knihoven zřizovanými krajem, v rámci samostatné působnosti pak podporují prostřednictvím vyhlášení dotací a grantů činnosti kulturních zařízení, uměleckých spolků a jimi zřizovaných muzeí, knihoven atd. Stejně jako kraje mohou i obce ze svého rozpočtu podporovat vedle vlastních zřizovaných kulturních institucí a zařízení také činnosti občanských sdružení, různých kulturních akcí přispívajících k rozvoji území atp. (Hyánek at al, 2007, s. 110-111)

Státní fond kultury ČR – Jako mimorozpočtové zdroje financování kultury lze označit státní fondy. Od roku 1992 disponuje ČR dvěma fondy – Státním fondem kultury ČR a Státním fondem pro podporu a rozvoj české kinematografie. Specifikem těchto fondů je,

že na rozdíl od rozpočtů nefungují na principu přerozdělování, ale představují finanční instituce poskytující záruční kapitál pro oblast kultury resp. kinematografie. Podle § 8 Zákona ČNR č. 239/1992 Sb., o státním fondu kultury, může být podpora z tohoto fondu poskytnuta mj. na získávání, obnovu a udržování kulturních památek a sbírkových předmětů, propagaci české kultury v zahraničí, pořádání kulturních festivalů a podobných akcí, podporu vysoce hodnotných neprofesionálních uměleckých aktivit, na podporu knihovního fondu aj. Podpora z fondu je poskytována ve formě účelové dotace, jako půjčky nebo návratná finanční výpomoc. Podmínky pro jejich získání jsou blíže upraveny v zákoně. (Hyánek at al, 2007, s. 118-119; MKČR, © 2007–2010)

Daňové úlevy - Obecně představují daňové úlevy spolu s daňovým osvobozením nepřímé ekonomické nástroje vládní kulturní politiky. Smyslem daňových úlev je především podpora umění, ale také podpora přístupu širších vrstev obyvatelstva k umění. Systém daňových úlev a osvobození je v ČR shodný pro všechny nestátní neziskové organizace. V souladu s platnou legislativou, uvádí koncepce JMK následující možnosti – daňovou úlevu na dani z příjmů, osvobození od DPH a osvobození od daně dědické, darovací a z nabytí nemovitosti. (Krajský úřad JMK, 2016)

2.3.2 Zdroje z EU

Zdroje z evropských strukturálních a investičních fondů - Jednou z alternativních možností pro financování kultury jsou také zdroje z EU, jejichž čerpání je zastřešováno Dohodou o partnerství uzavřenou mezi ČR a Evropskou komisí. V programovém období 2014-2020 byly z evropských strukturálních a investičních fondů pro ČR vyčleněny prostředky ve výši kolem 24 miliard euro. Ve srovnání s předcházejícím programovým obdobím došlo kromě snížení výše podpory také k řadě změn. Na úrovni ČR je to zejména snížení počtu tematických operačních programů a sloučení původních 7 ROP do jednoho – Integrovaného regionálního operačního programu IROP. Další změnou týkající se již oblasti kultury je skutečnost, že díky změnám priorit Evropské komise došlo také ke snížení podpory kultury. V rámci OP pro ČR je kultura zahrnuta pouze v IROPu, který umožňuje podporu národních kulturních památek, památek UNESCO a památek, které se ucházejí o zápis na seznam UNESCO. Z programu mohou být také financovány nejvýznamnější muzea, knihovny galerie na národní a krajské úrovni. Příhraniční regiony pak mohou využít možnosti financování kultury prostřednictvím programů přeshraniční spolupráce, které umožňují podporu kulturního a přírodního dědictví a kulturních projektů

(festivally apod.) Pro Strážnicko je relevantní OP **INTERREG V-A Slovenská republika – Česká republika**. Program plynule navazuje na OP přeshraniční spolupráce Slovenská republika - Česká republika 2007-2013 a stejně jako u tohoto programu je podstatou podpora regionálních a místních projektů s významným pozitivním dopadem na česko-slovenské pohraničí. Na program připadá alokace přes 90 milionů EUR. Oprávněnými žadateli ze strany ČR jsou veřejnoprávní, neziskové organizace nebo i v některých případech podnikatelské subjekty spadající do území NUTS III – JMK, ZLK a MSK. (ESIF-MMR, 2012)

Komunitární program - Kreativní Evropa - Program Kreativní Evropa je komunitárním programem Evropské Komise určeným na podporu kinematografie, kulturních a kreativních odvětví pro období 2014-2020 a navazujícím na programy Kultura, MEDIA a MEDIA Mundus z období 2007-2013. Oproti předcházejícímu období byl rozpočet programu navýšen a činí 1,46 miliardy EURO. Podporu mohou získat v rámci pravidelně vyhlášených výzev společnosti a organizace, které splní stanovená kritéria. Konkrétně lze z programu poskytovat podporu projektů z oblasti scénických umění, výtvarného umění, nakladatelství a literatury, filmu, televize, hudby, kulturního dědictví a videoher. Program Kreativní Evropa představuje také alternativní možnost financování mezinárodní spolupráce měst – v rámci tzv. partnerských měst. (ESIF-MMR, 2012; Kancelář Kreativní Evropa, 2016)

2.3.3 Soukromé zdroje

Soukromé zdroje financování kultury jsou představovány prostředky zajištěnými činnostmi neziskových organizací, soukromými firmami i individuálními dárci. Jak uvádí studie MKČR, jsou dvěma základními možnostmi podpory kultury ze soukromých zdrojů sponzorství a dárcovství.

Sponzoring vs. Donátorství

Jak uvádí Skovajsa (2010, s. 216), je sponzoring obvyklým způsobem pro získávání prostředků neziskových organizací. Základní definici sponzoringu lze v české právní úpravě nalézt v § 1 zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy: *Sponzorstvím se rozumí příspěvek poskytnutý s cílem podporovat výrobu nebo prodej zboží, poskytování služeb nebo jiné výkony sponzora. Sponzorem se rozumí právnická nebo fyzická osoba, která takový příspěvek k tomuto účelu poskytne.* Sponzor tedy podporuje NO formou finančního či nefinančního příspěvku, za jehož poskytnutí očekává od příjemce určitou

protihodnotu - nejčastěji aktivity, kterými dojde ke zviditelnění sponzora, což následně povede udržení stávajících a získání nových zákazníků. Konkrétním příkladem takové protislužby je například – jmenování sponzorů na realizované akci, uvedení loga sponzora na zařízení, vstupenkách atp. (Boukal, 2013, s. 121) Dárcovství se od sponzoringu liší především tím, že dárcem poskytuje finanční či materiální podporu bez nároku na zpětnou odměnu. Jak uvádí Heřmanová a Černá (2016), je donátorství *právní jednání, kterým vlastník dobrovolně a bezplatně obdarovává (věcí či jiným majetkovým prospěchem) někoho jiného*. Poskytování darů je upravováno v souladu s občanským zákoníkem darovací smlouvou, přičemž se dárcem může stát jak podnikající, tak nepodnikající fyzická osoba (živnostník) a podnikatelské subjekty. Základní úprava darů je vymezena také v zákoně o daních z příjmu a o dani dědické, darovací a z nabytí nemovitosti. Prostřednictvím těchto daní lze pozitivně motivovat dárcem jak ze strany FO, tak PO, neboť si dary neziskovým organizacím mohou odečíst od základu daně. (Boukal, s. 2013, s. 80-83; Skovajsa, 2010, s. 123-124)

Podle Boukala (s. 77, 2013) představují individuální dárci pro NO významný potenciální zdroj příjmů, proto je velmi důležité správně o dárcem pečovat a udržet si jejich důvěru a zájem. Autor zdůrazňuje: *Nejdůležitějšími dárci jsou podporovatelé, kteří přispívají opakovaně a často, i kdyby to mělo být „jen“ prostřednictvím malých částek.*

3 VÝZNAM NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ A MAS V ROZVOJI KULTURY MIKROREGIONU

V rámci této kapitoly se čtenář může seznámit se specifiky některých právních forem neziskových organizací, se kterými se lze v současnosti v oblasti kultury v ČR setkat. Blíže je zde pojednáno také o formě mezisektorové spolupráce - o místních akčních skupinách, jejichž role v rozvoji venkova nabývá stále na významu. Před samotnou diskusí o významu neziskových organizací je vhodné vymezit samotný pojem nezisková organizace. Satelitní účet neziskových organizací definuje neziskovou organizaci jako: *jednotku vytvořenou za účelem výroby výrobků a poskytování služeb, ale zároveň její status nedovoluje, aby tato produkce byla pro jednotky, které jí založily, řídí nebo financují, zdrojem příjmů, zisku nebo finančních výnosů.* (Prouzová, 2015)

3.1 Význam neziskových organizací v rozvoji kultury

Kulturní služba je specifický produkt, který zpravidla bývá zabezpečován prostřednictvím specializovaných kulturních institucí. Za účelem zajištění minima deklarovaných veřejných služeb, zakládá MKČR vlastní příspěvkové organizace, stejně tak jsou PO zakládány ze strany krajů a obcí. Z tohoto důvodu jsou organizace veřejné správy početnější skupinou subjektů zajišťujících služby v oblasti veřejných kulturních služeb. Pro efektivní fungování příspěvkových organizací je však důležitá také existence konkurence v podobě nestátních neziskových organizací a podnikatelských subjektů, které ve smíšené ekonomice doplňují nabídku veřejných statků a v určitých oblastech mohou někdy zcela nahradit veřejný sektor. (Hyánek et al, 2007, s. 103-106)

Boukal (2013, s. 5) se k NNO vyjadřuje následovně: *Nestátní neziskové organizace prošly v posledních 20 letech velmi dynamickým vývojem a staly se nezanedbatelnou složkou české společnosti. Jejich počet a zejména rozsah aktivit průběžně narůstá. Občané i instituce zakládají NNO různého zaměření a různých právních forem, k čemuž je vede snaha řešit problém, který je pálí, případně vlastní zájem, který chtějí prosadit.* To potvrzuje i Hyánek et al (2007, s. 106), který pak v souvislosti s kulturou zdůrazňuje: *Nutno upozornit na to, že NNO mohou působit jak v oblasti profesionální kultury, tak v oblasti neprofesionální kultury, resp. umění, kde z právních forem NNO převažují občanská sdružení. V obou těchto oblastech se nestátní neziskový sektor začíná prosazovat.*

Na tomto místě je vhodné zmínit, že s přijetím nového občanského zákoníku - Zákon č. 89/2012 Sb. - však od 1.1.2014 přestala občanská sdružení existovat a byla nahrazena novou právní formou – zapsaným spolkem, označovaným zkratkou z.s.. K tomuto datu rovněž zanikla právní forma obecně prospěšné společnosti (o.p.s.), která byla nahrazena - ústavami a sociálními družstvy. O.p.s. založené do 1.1. 2014 se však mohou nadále řídit zaniklým zákonem č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech.

V souvislosti s partnerstvím na místní úrovni zmiňuje vzrůstající význam neziskových organizací také Trhlínová (2014, s. 172-175). Podle ní je možné s růstem občanské společnosti evidovat nárůst intenzity vzájemné spolupráce jednotlivých NNO vyznačujícími se společnými zájmy, na intenzitě nabývá také spolupráce NNO s ÚSC. Pro obce je tato spolupráce výhodná, neboť NNO poskytují občanům služby, pro jejichž zajištění by samotné obce neměly dostatek prostředků. Spolupráce obcí s NNO může nabývat různých forem, což se odvíjí zejména od postojů zástupců obcí. Obce mohou například na NNO delegovat poskytování některých vybraných služeb, nebo je mohou zajišťovat ve vzájemné koordinaci, což se týká i oblasti kultury. Spolupráce obcí s občanským sektorem se pozitivně promítá také do oblasti hospodaření obcí, kdy díky této spolupráci roste transparentnost a hospodárnost jednotlivých projektů. V souvislosti s tím se zvyšuje také důvěra a kladný vztah občanů k místní správě. Spolupráce obcí a NNO limitována řadou faktorů, přičemž se mezi ty nejzásadnější řadí zejména časová, finanční a lidská kapacita NNO.

3.1.1 Některé vybrané právní formy NO

Následující podkapitola je věnována alespoň základnímu vymezení nejrozšířenějších forem NO v oblasti kultury – příspěvkovým organizacím zřizovaným subjekty veřejné správy a NNO - spolkům (do 1.1.2014 občanským sdružením) a obecně prospěšným společnostem/ústavům Na závěr budou zmíněny nadace a nadační fondy, jejichž význam spočívá především ve finanční podpoře aktivit dalších aktérů činných v oblasti kultury.

Příspěvkové organizace – Příspěvkové organizace mohou být zřizovány buď jako příspěvkové organizace MK na základě zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, nebo jako příspěvkové organizace obcí a krajů – ty jsou upravovány zákonem č. 250/2000 Sb. § 27 tohoto zákona uvádí: *Územní samosprávný celek zřizuje příspěvkové organizace pro takové činnosti ve své působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž*

rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Obec či kraj zakládají PO na základě zřizovací listiny, jejíž povinnou součástí je vymezení hlavní činnosti organizace. PO může také na základě zřizovatele za účelem lepšího využívání hospodářských možností a odbornosti zaměstnanců vykonávat doplňkovou činnost, zisk však musí vložit do rozvoje svého poslání. Jiné použití zisku je možné pouze se souhlasem zřizovatele. Podle § 28 pak PO hospodaří s peněžními prostředky z rozpočtu zřizovatele, s prostředky získanými vlastní činností, dary od FO a PO, fondů a dotací. Podle výkonů a rozsahu činností získává PO od zřizovatele příspěvek na provoz. (ČESKO, 2000c)

Spolky – (zapsaný spolek, z.s.) - vznik a fungování spolku upravuje občanský zákoník v § 214-302. Podle tohoto zákona může být spolek založen minimálně 3 členy, kteří se dobrovolně sdružují za účelem společného zájmu. Jak uvádí Skovajsa (2010, s. 191-194), může být tímto zájmem vzájemně prospěšná činnost – tedy činnost podporující členy spolku, nebo činnost směřující k prospěchu veřejnosti. Spolek funguje jako samosprávný, je spravován orgány, které si sám vytváří. Spolek je NNO, není tedy přímo napojen jako příspěvkové organizace na veřejné rozpočty a stát do vnitřních poměrů spolku tudíž nemůže zasahovat. Hlavní činností spolku může být jen taková činnost, za jejímž účelem byl spolek založen. Další činnosti může spolek realizovat prostřednictvím tzv. hospodářské činnosti. Pokud spolku však vznikne z hospodářské činnosti zisk, musí ho spolek použít k rozvoji svého poslání nebo majetku. Spolek je zakládán na základě schválení stanov zakladateli nebo usnesením ustavující schůze a vzniká ke dni zápisu do veřejného rejstříku. Podle webu niziskovky.cz mají současná občanská sdružení od 1.1. 2014 tři roky na to, aby uvedly své dokumenty a fungování do souladu s novými ustaveními občanského zákoníku týkajících se spolků. (ČESKO, 2012)

Obecně prospěšné společnosti – o.p.s. založené do 1.1.2014 jsou upravovány Zákonem č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Jak uvádí Skovajsa (2010, s. 199-200), vznikla tato právní forma původně jako typ právnické osoby, který by mohl být potenciálním nástupcem příspěvkových organizací. V roce 2014 byl však zákon zrušen a právní forma o.p.s. byla nahrazena ústavem a sociálním družstvem. Původní o.p.s. vznikaly jako organizace občanské společnosti, jejichž hlavním posláním bylo poskytování obecně prospěšných služeb. Přesnou definici obecně prospěšných služeb zákon ale neuvádí. Na rozdíl od spolku, může být o.p.s. tvořena pouze 1 zakladatelem. (ČESKO,2012)

Nadace/nadační fondy - Nadace a nadační fondy byly také donedávna upravovány vlastním zákonem – Zákon č. 227/1997 Sb.. Ten je však již v současnosti zrušen a tato problematika je nyní obsažena v občanském zákoníku, kde je možné tyto právní formy nalézt jako podkategorie tzv. fundace, což je právnická osoba vytvořená majetkem vyčleněným k určitému účelu. § 306 občanského zákoníku uvádí, že nadace je zakládána za účelem trvalé služby společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu. Ten může být buď veřejně prospěšný nebo dobročinný. Nadace může v rámci vedlejší činnosti podnikat, zisky musí využít pro podporu své činnosti. Nadační fond se stejně jako nadace zakládá za společensky nebo hospodářsky užitečným účelem a jeho problematikou se rovněž zabývá občanský zákoník. (ČESKO, 2012; Skovajsa, 2010, s. 177)

Pro oblast kultury, jsou pak relevantními například **Nadace Synot** se sídlem v Uherském Hradišti, která podporuje kulturní, folklorní a sportovní aktivity na celém ZLK. Dalšími známými nadacemi jsou **Nadace ČEZ**, částečně sem lze zařadit environmentální Nadaci Partnerství, která je realizátorem festivalu otevřených sklepů v mikroregionu Strážnicko.

3.2 Význam místních akčních skupin v rozvoji kultury

Místní akční skupiny představují jednu z relativně nových forem spolupráce na mikroregionální úrovni. MAS je na politickém rozhodování nezávislé společenství občanů, neziskových organizací, podnikatelských subjektů a veřejné správy a jiných institucí veřejné moci, které vzniká za účelem vzájemné spolupráce při rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a dalších dostupných prostředků.

NSMAS (2016) se k poslání MAS vyjadřuje takto: *Úkolem místních akčních skupin, tedy uskupení místního partnerství napříč sektory, je především zajištění spolupráce a koordinace a také realizace místních rozvojových strategií a jejich naplňování. Jde především o to, aby se lidé spolu domluvili na základě svých požadavků, a také svou aktivitou ovlivnili rozvoj místa, kde žijí. Jako motivace jim k tomu, aby se tento způsob práce komunity co nejvíce rozšířil a na venkově zdomácněl, slouží možnost využít dotačních prostředků formou programů Leader.*

Činnost MAS tedy uplatňuje **metodu LEADER**, která je založená na principu „bottom-up“ – zdola nahoru, což znamená, že veškeré projekty a náměty by měly vycházet právě z místní úrovně – od občanů a subjektů v dané venkovské lokalitě. Tato metoda byla využívána na evropské úrovni již v 90. letech, v ČR se však začala uplatňovat až

před rokem 2004. Intenzivně je využívána od roku 2005-2007, kdy v souvislosti s možností čerpat finanční prostředky z EU, začalo vznikat nejvíce MAS. Ve stávajícím období tvoří metoda LEADER samostatnou Osu **Programu rozvoje venkova České republiky**. Každá MAS musí zpracovávat integrovanou strategii rozvoje území, na základě níž pak dochází k rozhodování o výběru projektů, které získají podporu ze svěřených prostředků. Díky přímé provázanosti podpořených projektů se strategií se příjemci podpory stávají partnery naplňujícími vizi strategie. Vedle zajišťování podpory projektů partnerů realizuje MAS také vlastní projekty, do nichž se snaží promítnout potřeby regionu. (MVČR, 2008; Pelcl et al, 2008, s. 13-14)

MAS mají možnost se sdružovat pod organizačně samostatnou právnickou osobu **Národní síť MAS ČR**. Vedle sdružování MAS je smyslem existence tohoto spolku také rozvoj spolupráce s dalšími aktéry činnými v oblasti rozvoje venkova a prezentace a zastupování zájmů MAS při národních i mezinárodních jednáních. Vedle toho vyvíjí NSMAS také aktivity, jejichž cílem je propagace MAS v rámci komunitně vedeného rozvoje. Konkrétně se jedná o činnosti jako je například zajišťování přednášek, školení, pořádání konferencí či spoluúčast na pořádání různých společenských a kulturních akcí podporujících rozvoj venkova atp. (NSMAS, 2016)

Koncept MAS je primárně určený pro venkovské oblasti, proto bývají MAS uplatňovány v oblastech s nižší hustotou osídlení, a jak vyplývá z výzkumu MVČR, vznikají MAS nejčastěji jako seskupení obcí okolo přirozeného spádového centra. MAS však nepokrývají celé území ČR. Protože MAS fungují na principu „zdola nahoru“ existují oblasti, kde zatím podnět k jejich vzniku nevznikl. Některé MAS mohou také působit na stejném území jako mikroregiony a bývají tak často propojeny společnou organizační strukturou. K 1.9. 2015 bylo na území ČR evidováno 180 MAS, celkem v nich bylo zapojeno 5 873 obcí. Pouhých 331 jich zapojeno nebylo, zbytek obcí pak představují měst a vojenské újezdy 49. Na území JMK pak bylo v roce 2015 evidováno 18 MAS, u nichž převažovala právní forma spolek a až na 2 případy byly všechny členy Národní sítě MAS. (MVČR, 2008; NSMAS, 2016)

3.2.1 Vznik MAS

MAS mohou být zakládány jako zapsané spolky – dříve občanská sdružení, ústavy – dříve o.p.s. nebo jako zájmové sdružení PO. Jak uvádí studie MVČR, ve většině případů je však

právní formou MAS zapsaný spolek, nejméně je využívána forma zájmového sdružení PO. Aby mohla MAS vzniknout, musí mít stejně jako ostatní neziskové organizace určený statut, stanovy a rovněž mít vymezený organizační řád a strukturu. Následně se musí MAS zaregistrovat u MVČR. Jak již bylo zmiňováno, členy MAS jsou subjekty veřejné správy – obce, DSO, příspěvkové organizace aj., podnikatelé včetně živnostníků a neziskový sektor, přičemž by ideálně měl být poměr jednotlivých sektorů vyvážený. Počet zástupců veřejné správy je limitován maximálním počtem 50 % všech členů. Členy MAS se mohou stát pouze subjekty se sídlem v území MAS nebo zde musí alespoň působit. Z hlediska územní působnosti může MAS vzniknout pouze v homogenně vymezeném venkovském prostoru a její velikost limitována celkovým počtem 10 – 100 000 obyvatel a maximálním počtem obyvatel obce 25 000. Před svým vznikem musí MAS vytvořit organizační strukturu, v rámci které jsou vymezeny orgány a jejich stěžejní úkoly. Tyto orgány se mohou u jednotlivých MAS mírně odlišovat, avšak musí zabezpečovat základní funkce. Vedle řídicího orgánu zde existuje výkonný orgán, na jejich činnost pak dohlíží orgán kontrolní. Dále zde existují „komise“ pro výběr projektů a komise, která dohlíží na celkové naplňování strategie MAS, realizaci projektů apod. Pro běžný chod MAS je důležité také zázemí v podobě sekretariátu s několika zaměstnanci včele s manažerem MAS. (MVČR, 2008; Pelcl et al, 2008, s. 13-14; NSMASČR, 2016)

3.2.2 Financování činnosti MAS

Činnost MAS je financována jak z vlastních, tak i z cizích zdrojů. Vlastní zdroje MAS jsou představovány příspěvky vybíranými od členů, kdy je jejich výše určována jednak podle počtu obyvatel, rozhodující je také typ subjektu. Stěžejní je však financování činnosti prostřednictvím různých programů. Tyto programy pokrývají MAS zejména náklady, které jí vznikají v souvislosti s administrací programu. Nevýhodou tohoto způsobu financování je, že nezabezpečí činnost MAS dlouhodobě. Jako alternativní možnost financování provozu MAS a výdajů na dosahování strategických cílů MAS uvádí Metodika dobré praxe MAS také dotace mimo programy LEADER, kdy MAS jakožto PO může podávat žádosti o dotace do libovolných programů podpory, ale zmiňuje také realizaci komerčních činností MAS či prostředky od sponzorů. (Pelcl et al, 2008, s. 26-28; MVČR, 2008)

3.2.3 Význam MAS

Kromě zajišťování prostředků na činnost samotné MAS a realizaci rozvojových projektů, by měla každá MAS usilovat také o rozvoj komunitního a společenského života v území. Díky neformálnímu setkávání jednotlivých aktérů a občanů území lze totiž snadněji dojít k novým nápadům a řešení problémů. Společenské akce rovněž přispívají k budování vazeb mezi obyvateli a jednotlivými aktéry a také dochází k tvorbě pocitu sounáležitosti s lokalitou. V této souvislosti Pelcl et al (2008, s. 30) uvádí: *Z dlouhodobého hlediska je pro území cennější, když se zde vytvoří místní partnerství, která jsou vlastními silami a z vlastních prostředků schopna opakovaně realizovat menší projekty, než když se MAS podaří pro jeden subjekt získat jednorázovou dotaci.*

To, že síla a význam MAS spočívá především ve spolupráci a tvorbě vazeb mezi různorodými partnery, tvrdí Galvasová (2007, s.11-12). Autorka pak o významu spolupráce hovoří následně: *Spolupráce je významným vztahem ve všech oblastech lidské společnosti. Umožňuje snadněji a účinněji dosáhnout potřebných výsledků, v řadě případů není možné cíle bez spolupráce vůbec dosáhnout. Její důležitost se projevuje nejen v oblasti mezilidských vztahů, ale i v oblasti činnosti a komunikace nejrůznějších subjektů.* Efektivní a dobře fungující spolupráce mezi jednotlivými aktéry, pak může mít pozitivní dopad na socioekonomický rozvoj území a je ji tak možné chápat jako jeden z faktorů rozvoje. Spolupráce v rámci MAS pak přispívá k obnově místních komunit a přispívá k rozvinutí vnitřního rozvojového potenciálu území. Integrovaná strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Ostrožsko-Hornácko (2016) uvádí: *Společné projekty přináší posílení místních aktivit. MAS projektem realizuje výstupy, které přináší trvalou hodnotu obyvatelům či návštěvníkům území každému spolupracujícímu subjektu a zároveň tyto projekty vytváří přátelské vazby mezi samotnými aktéry i mezi obyvateli. Projekty spolupráce nespočívají pouze ve společné výměně informací, zkušeností, ale především ve spolupráci na řešení společných problémů, potřeb území nebo využití existujícího potenciálu území.*

NSMAS (2016) se k významu MAS vyjadřuje následujícím způsobem: *Důležitým aspektem je také práce s veřejností a občanskou společností vůbec. Místním akčním skupinám se velmi daří mobilizovat dobrovolníky, propojovat různé místní iniciativy a aktivní jednotlivce a koordinovat jejich spolupráci.*

Dobře fungující spolupráce a rozvoje místních komunit mohou MAS dosahovat také díky již zmiňované metodě LEADER. Díky metodě LEADER vzniká MAS možnost využívat disponibilní prostředky pro trvale udržitelný rozvoj a podporovat tak nejen podnikatelské aktivity a tvorbu pracovních míst, ale může také pořádat řadu vlastních kulturních akcí, spolupracovat s místními školami, neziskovými organizacemi a dalšími aktéry místního rozvoje a přispívat tak k rozvoji společenského života a uchování přírodního a kulturního dědictví v zájmovém území.

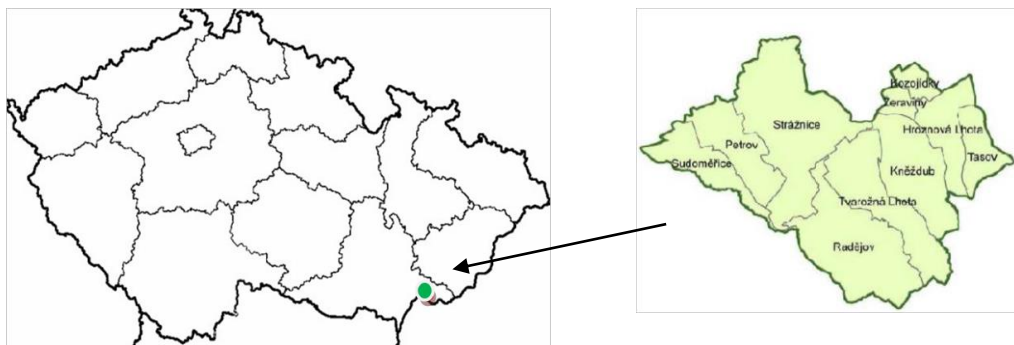
II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA MIKROREGIONU

Mikroregion Strážnicko se nachází v okrese Hodonín v jihovýchodní části Jihomoravského kraje, který představuje v rámci členění NUTS společně s krajem Vysočina region soudržnosti – NUTS II – Jihovýchod. Téměř všechny obce mikroregionu spadají v rámci administrativně správního členění do správního obvodu obce s rozšířenou působností – města Veselí nad Moravou, pouze 2 obce (Petrov, Sudoměřice) náleží k ORP Hodonín. Za kulturní centrum mikroregionu lze však považovat město Strážnici. Dalšími významnými centry v okolí regionu jsou bývalé okresní město Hodonín, na slovenské straně pak město Skalica. Z hlediska národopisného je území označováno jako Strážnické Dolňácko představující podoblast regionu Slovácko.

Území mikroregionu zaujímá celkovou rozlohu 130, 65 km² a je v současnosti tvořeno katastrálními územími 10 obcí - Strážnice, Sudoměřice, Petrov, Tvarožná Lhota, Radějov, Kněždub, Hroznová Lhota, Kozojídky, Tasov a Žeraviny. V západní části sousedí Strážnicko s MAS Kyjovské Slovácko v pohybu sdružující 7 samostatných mikroregionů; na východě sousedí s mikroregionem Hornácko-Ostrožsko, který již z části spadá do Zlínského kraje. Na jihu hraničí území se Slovenskou republikou – konkrétně s Trenčianským a Trnavským krajem. (Mikroregion Strážnicko, b.r.; Leader+, © 2004 – 2013)

Obrázek 1- Vymezení území mikroregionu Strážnicko (zdroj: Leader +, © 2004 – 2013; Mapa České republiky, b.r.)

4.1.1 Činnost mikroregionu

Mikroregion Strážnicko byl založen v roce 2002 městem Strážnice a obcemi Sudoměřice, Petrov, Tvarožná Lhota, Radějov a Kněždub jako dobrovolný svazek s trváním svazku na dobu neurčitou. Od roku 2003 se ke svazku připojily obce Hroznová Lhota, Kozojídky, Tasov a Žeraviny. Jak již bylo v teoretické části práce uvedeno, je mikroregion Strážnicko regionem typicky venkovského charakteru, pro nějž je příznačná intenzivní zemědělská výroba a obyvateli stále udržované zvyky a tradice. Z těchto předpokladů vychází také aktivity mikroregionu Strážnicko. Podle stanov svazku se cíle mikroregionu orientují na *posílení ekonomické stability mikroregionu s vytvořením pracovních příležitostí při zachování a rozvíjení ekologických kvalit a kulturních tradic*. Posláním svazku je tedy celkový rozvoj zájmového území, přičemž již konkrétními směry rozvoje jsou zejména – šetrné hospodaření v krajině, rozvoj malých výroben a služeb a oblast rozvoje venkovské turistiky. (Mikroregion Strážnicko, b.r.)

4.2 Využívané formy spolupráce

Za účelem celkového trvale udržitelného rozvoje území spolupracují od roku 2005 všechny obce Mikroregionu Strážnicko také v rámci MAS Strážnicko, která činnost Mikroregionu zastřešuje. Na regionální úrovni pak využívají některé obce kromě spolupráce s Jihomoravským krajem také spolupráce v rámci Sdružení obcí a měst jižní Moravy – konkrétně se jedná o obce Kněždub, Petrov, Radějov, Strážnici a Sudoměřice. Prostřednictvím SOMJM jsou pak tyto obce také členy Regionální rozvojové agentury jižní Moravy a Euroregionu Pomoraví. Dalšími členy Euroregionu Pomoraví jsou slovenské Regionální združenie Záhorie a rakouským členem je Regionalverband Europaregion Weinviertel. Posláním euroregionu Pomoraví je především posílení přeshraniční spolupráce v oblasti kulturně-společenských, ekonomických a ekologických aktivit v souladu s principy udržitelnosti. Tohoto cíle se snaží jednotliví členové dosahovat řadou činností, jako je podpora a vzájemná výměna informací při realizování rozvojových projektů, organizování společných společensko-kulturních a sportovních akcí, sběr a poskytování informací z hospodářské, společenské a kulturní oblasti regionu, podpora a propagace zdravého životního stylu obyvatel, šíření vzdělávání, koordinace a podpora rozvoje venkovské turistiky aj. (ČSÚ, 2016, SOM JM, 2012)

Obce Petrov, Strážnice, Tvarožná Lhota a Hroznová Lhota jsou členy SMOČR; Petrov, Radějov, Tasov a Tvarožná Lhota jsou evidováni u SMSČR. Členy SPOV jsou dnes obce Hroznová Lhota, Petrov, Tasov a Tvarožná Lhota. Jak je možné tedy sledovat, některé obce jako jsou členy hned v několika svazcích, naopak obce Kozojídky či Žeraviny se neangažují ani v jednom uskupení. Spolupráci v rámci „partnerských měst“ si z obcí mikroregionu může vykázat pouze město Strážnice, které je od roku 1987 partnerem řeckého města Lefkada a od roku 1995 slovenského příhraničního města Skalica. Partnerství zde sice oficiálně existuje, ale v posledních letech již není tolik využíváno. (SMOČR, 2016; SMSČR, 2016; SPOV, 2006)

Na tomto místě lze zmínit také umístění dvou obcí mikroregionu v rámci soutěže Vesnice roku. V roce 2015 získala ocenění obec Kozojídky za spolupráci obce se zemědělskými subjekty, o tři roky dříve získala ocenění Tvarožná Lhota, která byla oceněna nejvyšším oceněním „zlatou stuhou“ – kdy byly hodnoceny oblasti, jako je úroveň společenského života v obci, celkový obraz vesnice, občanská vybavenost, infrastruktura nebo spolupráce obce s podnikateli. (Vesnice roku v programu obnovy venkova, 2011)

4.3 Historie osídlení území

Historie osídlení území má nemalý význam pro pochopení místní kultury, jejích jednotlivých prvků, postojů a mentality místních obyvatel. První písemné zmínky o obcích mikroregionu pocházejí z počátku 14. století. Již v této době bylo ekonomickým a správním centrem regionu město Strážnice. Pod vládou významného moravského rodu pánů z Kravař bylo území strážnického panství rozšířeno a díky vydání tzv. horenského práva došlo v regionu rovněž k rozvoji vinařství. V historii byl pak rozvoj území Strážnicka velmi ovlivněn působením husitů – v první polovině 15. století platilo město Strážnice za jedno z nejvýznamnějších husitských center. Největší rozmach však Strážnické panství zažívá v 16. století pod vládou Žerotínů, kdy v centru regionu díky jejich podpoře dochází k rozvoji bratrského školství. Hlavním zaměstnáním obyvatel se vedle zemědělství stává také obchod, rozvíjí se také řemeslná výroba. V této době disponuje region také značným rozvojovým potenciálem v podobě existence sirnatého pramenu, který umožnil v obci Petrově rozvíjet lázeňství. Tradice lázeňství se zde udržela až do roku 1949, kdy byly lázně převzaty Městským národním výborem. Dnes z lázní zbyl pouze pramen. V 17. století město Strážnice obývá kolem 4500 obyvatel a řadí se tak mezi

nejvýznamnější moravská města. Po skončení třicetileté války přichází nový majitel František z Magni spolu s piaristy, kteří postupně katolizují obyvatelstvo. Ti zde v 18. století vybudovali gymnázium, na kterém studoval například bývalý prezident T.G.Masaryk, sběratel lidové tvorby František Bartoš či bratři Úprkovi, jejichž rodištěm byl nedaleký Kněždub. Industrializaci zaznamenává zcela zemědělský region až na počátku 20. století. V této době dochází také k rozšíření a modernizaci městské zástavby a měšťanských škol, které jsou navštěvovány nejen místními žáky, ale také žáky z blízkého okolí a Dolního Rakouska. Tradice školství a kultury je tedy s centrem regionu Strážnicí svázána již několik staletí. Tuto skutečnost pak stvrdilo v polovině 19. st. národní hnutí, v rámci kterého došlo k dalšímu kulturnímu rozvoji města, vznikla řada spolků a bylo založeno Městské muzeum a Městská knihovna. (Muzejní a vlastivědný spolek Strážnice, 2008; Obec Petrov, 2014)

4.4 Obyvatelstvo mikroregionu

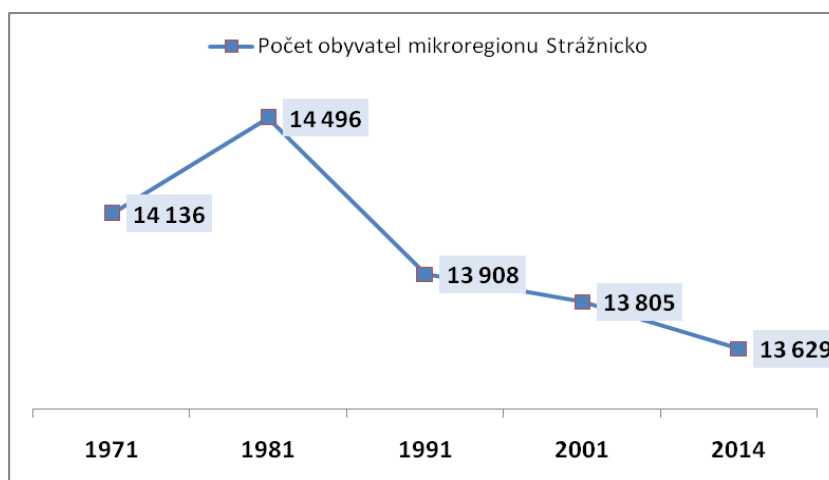
Rozvoj místní kultury záleží ve velké míře na samotném obyvatelstvu mikroregionu, které představuje příjemce kulturních statků. Následující část se tedy zaměřuje alespoň částečně na popis některých charakteristik obyvatelstva obcí mikroregionu Strážnicko.

K 31.12.2014 žilo v obcích mikroregionu Strážnicka celkem 13 629 obyvatel, což je o 3,6% méně než v roce 1971. Z hlediska počtu obyvatel se mezi největší obce mikroregionu řadí vedle centra regionu – města Strážnice, ve kterém žije více než 41 % všech obyvatel mikroregionu, také 4 obce nad 1000 obyvatel - Petrov, Kněždub, Hroznová Lhota a Sudoměřice. Ty dohromady zahrnují kolem 36 % obyvatel mikroregionu. Do kategorie nad 1000 obyvatel se dříve řadila i obec Radějov, kde však počet obyvatel od roku 1971 klesl na 837, tisícovce se blíží i obec Tvarožná Lhota (909 obyvatel). Zbylé obce Žeraviny, Kozojídky a Tasov s podíly 1,4%, 3,7% a 4% se řadí mezi nejmenší obce mikroregionu.

Jak je možné z následujícího grafu sledovat, je trend vývoje počtu obyvatel mikroregionu od roku 1981 stále klesající. Zjevný nárůst počtu obyvatel lze evidovat pouze mezi lety 1971-1981, což lze považovat zejména za důsledek státní propopulační politiky, podporující mladé rodiny. Pokud vynecháme toto období a porovnáme změnu počtu obyvatel mezi rokem 1991 a 2014 můžeme sledovat úbytek obyvatel o více než 2%. Úbytek obyvatel lze zdůvodnit jak přirozeným úbytkem spojeným s negativním jevem stárnutím populace, tak úbytkem migračním. Při bližší analýze posledních 4 let lze však

větší význam přiřkládat právě stárnutí populace, kdy je možné sledovat výrazně vyšší hodnoty přirozeného úbytku, hodnota migračního salda je spíše kolísavá.

Graf 1- Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel mikroregionu Strážnicko (zdroj: ČSÚ,2016)

	2010	2011	2012	2013	2014
Přirozený přírůstek/úbytek obyvatel	-11	0	-16	-56	-33
Migrační přírůstek/úbytek obyvatel	8	-22	10	-22	-1
Celková změna počtu obyvatel	-3	-22	-6	-78	-34

Tabulka 3 – Základní ukazatele pohybu obyvatelstva mikroregionu v letech 2010-2014 (zdroj: ČSÚ, 2016)

Pokud budeme sledovat vývoj počtu obyvatel za jednotlivé obce, můžeme dojít k závěrům, že i přes celkový úbytek obyvatel mikroregionu lze v některých obcích - zejména v posledních 15 letech - zaznamenat také mírně rostoucí tendence. Počet obyvatel v posledních 15 letech roste například v obcích Kněždub, Sodoměřice, Tvarožná Lhota a Žeraviny. Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích uvádí tabulka v příloze práce.

4.4.1 Věková struktura obyvatelstva

Následující tabulka popisuje věkovou strukturu obyvatelstva mikroregionu v roce 2014. Ke sledovanému datu se největší podíl občanů mikroregionu nachází ve věkové kategorii 15-64 let – ta představuje 67,5% všech občanů mikroregionu, přičemž je rozložení mužů a žen relativně vyrovnané. Na obyvatele v postproduktivním věku připadá podíl 18,3% a jak je možné sledovat - převažuje počet žen. Kategorii 0-14 let naopak dominují muži, ale rozdíl zde není již tolik viditelný. Celkem do této kategorie k 31.12.14 spadalo 14,1 % obyvatelstva mikroregionu. Mezi obce s největším podílem obyvatelstva v předproduktiv-

ním věku se řadí obce Sudoměřice se 17% a Tvarožná Lhota se 16%. Naopak obcí se zcela nejnižším podílem obyvatel v této kategorii se řadí nejmenší Žeraviny, kdy počet obyvatel v předproduktivním věku tvoří pouhých 9% obyvatel obce a naopak podíl obyvatelstva v postproduktivní věkové skupině nabývá v této obci nejvyšší hodnoty v mikroregionu 23%

Obec	Obyvatelstvo celkem	z toho ve věku					
		0-14		15-64		65 +	
		Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
Hroznová Lhota	1 258	101	83	426	420	87	141
Kněždub	1 128	70	77	402	367	78	134
Kozojídky	510	39	45	169	170	40	47
Petrov	1 333	65	101	499	453	79	135
Radějov	837	62	51	288	279	69	88
Strážnice	5 637	419	361	1936	1844	423	654
Sudoměřice	1 269	111	104	432	399	90	133
Tasov	552	43	38	191	188	36	56
Tvarožná Lhota	909	90	50	304	300	64	101
Žeraviny	196	10	9	66	67	21	23
Celkem abs.	13 629	1 010	919	4 713	4 487	987	1 512
Celkem %	100,0	7,4	6,7	34,6	32,9	7,2	11,1

Tabulka 4 – Věková struktura obyvatelstva mikroregionu podle obcí a pohlaví k 31. 12. 2014 (zdroj: ČSÚ, 2016)

Při srovnání věkové struktury obyvatel mikroregionu s okresem Hodonín a Českou republikou, můžeme konstatovat následující:

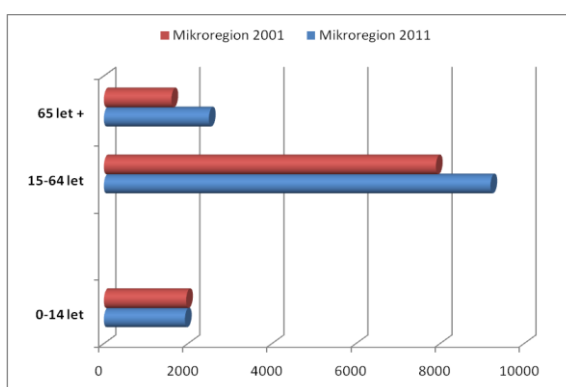
- Podíl předproduktivní složky obyvatel mikroregionu se blíží podílu na úrovni ČR a je tak o cca o 0,4% vyšší než tento ukazatel za okres Hodonín.
- Podíl obyvatelstva v produktivním věku je naopak výrazněji nižší než ukazatel za okres Hodonín a ČR.
- Zastoupení postproduktivní věkové kategorie v mikroregionu je pak výrazně vyšší než na úrovni okresní i celorepublikové.

Území	Obyvatelstvo celkem	z toho ve věku					
		0-14		15-64		65 +	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
Mikroregion	13 629	1 929	14,2	9 200	67,5	2 499	18,3
Okres Hodonín	156 165	21 455	13,7	108 445	69,4	26 265	16,8
ČR	10 400 933	1 488 928	14,3	7 267 169	69,9	1 644 836	15,8

Tabulka 5 – Srovnání věkové struktury mikroregionu k 31. 12. 2014 (zdroj: ČSÚ, 2016)

Pro zjištění vývojových tendencí věkové struktury obyvatelstva mikroregionu byly srovnávány jednotlivé věkové kategorie mezi posledními dvěma sčítáními lidu – bylo tedy pracováno s údaji za rok 2001 a 2011. Výsledek srovnání dat představuje následující graf. Jak je možné pozorovat, během jedné dekády došlo v regionu úbytku části obyvatel v produktivním věku a souvztažně k nárůstu obyvatel důchodového věku. Děti ve věku 0-14 let v regionu bohužel ubylo.

Graf 2 – Srovnání věkové struktury obyvatelstva mikroregionu mezi SLDB 2001 a 2011 (zdroj: ČSÚ,2016)

4.4.2 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

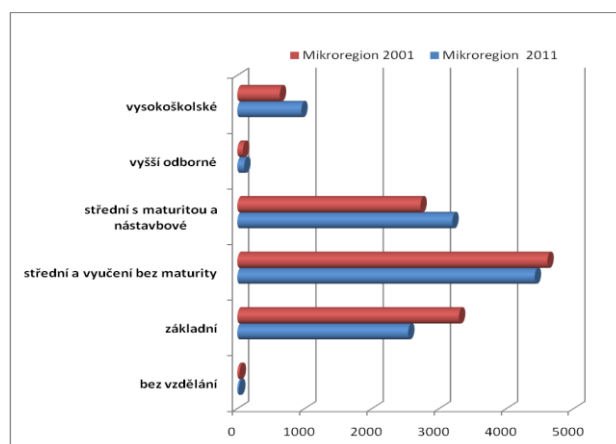
Vzdělanostní strukturu obyvatelstva mikroregionu blíže analyzuje následující tabulka. Ta obsahuje data za jednotlivé obce získané z posledního SLDB v roce 2011. Největší část obyvatelstva mikroregionu dosáhlo středního vzdělání bez maturity a vyučení, procentní podíl této skupiny na všech obyvatelích mikroregionu činní 39,35 %, což téměř odpovídá i podílu u okresu Hodonín, avšak v porovnání s celorepublikovou úrovní je to výrazně více. Druhou nejpočetnější skupinou jsou obyvatelé s maturitou 28,45%, avšak podíl obyvatel se základním vzděláním je jen o necelých 6 % menší. Při srovnání těchto podílů s úrovní okresu se hodnoty příliš neliší, avšak při porovnání s celou ČR je v mikroregionu větší podíl obyvatel se základním vzděláním a nižší podíl středoškoláků než na úrovni ČR. Vysokoškoláků a osob s vyšším odborným vzděláním je v mikroregionu i okrese výrazně méně než je zastoupení celorepublikové. Rozdíl mezi podílem mikroregionu a ČR činí 4,7%. Z hlediska jednotlivých obcí lze sledovat, že mezi obce s největším podílem vysokoškoláků se řadí Strážnice a obec Kozojídky – obě dosahují podíl obyvatel nad 11%. Na opačné straně stupnice je pak obec Radějov, před Radějovem by se umístila obec Žeraviny.

	bez vzdělání		základní		střední a vyučení bez maturity		střední s maturitou a nástavbové		vyšší odborné		vysokoškolské	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Hroznová Lhota	0	0,00	229	23,0	428	42,9	258	25,9	8	0,8	74	7,4
Kněždub	1	0,1	259	27,7	403	43,1	212	22,7	7	0,8	54	5,8
Kozojídky	0	0,0	90	21,2	160	37,7	120	28,3	5	1,2	49	11,6
Petrov	2	0,1	278	24,8	482	43,0	273	24,4	9	0,8	76	6,9
Radějov	2	0,3	156	23,9	291	44,6	194	29,7	4	0,6	6	0,9
Strážnice	12	0,3	928	19,4	1 682	35,2	1 555	32,6	47	1,0	550	11,5
Sudoměřice	3	0,3	233	23,0	412	40,6	285	28,1	11	1,1	70	6,9
Tasov	1	0,2	124	28,7	193	44,7	87	20,1	2	0,5	25	5,8
Tvarožná Lhota	5	0,7	198	27,3	292	40,3	183	25,2	7	1,0	40	5,5
Žeraviny	0	0,0	44	27,5	78	48,8	29	18,1	2	1,3	7	4,8
Mikro-region	26	0,2	2 539	22,6	4 421	39,4	3 196	28,5	102	0,9	951	8,5
Okres Hodonín	483	0,4	28 532	22,3	50 195	39,2	36 202	28,3	1 132	0,9	11 453	9,0
ČR	-	0,5	-	18,6	-	34,9	-	31,6	-	1,4	-	13,2

Tabulka 6 – Vzdělanostní struktura obyvatelstva mikroregionu v členění podle jednotlivých obcí k SLDB 2011 (zdroj:ČSÚ, 2016)

Následující graf pak ilustruje změnu ve vzdělanosti obyvatelstva mikroregionu mezi posledními dvěma sčítáními lidu. V průběhu 10 let došlo ke zvýšení počtu vysokoškoláků, zvýšení počtu maturantů, naopak se mírně snížil počet osob vyučených a výrazněji ubylo osob se základním vzděláním. Tento trend by se dal vysvětlit jednak v souvislosti s přirozenou měnou obyvatelstva a jednak současnými preferencemi mladých generací, kdy v současnosti celorepublikově ubývá zájem o učební obory.

Graf 3 – Změna ve vzdělanosti obyvatelstva mikroregionu mezi SLDB 2001 a 2011 (ČSÚ,2016)

4.4.3

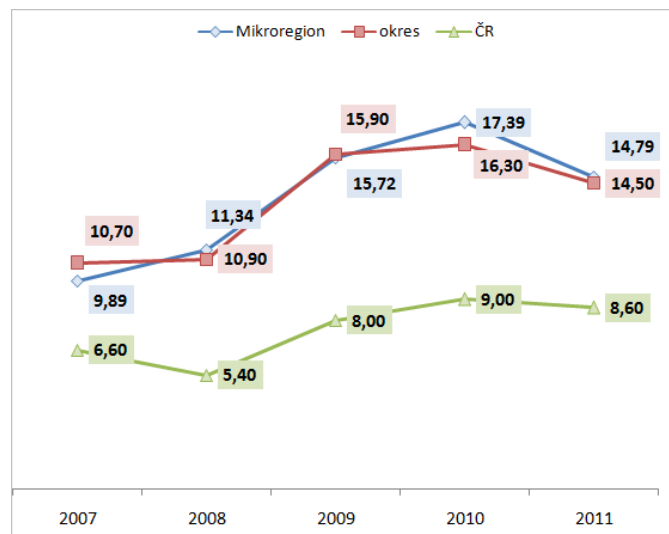
4.4.3 Struktura obyvatelstva mikroregionu podle náboženského vyznání

V mikroregionu je patrná dominance římskokatolické církve. Ostatní církve jsou v regionu zastoupeny zcela minimálně. Při porovnání počtu věřících a obyvatel bez náboženského vyznání, je věřících zhruba 3krát více. Při srovnání údajů za rok 2001 a 2011 je však možné potvrdit, že počet obyvatel s náboženským vyznáním mezi těmito lety klesl.

4.4.4 Nezaměstnanost v mikroregionu

Pro analýzu vývoje nezaměstnanosti v mikroregionu bylo použito ukazatele registrované míry nezaměstnanosti mezi lety 2007-2011. Od roku 2012, kdy se začal používat nový ukazatel - podíl nezaměstnaných osob, jsou k dispozici pouze data za rok 2014-2015, což ale neumožňuje relevantní srovnání. Z následujícího grafu lze vyčíst, že míra registrované nezaměstnanosti v mikroregionu Strážnicko a okrese Hodonín, výrazně převyšuje celorepublikový ukazatel. Míra nezaměstnanosti v okrese Hodonín víceméně kopíruje vývoj nezaměstnanosti na úrovni ČR, kdy k jejímu nárůstu dochází v zejména v souvislosti s hospodářskou krizí kolem roku 2008, svého vrcholu pak nabývá v roce 2010 a od té doby pozvolně klesá. Na úrovni mikroregionu lze sledovat, že nezaměstnanost roste již od roku 2007 a v roce 2008-2011 dokonce převyšuje nezaměstnanost na úrovni okresní. Svého maxima nabývá v roce 2010, kdy převyšuje nezaměstnanost na úrovni ČR o 8,39. Pokud bychom se zaměřili blíže na jednotlivé obce, pod úrovní nezaměstnanosti na úrovni okresu se dlouhodobě nachází obec Hroznová Lhota, do roku 2011 v Sudoměřice, od roku 2008 Tasov a od roku 2009 Kozojídky a Strážnice. Naopak nad okresními hodnotami se pohybují obce Kněždub, Radějov, Petrov a Tvarožná Lhota. V obci Žeraviny lze evidovat jako v jediné obci dlouhodobý trend růstu nezaměstnanosti. Nejvyšší hodnoty ukazatele „podíl nezaměstnaného obyvatelstva“ v roce 2015 připadají na obce Kněždub, Petrov, Radějov, Tasov a Tvarožná Lhota (9-11 %), u ostatních obcí se tento ukazatel pohybuje okolo 6-8%. Mezi rokem 2014-2015 se hodnota tohoto ukazatele zvýšila v obcích Tasov (+ 1,7%) a Žeraviny (+ 3,9%). (MPSV,2016)

Graf 4 – Srovnání vývoje míry nezaměstnanosti s okresem Hodonín a ČR v letech 2007-2011 (MPSV,2016)

4.4.5 Vyjíždka obyvatel do zaměstnání a do škol

Kvůli nedostatku pracovních míst musí řada obyvatel mikroregionu hledat zaměstnavatele v okolních regionech. Každodenní dojíždka do vzdálenějších měst pak pro obyvatelstvo představuje jednak snížení množství volného času na kulturní aktivity, ale v důsledku zvýšení nákladů na cestovné také snížení disponibilních prostředků na kulturu. V současnosti dojíždí obyvatelé nejčastěji do Veselí nad Moravou, Kyjova, Hodonína, Rohatce, ale také do měst Zlínského kraje Uherského Ostrohu a Uherského Hradiště nebo slovenské Skalice. Další hrozbou je konkurenční nabídka kulturních statků ze strany těchto dalších kulturních center. V roce 2011 činil podíl vyjíždějícího obyvatelstva v průměru kolem 27 % obyvatelstva mikroregionu. Do škol vyjíždí nejvíce dětí ze Strážnice, Petrova a Kněždubu. Z celkového počtu dojíždějících dětí pak v průměru více než 67 % dojíždělo v roce 2011 denně. Největší podíl žáků dojíždějících denně z jejich celkového počtu bylo možné sledovat u obcí Kněždubu, Tasova, Sudoměřic, Žeravin a Kozojídek, kde se tento podíl pohyboval v rozmezí 70-87%. Naopak logicky nejmenší podíl připadl na Strážnici, ve které je školní infrastruktura nejrozvinutější. Strukturu vyjíždějícího obyvatelstva jednotlivých obcí podle cíle dojíždky popisuje tabulka umístěná v příloze práce

5 ANALÝZA KULTURNÍ INFRASTRUKTURY

Následující kapitola analyzuje současný stav kulturní infrastruktury v jednotlivých členských obcích mikroregionu Strážnicko, neboť právě ta představuje jeden ze základních předpokladů pro realizaci kulturních aktivit a rozvoj místní kultury. Pro účely analýzy je kulturní infrastruktura chápána ve smyslu definice Patočky a Heřmanové (2016) jako: *soubor nemovitostí, institucí a jejich technického vybavení, jež zprostředkovávají, zpřístupňují a poskytují kulturní statky, aktivity a služby občanům daného území*. Jedná se tedy zejména o kulturní domy, multifunkční kulturní centra, místní knihovny, muzea, kina, divadla apod.

5.1.1 Kulturní domy a multifunkční kulturní zařízení

Prostory pro pořádání kulturních akcí má v současnosti všech deset obcí mikroregionu. Kulturní domy se nacházejí v obci Hroznová Lhota, Petrov, Tasov a Žeraviny, přičemž všechny čtyři prošly v nedávné době rekonstrukcí a jsou pravidelně využívány pro pořádání kulturních a společenských akcí. V obcích Tvarožná Lhota a Radějov byla rovněž v nedávné době vybudována prostřednictvím dotačních programů nová multifunkční zařízení, která jsou využívána jak pro sportovní účely, tak pro pořádání kulturních a společenských akcí. Omezené prostory má však obec Sodoměřice, která klasickým KD nedisponuje a kulturní akce jsou podle jejich charakteru pořádány buď v zahrádkářském areálu s Obecním sklepem, nebo v tělocvičně základní školy. Obec Kozojídky má k dispozici sál v budově obecního úřadu, obec Kněždub pak budovu zrekonstruované Sokolovny. Většina zařízení je ve vlastnictví obcí, které umožňují pronájem těchto prostor veřejnosti pro pořádání soukromých akcí. Vzhledem k velikosti obcí je však kapacita těchto zařízení menší, jsou tedy využívána pro pořádání kulturních akcí převážně místního významu. Větší prostory s kapacitou kolem 400 osob nabízí pouze KD ve Strážnici a zařízení ve Tvarožné Lhotě. Pro pořádání akcí regionálního významu je pak využíván právě KD ve městě Strážnici, které je hlavním kulturním centrem oblasti. Paradoxně by však právě KD ve Strážnici potřeboval v současnosti projít rekonstrukcí. Hovoří o tom nejen jeho zevnějšek, který vypovídá o tom, že pochází z dob již minulých, či označení jeho sociálního zařízení „mimo provoz“, ani jeho interiér není zrovna výstřelkem posledních let. Svě o tom ví i místní občané, kteří by - jak z ankety mezi obyvateli vyplynulo - uvítali modernizaci objektu, který zároveň plní funkci multifunkčního centra. V objektu se nachází jak samotný sál kulturního domu, tak sídlo stejnojmenné příspěvkové organizace města a

rovněž Městská knihovna, music klub a vinárna. KD dnes umožňuje pronájem prostor sálu s kapacitou 397 míst za 1500 Kč/hod, pronájem přísálí 600 Kč/h s kapacitou 130 míst a vestibul KD s šatnou za 600 Kč/hod. Pokud bychom ceny srovnali s ceníkem zrekonstruovaného KD ve Veselí nad Moravou, který disponuje obdobnou kapacitou, jsou ceny KD ve Strážnici docela vysoké. KD ve Veselí nad Moravou pronajímá hlavní sál za 1200 Kč/h, celodenní pronájem nabízí za zvýhodněnou cenu 6000 Kč/den. Na rozdíl od Strážnice nabízí také zvýhodněné ceny pro subjekty, s nimiž má uzavřenou smlouvu o spolupráci či školskými zařízeními. Za poplatek 150Kč/h pak poskytuje k účelům komorního setkání prostory přísálí zájmovým sdružením. Obdobná služba ve Strážnici nefunguje. (Strážničan, 2016; zdroj: webové stránky obcí mikroregionu viz kapitola Seznam použité literatury)

5.1.2 Venkovní areály pro pořádání kulturních a společenských akcí

Pro pořádání kulturních akcí mohou téměř všechny obce využívat také prostory tělocvičen základních škol – s výjimkou Žeravín a Kozojídek, ve kterých se základní školy nenachází. Zejména v letních měsících slouží k pořádání kulturních akcí také venkovní sportovní plochy, náměstí a veřejná prostranství před obecními úřady. Ve Strážnici je většina kulturních akcí pořádaných na Náměstí Svobody v centru města, které je nově vydlážděné a pro tyto účely dobře dostačující. Pro obce nacházející se v blízkosti Bařova kanálu, jsou velmi významné zdejší přístavy spravované soukromými subjekty. Ty představují nejen významný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, jejich význam spočívá rovněž v jejich funkci zázemí pro pořádání řady kulturních akcí. Z obcí mikroregionu se jedná o Sudoměřice, Petrov a Strážnici. Přístav ve Strážnici se pak řadí vůbec k největším přístavům Bařova kanálu a nachází se hned v sousedství Skanzenu ve Strážnici a zdejšího zámeckého parku. Co je však nevýhodou, je jeho současný stav, který není zrovna reprezentativní. Mezi klasické akce pořádané v těchto přístavech se řadí akce spojené se zahájením a ukončením plavební sezony, v Petrově zde pořádají také například tradiční „pálení čarodějnic“. Největší význam má však areál přístavu pro obec Sudoměřice, která nedisponuje kulturním domem a velké množství kulturních akcí se tak pořádá právě tady. V areálu sudoměřického přístaviště se pak nachází také významná technická památka a turistická atraktivita – Výklopník na uhlí z roku 1939. V areálu je v letních měsících provozováno občerstvení.

V centru regionu - Strážnici – se pak v letních měsících nabízí možnost realizace kulturních akcí v místním zámeckém parku, který disponuje 4 amfiteátry se sociálním zařízením, které zde byly vybudovány pro účely pořádání Mezinárodního folklorního

festivalu v roce 1956. Právě v amfiteátrech je každoročně pořádána řada koncertů a festivalů, jedná se tedy o akce již většího rozsahu i významu. Amfiteátry jsou v současnosti spravovány NÚLK, který rovněž nabízí možnost jejich pronájmu pro účely pořádání festivalů a koncertů. Technický stav amfiteátrů a jejich sociálního zázemí by rovněž vzhledem k jejich významnosti zasloužil řadu zásahů. Městu Strážnice pak v letních měsících NÚLK umožňuje využívání jednoho z amfiteátrů pro účely provozování letního kina s kapacitou 1 000 míst. (zdroj: webové stránky obcí mikroregionu viz kapitola Seznam použité literatury; NÚLK, 2008)

5.1.3 Místní knihovny

Místní knihovny je možné nalézt ve všech obcích mikroregionu Strážnicko. V 8 obcích se nachází knihovny neprofesionální, které mohou zaměstnávat knihovníky pouze na úvazek do 15 hodin týdně. Profesionálními jsou pouze knihovna v Hroznové Lhotě a Strážnici. Tyto knihovny jsou knihovnami komunitního charakteru, které poskytují služby širšímu okolí a umožňují zaměstnávat knihovníky s odpovídajícím vzděláním již na úvazek nad 15 h/týdně. Tato skutečnost se pak logicky projeví také v otvírací době knihoven pro veřejnost. Funkci knihovny regionálního významu však plní především Městská knihovna ve Strážnici, která rovněž pro místní i přespolní obyvatele pořádá řadu kulturně-vzdělávacích akcí.

Místní knihovny jsou zřizovány obcemi a většinou se také nachází v prostorách obecního úřadu. Výjimkou je pouze obec Petrov, která svou činnost do zdejší základní školy, a Městská knihovna ve Strážnici, nacházející se v prostorách Kulturního domu Strážničan. Činnost knihovny v Žeravinách byla k 1.1.2013 pozastavena. Knihovní fond všech knihoven zahrnuje jak naučnou literaturu, tak zejména beletrii a je pravidelně doplňován a obměňován z příspěvků jednotlivých obcí. Ve zdejších knihovnách také funguje meziknihovní výpůjční fond, který zajišťuje Městská knihovna v Hodoníně, pod kterou všechny knihovny spadají. Vedle výpůjční služby mají čtenáři k dispozici také počítače a ve většině případů přístup k internetu zdarma.

Zde však lze konstatovat, že celkové vybavení knihoven včetně výpočetní techniky je značně zastaralé. Knihovnou s novým interiérem i vybavením se může pochlubit pouze obec Tvarožná Lhota, která zde pro své nejmenší čtenáře zřídila dětský koutek. Dětský koutek na svých stránkách uvádí také knihovna v Tasově. V Tasově jako v jediné obci

mikroregionu převažují ve struktuře čtenářů děti, což místní knihovnice zdůvodňuje právě tím, že knihovna dětem poskytuje zázemí a plní tak rovněž funkci studovny a klubovny. Hlavní nevýhodou místních knihoven jsou omezené finanční prostředky, které se projevují jak v hmotném vybavení knihoven a omezenou otvírací dobou, tak malým prostorem pro další kulturní aktivity knihoven. V rámci svých možností pořádají knihovny v průměru 2 x ročně besedy pro děti, některé připravují pro místní občany menší výstavní expozice. (zdroj: webové stránky obcí mikroregionu viz kapitola Seznam použité literatury)

Samostatnou kategorií představuje Městská knihovna ve Strážnici, která má v současnosti 812 čtenářů. V roce 2016 nabízela knihovna celkem 34 druhů besed o knihách a autorech pro děti základních škol, pro veřejnost pořádá knihovna každoročně také řadu přednášek a kurzů. V roce 2016 má připraveno 11 událostí, z toho 5 bylo pro dětskou veřejnost. Žánrově se zejména jedná o cestopisné přednášky, besedy s autory, přednášky o zdravém životním stylu, ale také různé menší výstavy obrazů či výtvarné dílničky. Při pořádání kulturních akcí spolupracuje knihovna zejména s příspěvkovou organizací města KD Strážničan. Knihovna ve Strážnici má vlastní dobře vedené webové stránky, na kterých je možné kromě on-line katalogu a informací týkajících se výpůjční služby možné naleznout také aktuální seznam knihovnou pořádaných kulturních a vzdělávacích akcí.

Pouze 4 z 10 analyzovaných knihoven komunikují v současnosti se svými čtenáři prostřednictvím vlastních webových stránek. Co se týká vývoje počtu čtenářů knihoven, lze na základě grafu umístěného v příloze diplomové práce sledovat následující tendence:

- k poklesu čtenářů dochází v obcích Kozojídky, Kněždub, Hroznová Lhota, Strážnice;
- k poklesu dětských čtenářů dochází v obcích Kozojídky, Kněždub, Hroznová Lhota, Tvarožná Lhota a Sudoměřice;
- mírný nárůst počtu dospělých i dětských čtenářů evidují knihovny v Tasově, Petrově, Radějově. (Městská knihovna Strážnice, 2016)

5.1.4 Další zařízení místní kulturní infrastruktury

Následující tabulka analyzuje rozložení dalších zařízení místní kulturní infrastruktury, která v současnosti slouží nebo v budoucnosti mohou sloužit pro pořádání kulturních akcí a dalších kulturně-vzdělávacích aktivit v mikroregionu. Do této kategorie byla zařazena muzea, kostely a kulturní památky. Pro úplnost přehledu je tabulka doplněna také o infor-

mace o počtu kulturních domů či multifunkčních kulturních zařízení a místních knihovnách.

	Kulturní dům	Multifunkční kulturní zařízení	Místní knihovny	Muzeum, galerie	Divadlo, kino	Kostel	Kaple	Kulturní památky
Hroznová Lhota	1	-	1	-	-	1	-	-
Kněždub	1	-	1	-	-	1	-	2
Kozojídky	-	-	1	-	-	-	1	-
Petrov	1	-	1	-	-	1	-	1
Radějov		1	1	-	-	1	-	-
Strážnice	1	-	1	3	-	3	-	5
Sudoměřice	-	-	1	-	-	1	-	1
Tasov	1	-	1	-	-	-	1	1
Tvarožná Lhota	-	1	1	3	-	1	-	1
Žeraviny	1	-	-	-	-	-	1	-
Celkem	6	2	9	6	0	9	3	10

Tabulka 7 – Rozložení zařízení kulturní infrastruktury v obcích mikroregionu (zdroj: webové stránky obcí)

Muzea se nachází pouze ve městě Strážnice a v obci Tvarožná Lhota. Z hlediska pořádání kulturních akcí lze mezi ty nejvýznamnější zařadit Muzeum jihovýchodní Moravy – skanzen provozovaný NÚLK, kde každoročně koná řada významných kulturně-vzdělávacích akcí pro děti i veřejnost a Salaš Travičná. Ta vznikla díky iniciativě zdejšího sdružení INEX, to zde mimo jiné také pořádá několik kulturních událostí nadregionálního významu.

Kino ani divadlo se nenachází ani v jedné z obcí mikroregionu. Funkci kina částečně zastává KD Strážničan ve Strážnici, který několikrát ročně pořádá filmové projekce – zejména pro děti.

Kostely se nachází v 7 obcích mikroregionu. Všechny jsou v současnosti zrekonstruované a pro účely bohoslužeb pravidelně využívány místními farnostmi. Obce Kozojídky, Žeraviny a Tasov vlastními kostely nedisponují, místním občanům jsou zde k dispozici alespoň menší kaple. Kromě prostorů pro pravidelné bohoslužby a setkávání místních

občanů představují zdejší kostely také kulturně-historické dědictví obcí. Mezi nejstarší kostely se řadí barokní kostely nacházející se v centru Strážnice – Kostel sv. Martina z 15. st. a Kostel Nanebevzetí Panny Marie, které zároveň disponují dochovanou výzdobu interiéru i exteriéru. Významný jsou také kostely v Kněždubě a Tvarožné Lhotě, jejichž interiér zdobí obrazy významných malířů a rodáků – Joži Úprky a Antoše Frolky.

Nejvíce **kulturních památek** se nachází ve Strážnici, která byla centrem Strážnického panství. V současnosti je zde možné navštívit Zámek Strážnice a zámecký park; strážnou věž; židovskou synagogu nebo dochovaný Průzkův mlýn – v obou objektech dnes sídlí muzeum. Tyto objekty jsou rovněž využívány k pořádání různých koncertů, přednášek či výstav. Zámecký park je pak místem konání MFF, koncertů a dalších kulturních akcí pod širým nebem. Významný venkovní areál pro konání kulturních akcí je areál vinných sklepů „Plže“ v Petrově a areál u Výklopníku uhlí na Baťově kanále v Sudoměřicích. Především se jedná ale o významné památky.

Plže - soubor vinných sklepů – památka venkovské architektury – jejich vznik asi od 16.st.
Výklopník – zařízení na překládku uhlí z vagonů na lodě – technická památka - 1939

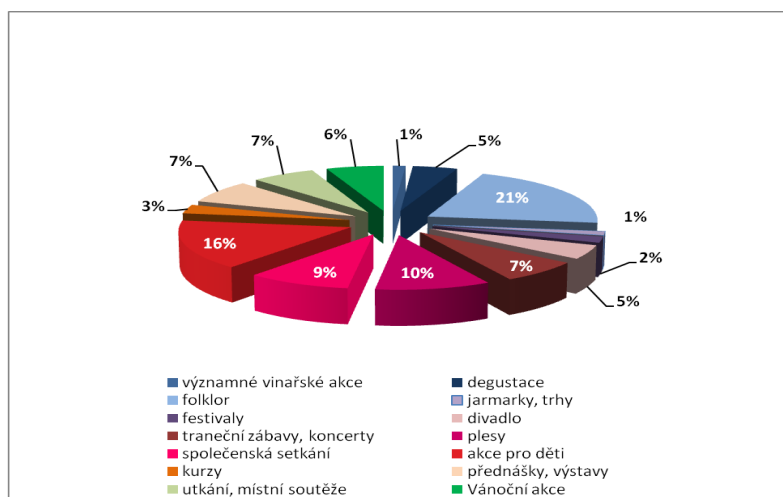
6 ANALÝZA KULTURNÍCH AKCÍ MIKROREGIONU

Cílem následující části práce je popsat strukturu kulturních akcí a aktérů místní kultury. Za tímto účelem je blíže analyzováno rozložení kulturních akcí v jednotlivých obcích mikroregionu, a to jak z hlediska jejich počtu a doby konání, tak z hlediska jejich žánru, věku primárního příjemce (diváka/návštěvníka) či jejich významnosti. Podkladem pro analýzu jsou autorkou upravená data, jejichž zdrojem jsou především webové prezentace jednotlivých obcí, TIC a KD Strážničan ve Strážnici. Dalším významným zdrojem informací jsou také rozhovory realizované s některými aktéry místní kultury. Analýza pracuje s daty aktuálními pro rok 2016. Vzhledem k tomu, že se plány akcí mohou v průběhu roku mírně měnit, musí být počítáno s variantou, že se v této souvislosti mohou mírně pozměnit i výstupy analýzy.

6.1.1 Struktura kulturních akcí z hlediska žánru a jejich rozložení v území

Pro rok 2016 je v mikroregionu plánováno více než 300 kulturních akcí. Bezkonkurenčně nejvíce akcí - více než 36 % všech akcí mikroregionu - je pořádáno ve spádové obci Strážnici. Na rozdíl od ostatních obcí má pro to město Strážnice se svými více než 5 000 obyvateli, řadou kulturních památek a širokou kulturní infrastrukturou vhodné předpoklady. Z hlediska počtu pořádaných akcí je hned za Strážnicí s 32 událostmi Radějov, následují Sudoměřice, Petrov a Kněždub. Výrazně nejméně kulturních akcí bývá pořádáno také v nejmenší obci mikroregionu – v Žeravinách. Pokud budeme porovnávat strukturu kulturních akcí zbylých obcí mikroregionu se strukturou města Strážnice, je jedním z hlavních společných znaků právě **výrazné postavení folklóru**.

Graf 5 – Struktura plánovaných kulturních akcí mikroregionu podle jejich žánru v roce 2016 (zdroj: obce mikroregionu, KD Strážničan, TIC Strážnicko, 2016)

Hned **za folklórními akcemi** jsou nejpočetnější skupinou **akce pro děti**, které představují významný podíl kulturních akcí zejména v obcích Kozojídka a Sudoměřice. Následují různá **společenská setkání** – jako jsou výročí, slavnosti, memoriály, oslavy Dne matek, posezení, besedy apod. Významný podíl v mikroregionu mají také **degustace**, kde převažují pro zdejší oblast typické košty vín a pálenek. Ty je možné zaznamenat u většiny obcí, typické jsou však především pro obec Kozojídka. Pro zdejší obce - zejména pak obce Radějov a Tasov - jsou typické také různé sportovní turnaje a utkání, kterých se často účastní jak místní, tak i přespolní obyvatelé, a přispívají tak ke stmelování místních komunit. Výrazný podíl mají v regionu také **plesy**, které jsou tradičně pořádány v zimních měsících. **Nejmenší zastoupení** mají v mikroregionu kulturní akce typu **jarmarků či trhů**, které se konají pouze v Petrově, Strážnici a Tvarožné Lhotě. O těchto akcích se dá říci, že jsou spíše novodobého charakteru. Malý podíl má také pořádání různých kurzů, se kterými se lze setkat především ve Strážnici, kde je jejich větší část pořádána zde působícím DDM, jeden kurz šití je pak pořádán v tomto roce v Hroznové Lhotě. **Festivalů** je rovněž relativně málo, avšak o to větší je jejich významnost. Vedle Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici je zde pořádán také festival určený zejména pro mladší generace – Beseda u Bigbitu v Tasově, ve Strážnici se pak tradičně koná v areálu zámeckého parku v letních měsících folkový festival Slunce, v Tvarožné Lhotě již několikátým rokem pořádá sdružení INEX etnofestival – Etnosalaš a již tradiční kulturní akci „Oskerušobraní“. V Petrově lze navštívit v měsíci srpnu tradiční Chmelobraní a Cimbálový festival, za jejichž pořádáním stojí místní sdružení občanů Petrov žije. Všechny zmíněné akce lze považovat za události nadregionálního významu. Podíl **divadelních představení** 5% je pak tvořen z velké části zejména akcemi pořádanými KD Strážničan ve Strážnici. Na těchto představeních se lze setkat jak s místními ochotníky, tak s již profesionálními představeními známých herců, která jsou navštěvována ve velké míře obyvateli celého mikroregionu. Rovněž **koncerty** se 7% podílem jsou spíše dominantou města Strážnice. Řadu kulturních akcí pořádaných právě ve Strážnici lze tak považovat za události regionálního až nadregionálního významu. Zcela nejmenší počet kulturních akcí připadá také na nejmenší obec mikroregionu

Žeraviny. Raritou obce je však kulturní akce 1. Mezinárodní fašank, který obec v čele se svou starostkou uspořádala vůbec poprvé v roce 2015 za účasti spolupořadatelů ze Slovenska. Jedná se o zcela novou tradici, do té doby se zde fašank na rozdíl od okolních obcí

nikdy nekonal. Jak uvedla starostka, pořádání nové akce má řadu přínosů – jednak spojuje místní občany, kteří tuto akci s nadšením přivítali, a rovněž pomáhá zviditelnit obec a přispívá ke zlepšování přeshraničních vztahů.

Na následujících řádcích bude věnována samostatná pozornost jakožto **kulturnímu centru** regionu **městu Strážnici**. V roce 2016 se právě ve Strážnici konalo více než 36 % všech kulturních akcí mikroregionu, přičemž z jejich celkového počtu 111 akcí připadalo asi 20% na akce s folklorní tematikou, pořádané ve většině případů NÚLK. Obdobný podíl zde pořádaných akcí připadá na akce pro děti, jejichž autory jsou v relativně vyrovnaném poměru KD Strážničan, Rodinné centrum o.s. a DDM Strážnice. Vždy po zhruba 9-10% je zde zastoupené divadlo, které je iniciováno KD ve Strážnici; plesy; přednášky a výstavy a různá společenská setkání - jako jsou různé besedy, kvízy a posezení. Zcela nejmenší zastoupení mají ve městě paradoxně vinařské akce, degustace, jarmarky, utkání a místní soutěže a vánoční akce. Na festivaly připadá rovněž malé procento, to je na druhou stranu vyvažováno právě jejich velkou významností.

Již od prvního roku po ukončení druhé světové války zde pořádá NÚLK **Mezinárodní folklorní festival**, který se zde v roce 2016 bude konat již po 71. V prvním roce pořádání – v roce 1946 měl však festival charakter spíše celostátních folklorních slavností, čemuž nasvědčuje i jeho tehdejší název Československo ve zpěvu a tanci. V průběhu let se program festivalu vyvíjel a od roku 1957 se zde tak mohou diváci setkat s folklorními soubory nejen z ČR, ale také se zahraničními soubory ze zemí jako je Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko, Kypr, Mexiko, Japonsko, Velikonoční ostrovy aj. Kromě zhlédnutí tradičního lidového tance, zvyků a krojů je velká pozornost věnována také tradičnímu mužskému tanci skočného charakteru – verbuňku. Součástí festivalu je tedy každoročně také soutěž o nejlepšího „verbíře“, která přispívá k zachování tohoto tradičního projevu lidové kultury. (NÚLK, 2016)

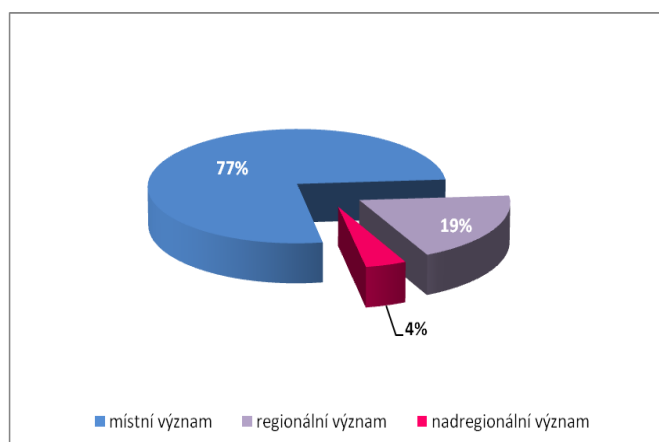
	významné vinařské akce	degustace	folklor	jarmarky, trhy	festivally	divadlo	Koncerty, zábavy	plesy	společenská setkání	akce pro děti	kurzy	přenašky, výstavy	utkání, místní soutěže	Vánoční akce	Celkem
Hroznová Lhota	-	2	7	-	-	2	-	3	2	1	1	4	1	1	24
Kněždub	-	2	9	-	-	-	2	3	3	2	-	2	1	1	25
Kozojídky	-	2	4	-	-	-	2	1	1	3	-	1	2	2	18
Petrov	3	-	4	1	2	-	1	3	3	3	-	1	2	3	26
Radějov	-	2	8	-	-	1	2	5	3	2	-	1	6	2	32
Strážnice	1	1	22	1	2	10	11	9	8	21	8	13	1	3	111
Sudoměřice	-	3	4	-	-	-	3	2	2	9	-	1	-	3	27
Tasov	-	-	1	-	1	-	-	3	5	3	-	-	4	1	18
Tvarožná Lhota	-	2	5	2	1	1	1	2	-	4	-	-	3	1	22
Žeraviny	-	-	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	5
Celkem abs.	4	14	65	4	6	14	22	31	28	49	9	23	20	18	307
Celkem %	1,3	4,6	21,2	1,3	1,9	4,6	7,2	10,1	9,2	16,0	2,9	7,5	6,5	5,9	100

Tabulka 8 – Počet plánovaných kulturních akcí v jednotlivých obcích mikroregionu z hlediska jejich žánru pro rok 2016 (zdroj: obce mikroregionu, KD Strážničan, TIC, 2016)

6.1.2 Struktura kulturních akcí v mikroregionu z hlediska jejich významnosti

Převažující většina kulturních akcí mikroregionu je místního významu. Ve struktuře kulturních akcí každé obce se vyskytují plesy pořádané místními spolky, farnostmi či ZŠ, utkání a soutěže pořádané zejména místními TJ, akce určené pro děti, košty místních vinařů a zahrádkářů či společenská setkání. Tyto akce jsou organizovány a většinou i navštěvovány místními občany, případně se jich účastní zejména obyvatelé okolních obcí. Za regionální akce s podílem asi 19 % jsou zde označeny události, které jsou něčím výjimečné, vyskytují se pouze v některých obcích, či je autorce známo, že jsou tyto akce navštěvovány obyvateli ze širšího okolí. Jak lze i z předchozí kapitoly odvodit, je nejvíce takovýchto akcí pořádáno právě ve městě Strážnice. Jako akce nadregionálního významu jsou pak označeny již zmiňované hudební festivaly a významné vinařské akce pořádané zejména v obci Petrově. V souladu s touto logikou pak následující graf ilustruje strukturu kulturních akcí v mikroregionu v roce 2016.

Graf 6 – Struktura kulturních akcí v mikroregionu z hlediska jejich významnosti pro rok 2016 (zdroj: obce mikroregionu, KD Strážničan, TIC Strážnicko, 2016)

6.1.3 Rozložení kulturních akcí mikroregionu v průběhu roku

Pokud budeme sledovat rozložení kulturních akcí v mikroregionu v průběhu roku, můžeme zjistit, že se nejvíce akcí pořádá v zimních měsících – především v lednu a únoru. To je dáno zejména probíhající plesovou sezonou a obdobím fašanků a karnevalů. Na leden a únor bylo v mikroregionu plánováno celkem 76 akcí, z toho plesy tvořily 42 %, fašanky se konaly ve všech obcích mikroregionu. Pro březen jsou typické zejména košty vína pořádané místními zahrádkáři. V jarním období je v Hroznové Lhotě, Tvarožné Lhotě, Radějově a Strážnici naplánována řada divadelních představení, na toto období připadá také řada akcí folklorního charakteru, avšak třeba akcí vyloženě Velikonočního ražení je zde poskrovnu. Období letních měsíců je ve znamení koncertů a festivalů, ale také tradičních hodů a poutí a především prázdninových akcí a hezkého počasí. Proto také řadu akcí pořádá ve skanzenu NÚLK. Nejméně akcí připadá na říjen-listopad, ve kterém se nadále pokračuje období hodů a začíná také období sklizně hroznů a oskeruší, tedy je možné v těchto měsících navštívit některé kulturní akce s touto tematikou.

Vzhledem k tomu, že má každá obec svůj vlastní plán a pořádaných akcí je zde relativně hodně, dochází často k jejich překrývání a na konkrétní datum připadá několik událostí. Této situaci se v řadě případů nejspíš nedá předejít, zejména pak, pokud se jedná o kulturní akce místního charakteru, jako jsou plesy či fašanky, kterých se účastní především místní a jsou také vázané k určitému období. Co je však nevýhodou, je **duplicita termínů u akcí regionálního či nadregionálního významu**, které by jinak mohly mít určitě větší návštěvnost. Při bližším prozkoumání plánu akcí jednotlivých obcí, bylo možné zjistit, že i právě

k tomuto jevu – i když v menší míře – zde dochází. Příkladem takových akcí může být Etnosalaš, která je stejně jako Dožínky pořádané NÚLK naplánována na 31.7., Pout' ve skanzenu, která má probíhat stejně jako Cimbálový festival v Petrově 13.8., nebo Odpoledne ve skanzenu s ochotnickým divadlem, které se kryje s petrovským Chmelobraním apod.

Následující tabulka pak uvádí počty plánovaných kulturních akcí v roce 2016 v členění podle jednotlivých obcí a měsíců.

	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	Celkem
Hroznová Lhota	4	3	2	3	1	2	1	2	1	3	-	2	24
Kněždub	2	3	1	4	4	1	2	-	3	1	3	1	25
Kozojídky	-	3	1	2	3	2	3	-	-	1	1	2	18
Petrov	2	3	-	2	6	1	2	4	2	-	-	4	26
Radějov	3	4	2	5	2	2	4	2	2	1	1	4	32
Strážnice	16	17	16	8	9	5	4	9	8	5	7	7	111
Sudoměřice	2	3	2	2	3	4	2	1	1	2	3	2	27
Tasov	2	2	-	1	1	1	2	3	1	-	1	4	18
Tvarožná Lhota	4	2	3	2	1	1	4	1	1	-	1	2	22
Žeraviny	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	4
Celkem abs.	36	40	27	29	30	19	24	23	19	13	18	29	307
Celkem %	11,3	13,0	8,8	9,5	9,8	6,2	7,8	7,5	6,2	4,2	5,9	9,5	100

Tabulka 9 – Počet naplánovaných kulturních akcí v mikroregionu v roce 2016 podle měsíce konání (zdroj: obce mikroregionu, KD Strážničan, TIC, 2016)

6.1.4 Struktura kulturních akcí mikroregionu z hlediska věku jejich příjemců

Pro posouzení struktury organizovaných akcí z hlediska věku jejich návštěvníků byly vytvořeny tři kategorie. První kategorie zahrnuje kulturní akce primárně zaměřené na děti – jako jsou dětské karnevaly, oslavy Dne dětí, různé dětské soutěže, tvořivé dílničky, pálení čarodějnic aj. Druhá kategorie je protipólem kategorie první a zahrnuje kulturní akce, které jsou ze své povahy určeny pro dospělé – plesy, košty, divadlo, koncerty, přednášky, společenská setkání, besedy aj. Třetí kategorie pak zahrnuje kulturní akce, které sice nejsou pořádány vyloženě pro dětské publikum, ale svou povahou dětskou návštěvu nevylučují. Do této kategorie jsou zařazeny takové akce, jako jsou různá folklorní a pěvecká vystoupení, společenské události jako jsou oslavy Dne matek, výročí, výstavy, farní akce a pobožnosti, poutě, kulturní akce spojené se zahajováním a ukončením plavební sezony

na Baťově kanále, programy pořádané NÚLK aj. V rámci této logiky pak strukturu všech kulturních akcí pořádaných v roce 2016 v mikroregionu ilustruje následující tabulka.

Tabulka 10 – Počet kulturních akcí v mikroregionu v roce 2016 podle jejich příjemce (zdroj: obce mikroregionu, TIC Strážnicko, 2016)

podle příjemce	celkem	z toho		
		děti	dospělí	všechny věkové kategorie
Hroznová Lhota	24	1	13	10
Kněždub	25	2	9	14
Kozojídky	18	3	6	9
Petrov	26	4	17	5
Radějov	32	4	16	12
Strážnice	111	29	48	34
Sudoměřice	27	10	9	8
Tasov	18	3	10	5
Tvarožná Lhota	22	5	10	7
Žeraviny	4	1	-	3
Celkem abs.	307	62	138	107
Celkem %	100,00	20,20	44,95	34,85

Jak již bylo na začátku této kapitoly zmíněno, obcemi, které ve své struktuře kulturních akcí mají vysoký podíl akcí zaměřených na děti, jsou Sudoměřice 37%, Strážnice 26%, Tvarožná Lhota a Kozojídky. V Sudoměřicích lze velký počet kulturních akcí pro děti připisovat zde působícímu sdružení rodičů, ve Strážnici lze pak význam přikládat zejména DDM či městské příspěvkové organizaci KD Strážničan, který pro děti pořádá různé diskotéky, divadelní představení či promítání filmů. Pokud bychom analyzovali jednotlivé kulturní akce blíže z hlediska jejich obsahu, bylo by možné zjistit, že v mikroregionu existuje jen omezená nabídka kulturních akcí zaměřených na dospívající mládež, přičemž většina akcí pro tuto věkovou kategorii je pořádána právě ve Strážnici. Zde je myšlena zejména nabídka kulturních akcí různých alternativních uměleckých žánrů.

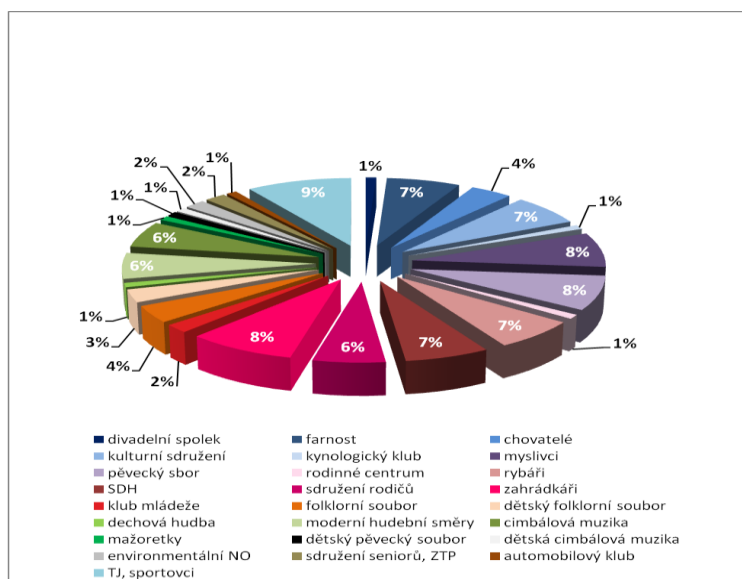
7 ANALÝZA AKTÉRŮ MÍSTNÍ KULTURY

Jedním ze základních předpokladů pro rozvoj kultury je samotné obyvatelstvo lokality. Heřmanová a Patočka (2008, s. 83-84) uvádějí: *Lze dále zcela jistě souhlasit s tím, že historické danosti a hmotné podmínky pro místní kulturu jsou jen jedním (a to nikoliv nutným) předpokladem kulturního života. Daleko důležitějším faktorem je lidský prvek.* Jak tito autoři dále uvádějí, mohou být výchozí nevýhodné podmínky překonány aktivitou místních obyvatel, výhodné podmínky mohou být naopak znásobeny. Lidský faktor je tedy významným předpokladem rozvoje kultury a to nejen ve venkovském, ale i v městském prostoru. Následující část práce obsahuje základní analýzu aktérů místní kultury v členění na občanský, veřejný a komerční sektor.

7.1 Občanský sektor

Jak vyplynulo z předcházející analýzy kulturních akcí, představuje občanský sektor na Strážnicku realizátora **více než 35 % všech** kulturních akcí. V roce 2016 zde bylo podle výpočtů autorky možné zaevidovat celkem kolem 106 spolků, jejichž strukturu podle obsahu jejich činnosti zobrazuje následující graf.

Graf 7 – Struktura nestátních neziskových organizací v mikroregionu v roce 2016 (zdroj: obce mikroregionu, TIC Strážnicko, 2016)

Jak můžeme z grafu vysledovat, na území mikroregionu se v současnosti nachází nejvíce zahrádkářů, rybářů, myslivců, TJ, kulturních sdružení či SDH. Naopak nejmenší počet subjektů lze zařadit například do kategorie dechové hudby nebo divadelních souborů. V současnosti do této kategorie spadá totiž vždy pouze jeden subjekt. Pro další rozvoj místní kultury je důležitá zejména budoucí generace, která je už nyní vychovávána i v rámci dětských souborů či spolků. V současnosti se nejvíce dětských souborů nachází ve Strážnici, kde fungují 2 dětské folklorní soubory a při zdejší základní škole dětský pěvecký soubor Fčeličky. Tento soubor se zaměřuje na svou vlastní tvorbu a dnes spojuje 10 dívek školního věku, které svou aktivitou reprezentují město také na národní úrovni. Dětská CM Hrozének pak působí v Hroznové Lhotě, v Kozojídkách působí dětská folková skupina Rozinky a od roku 2015 byl za podpory zdejší starostky v Žeravinách založen dětský folklorní soubor Žeravjánek. Co lze hodnotit velmi pozitivně je existence několika kulturních sdružení, z nichž minimálně dvě byla založena v poslední době a v současnosti se rovněž aktivně podílejí na pořádání akcí nejen místního, ale i nadregionálního významu – jedná se o Sdružení občanů Petrov žije a spolek Zvedlá závora ze Sudoměric. Jako významného aktéra místní kultury lze označit již zmiňovanou pobočku mezinárodního sdružení dobrovolných aktivit INEX se sídlem v Tvarožné Lhotě, díky níž se do krajiny začínají vracet tradiční produkty. (zdroj: webové stránky jednotlivých obcí)

Z hlediska počtu pořádaných akcí se však **mezi nejaktivnější aktéry místní kultury** ze zástupců neziskového sektoru řadí zdejší farnosti, neboť je množství kulturních akcí historicky spjato právě s nimi. Ze spolků jsou to pak zejména - zahrádkáři, kulturní sdružení, TJ, jejichž podíl se pohybuje mezi 13-17%, kolem 7-10% pak připadá na SDH, Rodinné centrum ve Strážnici a myslivce. **Nejmenší počet pořádaných akcí** připadá na pěvecké sbory, divadelní spolek, sdružení rodičů, kynologický klub, rybáře a chovatele. Malý podíl u divadelního spolku, pěveckých sborů a nulový podíl u spolků jako jsou cimbálové muziky, folklorní soubory apod. lze vysvětlit zejména tím, že jsou tyto subjekty častěji než pořadatelé kulturních akcí, jejich přímými účinkujícími. Menší počet akcí sdružení rodičů by se dal zdůvodnit tím, že řadu akcí spojených se školou a dětmi pořádají samotné základní školy a obce. Menší podíl u SDH, myslivců a kynologického klubu je vcelku logický, neboť pořádání kulturních akcí není jejich hlavním posláním. I přesto je však podíl SDH a myslivců vcelku významný. Aktivita jednotlivých spolků je však odlišná od obce. Zatímco v Kozojídkách můžeme sledovat větší angažovanost místních

zahrádkářů, v obcích jako je například Radějov či Tasov dominují spíše zdejší TJ, v Sudoměřicích je pak třeba evidentní činnost rodičovského sdružení.

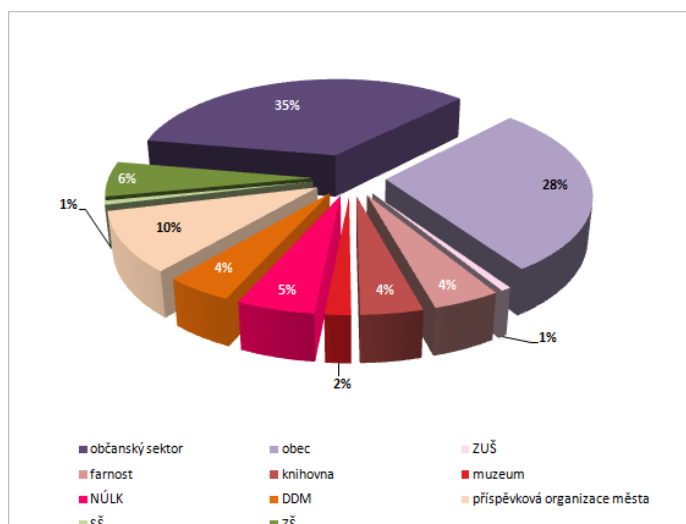
7.1.1 Farnosti

V mikroregionu Strážnicko působí v současnosti **5 samostatných farností** – farnost hroznolhotská, pod jejíž správu spadají obce Kozojídky, Tasov a Žeraviny; farnost v Radějově, Sudoměřicích, farnost ve Strážnici, která vykonává farní správu také v obci Petrově. Farnost Kněždub je společná i pro obec Tvarožnou Lhotu. Při zdejších farnostech fungují **neoficiální společenství věřících – schóly**, které v rámci pravidelného setkávání provozují různé aktivity pro děti, někdy také společné výlety tábory aj. Farnosti často ve spolupráci se scholami pořádají v obcích také řadu kulturních událostí, jako jsou koncerty, rozsvěcování vánočního stromu, dále tradiční poutě atp. (zdroj: webové stránky obcí)

7.2 Veřejný sektor

Mezi nejvýznamnější zástupce veřejného sektoru z hlediska počtu pořádaných akcí v mikroregionu se **vedle samotných obcí řadí** zejména příspěvková organizace města Strážnice **KD Strážničan**, která zajišťuje kulturní program pro Města Strážnice, následují co do počtu kulturních akcí **základní školy**, avšak co do jejich významnosti příspěvková organizace MKČR **NÚLK ve Strážnici**, **Městská knihovna a Dům dětí a mládeže ve Strážnici (DDM)**. Protože se vztah ke kultuře formuje již od dětství, bude na tomto místě věnována pozornost místním základním školám.

Graf 8 – Struktura aktérů místní kultury podle počtu pořádaných akcí v roce 2016 (zdroj: obce mikroregionu, TIC Strážnicko, 2016; vlastní zpracování)

7.2.1 Základní školy

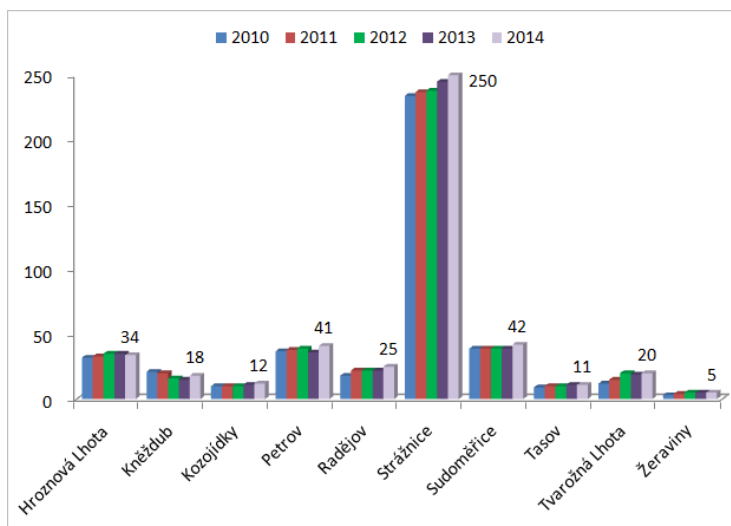
V Mikroregionu se nachází 8 základních škol, přičemž základní školy v Kněždubě, Radějově, Sudoměřicích, Petrově a Tvarožné Lhotě jsou školami malotřídními sdružujícími žáky do 2-3 tříd. V obcích Kozojídky, Tasov a Žeraviny základní školy nejsou, a žáci dojíždějí zejména do ZŠ v Hroznové Lhotě. Na rozdíl od obce Žeraviny disponují Kozojídky a Tasov alespoň vlastními MŠ. Ve Strážnici v současnosti fungují 2 základní školy. Zdejší základní školy spolupracují především s obcemi, které jsou jejich zřizovateli, často také zejména za účelem výuky spolupracují se zdejšími spolky – myslivci, SDH aj. Některé školy spolupracují také se sdruženími rodičů a spolu s nimi se pak podílejí na pořádání některých společenských akcí v obci. Spolupráci s rodiči a obcí velmi kladně hodnotí například ZŠ v Radějově, nebo ZŠ v Sudoměřicích. V oblasti spolupráce s místními knihovnami lze pak vyzdvihnout ZŠ v Tvarožné Lhotě, která pro děti ZŠ realizuje několik tradičních akcí, či ZŠ v Radějově, která jako jediná dětem ZŠ nabízí prostřednictvím místní knihovny čtenářský kroužek. V rámci výuky se žáci ZŠ účastní řady kulturních akcí a výletů, z nich však relativně malý podíl připadá na návštěvu místních kulturních památek. Jedním z možných vysvětlení je omezená kapacita kulturních akcí. Jak uvádí výroční zpráva jedné ze škol: *Všechny kulturní akce měly dobrou úroveň, jen škoda, že jsme někdy byli kapacitně omezeni a nemohlo se daného pořadu zúčastnit více žáků. Např. akce ve skanzenu.* V rámci mimoškolních aktivit nabízejí školy svým žákům řadu kroužků. Z výročních zpráv jednotlivých škol vyplývá, že je největší zájem především o hudební výchovu, výtvarné a sportovní kroužky a angličtinu. Zájem je také o folklorní kroužky, které fungují při školách Sudoměřice, Radějov a Hroznová Lhota. Zvláštností je kroužek v Sudoměřicích, vyučující hru na flašinet, který navštěvuje v tomto školním roce 6 dětí. V Sudoměřicích a Radějově fungují také mažoretky, ve Tvarožné Lhotě a Strážnici pak dramatický kroužek. I přestože se škola v Sudoměřicích řadí mezi školy malotřídní, je zde možné sledovat širokou nabídku kroužků. Na svých webových stránkách škola sděluje svou vizi: *Velkou váhu klademe na návrat ke kořenům. Při různých exkurzích, projektech nebo kulturních představeních vedeme žáky naší školy k objevování svého okolí.* Škola v Sudoměřicích se také řadí mezi první školy v okrese, které získaly označení Rodiče vítání, což napovídá, že se škola snaží o prohlubování vazeb mezi rodiči, dětmi a školou. V rámci tohoto poslání pak mimo jiné pořádají společné kulturní akce pro rodiče s dětmi. Základní školy ve Strážnici pak nabízejí vedle sportovních a výtvarných kroužků zejména kroužky zaměřené na přípravu na

přijímací zkoušky. Mimoškolní výuku hudebních a tanečních oborů pro žáky prvního i druhého stupně ZŠ z celého regionu pak zajišťuje zdejší ZUŠ, velkou škálu zájmových aktivit pro děti, částečně i pro dospělé nabízí DDM ve Strážnici.

7.3 Soukromý sektor

Jak již bylo v teoretické části práce uvedeno, je i soukromý sektor jedním z aktérů místní kultury, avšak jeho potenciál není využíván tak intenzivně jako u sektoru veřejného a občanského. Na rozdíl od těchto dvou sektorů se soukromý resp. podnikatelský sektor řadí spíše než mezi pořadatele kulturních akcí mezi jeho donátory, častěji mezi jejich sponzory. Proto je existence soukromého sektoru a spolupráce s ním důležitá pro všechny realizátory kulturních aktivit. Následující graf již sleduje vývoj počtu právnických osob na sledovaném území mezi roky 2010-2014. Jak je možné pozorovat, je nejvíce těchto subjektů koncentrováno logicky do centra mikroregionu města Strážnice, kde jejich počet od roku 2010 neustále roste a v roce 2014 se nacházel na úrovni 250 subjektů. Mezi ostatními obcemi pak také dominují větší obce a to Sudoměřice a Petrov, kde lze sledovat menší přírůstek, naopak u obce Hroznová Lhota v roce 2014 počet ekonomických subjektů mírně poklesl. Na základě grafu lze ale konstatovat, že počet právnických osob ve většině obcí má spíše rostoucí tendenci. Ve většině případů se ale jedná o právnické osoby s malým počtem zaměstnanců. Za **klíčové zaměstnavatele** z hlediska počtu zaměstnanců lze označit firmy Gumex, s.r.o. a Zdravé stravování s.r.o. Obě firmy spadají do kategorie se 100-199 zaměstnanci. Do kategorie firem s 50-99 zaměstnanci se řadí 5 subjektů, přičemž všechny se sídlem ve Strážnici. (Bisnode a.s., b.r.)

Graf 9 – Vývoj počtu právnických osob v obcích mikroregionu v letech 2010-2014 (ČSÚ,2016)

8 ANALÝZA NÁSTROJŮ ROZVOJE KULTURY NA ÚROVNI MIKROREGIONU

Následující část práce navazuje na kapitolu 3 KONCEPČNÍ, LEGISLATIVNÍ A FINANČNÍ NÁSTROJE ROZVOJE KULTURY V ČR zařazenou do teoretické části práce. Ta si kladla za cíl analyzovat koncepční a legislativní nástroje v oblasti kultury s celorepublikovou působností a identifikovat možné zdroje financování kulturních aktivit v ČR. Na tomto místě již bude pozornost věnována tedy koncepčním nástrojům na úrovni regionální – JMK a na úrovni mikroregionální. Neboť se pohybujeme na úrovni mikroregionu, je financování subjektů aktivních v oblasti místní kultury do velké míry závislé na rozpočtech obcí. Záměrem této části práce je tedy rovněž zjistit strukturu a tendence vývoje výdajů rozpočtů obcí do oblasti kultury.

8.1.1 Koncepční nástroje Jihomoravského kraje

Stejně jako u koncepcí na národní úrovni, skončila či v nejbližší době skončí platnost většiny krajských koncepčních dokumentů. V období 2009-2013 byla oblast kultury v JMK řízena na základě dvou hlavních dokumentů – Koncepce podpory kultury v JMK 2009-2013 – ta navrhovala 4 strategické cíle, jejichž priority jsou rozvedeny v příloze práce - a Koncepce zachování a obnovy kulturních památek JMK z roku 2005.

V současnosti však JMK nedisponuje aktualizovanými verzemi těchto dokumentů. Priority a cíle kulturní politiky jsou primárně zakotveny ve všeobecných koncepcích - Strategii rozvoje JMK 2020 – zde konkrétně v rámci priority 2 - Kvalitní a odpovídající nabídka veřejných služeb a opatření 2.2 Zkvalitnění a rozšíření nabídky celoživotního vzdělávání a kulturního vyžití a v rámci Programu rozvoje JMK – 2014-2017 - priority 2 Snížení regionálních disparit a 3 Atraktivní region pro obyvatele, návštěvníky i investory. Z provedené analýzy dalších koncepčních dokumentů JMK vyplynulo, že se problematiky kultury alespoň částečně dotýkají také Program rozvoje cestovního ruchu JMK 2014-2020, Strategie rozvoje lidských zdrojů JMK 2006-2016, Koncepce rodinné politiky JMK 2015-2014 a Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy JMK 2012-2016.

Koncepce zachování a obnovy kulturních památek JMK z roku 2005 – tato koncepce se primárně opírá o zákon **Zákon ČNR č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči**. Koncepce byla zpracována již v roce 2005, avšak podle informací uvedených v koncepci, je dokument průběžně aktualizovaný a je koncipovaný jako otevřený projekt. Mezi dlouho-

dobé cíle JMK v oblasti péče o památkový fond se řadí – snaha zvýšit vliv kraje na stav památkové péče, stabilizovat stav památkové péče a zajistit její financování, prezentovat a propagovat památky a pozitivně působit na vztah občanů k památkám, spolupracovat s vlastníky památek a zabezpečit jejich vhodné využití. (Krajský úřad JMK, 2016)

8.1.2 Koncepční nástroje na mikroregionální úrovni

Stěžejním koncepčním dokumentem na mikroregionální úrovni je Strategie komunitně vedeného rozvoje mikroregionu Strážnicko, která je integrovanou strategií rozvoje území mikroregionu. Dokument je zpracováván zaměstnanci MAS Strážnicko za účasti dalších zástupců zájmových skupin v území. Při zpracování strategie neopomíná MAS ani odborné hledisko a spolupracuje s řadou externích odborníků, které rovněž svým odborným zaměřením reprezentují všechny zájmové skupiny. Velmi pozitivně lze hodnotit aktivní přístup MAS Strážnicko k zapojování veřejnosti do tvorby strategie. MAS přistupuje k aktivnímu oslovování veřejnosti prostřednictvím široké škály propagačních aktivit – přes webové stránky a dotazníkové šetření, přes různé semináře, informační letáky až po osobní pohovory a konzultace. V současnosti dokončuje MAS poslední fázi prací na strategii pro programové období 2014-2020. Plánovaná strategie by měla obsahovat 5 hlavních oblastí rozvoje s následujícími specifickými cíli – Zemědělství a péče o krajinu; Životní prostředí a hospodaření se zdroji; Drobné podnikání a služby, Vzdělávání a sociální aktivity, Komplexní rozvoj území. Zde se zastavíme u dvou oblastí, které nejvíce souvisí s kulturou.

Oblast 4 – Vzdělávání a sociální aktivity – v rámci této oblasti strategie definuje několik specifických cílů, jimiž je kromě rozvoje ICT a zajištění dostupnosti zdravotní a sociální péče i v menších obcích mikroregionu také cíl, dotýkající se oblasti kultury - **Podpora multifunkčního využití stávajících školských, kulturních a sportovních zařízení.** Podstatou tohoto cíle je efektivnější využívání stávajících zařízení, která by měla být intenzivněji využívána pro účely mimoškolních aktivit dětí, další vzdělávání seniorů či pro činnost vzdělávacích a školicích center apod.

Oblast 5 – Komplexní rozvoj území – poslední tematická oblast cílů strategie je zaměřen na koordinovaný rozvoj území, jehož by mělo být dosahováno pomocí využívání metody LEADER za dobré spolupráce veřejného, občanského i podnikatelského sektoru. Konkrétními body tohoto cíle je také otázka atraktivity obcí a vzhledu veřejných prostranství, obnova bytového fondu v regionu a otázka využívání šetrných forem dopravy aj. Důležitým

bodem, který si MAS ve strategii vymezila, je spolupráce s venkovskými regiony z ČR i Evropy prostřednictvím MAS za účelem budování vzájemných sociálních sítí, výměny příkladů dobré praxe a přenosu inovací v rámci území. (MAS Strážnicko, b.r.)

8.2 Financování kultury

Dotace a granty z rozpočtu JMK

V roce 2016 vypsal JMK pro oblast kultury již 3 dotační programy, u nichž bylo ovšem podávání žádostí již ukončeno. Jednalo se o dotační program Muzejní noci a noci kostelů v JMK, který byl určený na podporu subjektů realizujících aktivity v rámci stejnojmenných festivalů; dotační program Podpora památek místního významu a Podpora rozvoje v oblasti kultury a památkové péče v roce 2016. Poslední jmenovaný program byl určen na podporu aktivit v oblasti hudby, tance, divadla, řemesel, ale také na zachování a obnovu movitých i nemovitých kulturních památek. Výdaje JMK na kulturu se v letech 2010-2014 pohybují okolo 1,25-1,44 % celkových výdajů rozpočtu, nejvyšší částka výdajů kraje připadá na položku Kultura, zahrnující divadelní, hudební, muzejní, výstavní a vydavatelskou činnost a činnost galerií. (Krajský úřad JMK, 2016; MONITOR 2016)

Financování kultury ze strany obcí

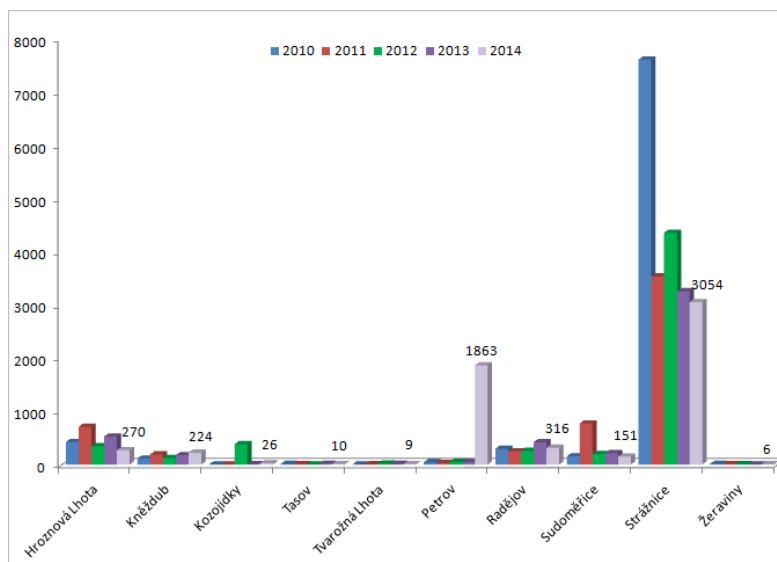
Tabulka sleduje vývoj výdajů obcí mikroregionu do oblasti kultury mezi roky 2010-2014 a jejich podíl na celkových výdajích obce. Stejně jako na krajské úrovni, se podíl těchto výdajů pohybuje u většiny obcí okolo 1-1,4 % objemu rozpočtu. U některých obcí lze sledovat v průběhu posledních let zvýšené výdaje a to zejména v souvislosti s opravou kulturních zařízení. Nejmenší podíl výdajů na kulturu lze zaznamenat paradoxně u jedněch z největších obcí - Petrova a Sudoměřic, ale také u obcí menších Radějova a Žeravin. Pokud bychom chtěli sledovat tendence vývoje, jsou u různých obcí odlišné. U nejmenších obcí je financování kultury omezeno zejména skutečností, že je zde stále potřeba investovat do tvrdých projektů – zejména pak do inženýrských sítí a odpadového hospodářství, dopravních komunikací a školství. Zvýšené výdaje obcí lze sledovat také v souvislosti s místní protipožární ochranou – kdy je především investováno do technického vybavení SDH a na oblast kultury pak nezbývá tolik prostředků.

	2010		2011		2012		2013		2014	
	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%
Hroznová Lhota	217	1,4	228	1,4	186	1,1	188	1,3	181	1,1
Kněždub	542	4,4	1098	7,4	420	4,3	391	3,2	575	3,5
Kozojídky	126	2,8	123	1,0	153	1,8	389	4,8	130	2,5
Tasov	94	1,9	940	12,1	1310	19,7	210	4,2	169	1,7
Tvarožná Lhota	407	3,5	192	1,6	204	1,9	167	1,3	167	1,4
Petrov	58	0,5	54	0,5	64	0,4	66	0,5	69	0,5
Radějov	54	0,7	103	0,3	948	2,4	145	1,3	140	1,0
Sudoměřice	38	0,3	74	0,2	548	2,8	86	0,5	210	1,0
Strážnice	1016	1,3	2178	2,6	3167	2,8	2091	2,6	2142	2,4
Žeraviny	20	1,1	18	1,1	14	0,7	5	0,1	0	0,0

Tabulka 11 – Podíl výdajů rozpočtů obcí mikroregionu na kulturu v letech 2010-2014 v tis. Kč a relativně v % (MONITOR, 2016)

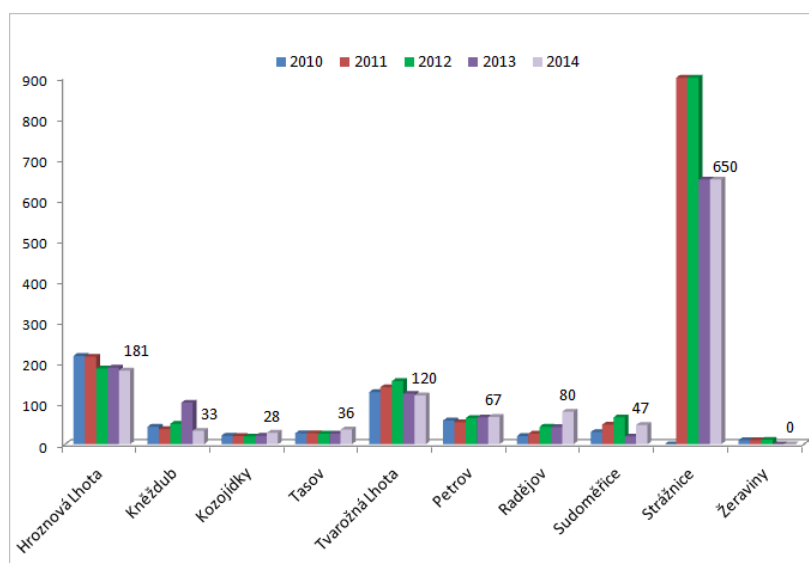
Protože však tabulka neinformuje o konkrétní podpoře neziskových organizací ze strany obcí, jsou dále zařazeny dva grafy. První graf sleduje vývoj výdajů obcí, kterými podporují místní zájmovou činnost. Druhý graf pak sleduje vývoj příspěvků, které obce poskytují místním knihovnám. Ve výdajích jednotlivých obcí na podporu zájmové činnosti lze sledovat značný rozdíl. Přestože je podíl rozpočtových výdajů na kulturu u obcí Tasov či Tvarožná Lhota jeden z nejvyšších, lze sledovat, že výše příspěvků na zájmovou činnost je v posledních pěti letech jeden z nejmenších. Rostoucí výši podpory lze sledovat u obcí Kněždub a Radějov; v Hroznové Lhotě, Sudoměřicích i největší Strážnici dochází naopak k jejímu postupnému snižování.

Graf 10- Vývoj výdajů obcí na zájmovou činnosti v letech 2010-2014 v tis. Kč (MONITOR, 2016)

Výdaje na místní knihovny se pohybují již v nižších částkách a stejně jako u výdajů na zájmovou činnost, jsou i zde odlišné tendence. U největších obcí Hroznové Lhoty, Tvarožné Lhoty a Strážnice jsou příspěvky nejvyšší, ovšem jejich výše se v posledních letech neustále snižuje. Naopak nárůst podpory lze evidovat u menších obcí, jako jsou Kozojídky, Tasov, Radějov nebo Sodoměřice.

Graf 11 – Vývoj výdajů obcí na místní knihovny 2010-2014 v tis. Kč (MONITOR, 2016)

8.3 Činnosti a role MAS Strážnicko v rozvoji kultury mikroregionu

Místní akční skupina Strážnicko vznikla v roce 2005 jakožto občanské sdružení a navázala na činnost již existujícího dobrovolného svazku obcí Mikroregion Strážnicko. Vznik MAS byl iniciován právě zástupci Mikroregionu a skupina původně vznikla jako jeho poradní orgán, postupně byla intenzivněji využívána pro rozvoj spolupráce obcí s podnikateli a neziskovým sektorem. V současnosti plní MAS Strážnicko funkci manažera Mikroregionu, čímž je dosaženo souladu při směřování dalšího rozvoje mikroregionu. V roce 2015 měla MAS 30 členů, přičemž většina z nich náležela do soukromého a veřejného sektoru, ze strany neziskového sektoru byly pouze 4 zástupci. Od 1.1.2014 se stává MAS v souladu se zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník zapsaným spolkem. (MAS Strážnicko, b.r.)

Jak uvádí MAS ve svých stanovách, je jejím posláním všestranný udržitelný rozvoj území Strážnicka, kterého dosahuje systematickou tvorbou podmínek pro čerpání finančních zdrojů z národních i evropských dotačních programů. Konkrétními aktivitami mikroregionu je vedle koordinace aktivit mikroregionu prostřednictvím zpracování koncepčního

dokumentu Integrované strategie rozvoje území a zprostředkování dotací dalším subjektům v území na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje, realizace vlastních projektů v souladu s posláním spolku – kulturně-vzdělávací aktivity, workshopy, semináře, zajištění propagace mikroregionu, podpora obcí při realizaci jejich vlastních projektů aj. Za účelem naplňování činnosti spolku je zřízena kancelář MAS, kterou tvoří v současnosti 2 zaměstnanci v čele s manažerem MAS. (MAS Strážnicko, b.r.)

Vnější vztahy MAS

Úroveň aktivit MAS v oblasti spolupráce s ostatními subjekty lze hodnotit skutečně jako velmi dobrou. V rámci MAS dochází ke spolupráci zástupců obcí, podnikatelů, zemědělců a zájmových spolků. MAS však navazuje také další partnerství i vně svého území. V programovém období 2007-2013 se MAS Strážnicko podařilo realizovat řadu partnerských projektů asi se 7 dalšími MAS, zejména z Královéhradeckého, Ústeckého či Jihočeského kraje. V aktivitách MAS Strážnicka by také bylo možné najít několik projektů v rámci přeshraniční spolupráce. Jak vyplývá z podkladů dostupných na webových stránkách MAS, je její hlavní snahou vedle samotné realizace projektů zejména rozvoj vzájemných vztahů, výměna informací a sdílení dobré praxe, která je přínosná pro všechny zapojené strany. Spolupráci s dalšími jak tuzemskými, tak i zahraničními MAS a obdobnými subjekty plánuje MAS Strážnicko i do budoucna, což vyplývá i z její Strategie rozvoje území pro další programové období. MAS Strážnicko je rovněž členem Národní sítě MAS, která sdružuje a zastřešuje místní akční skupiny v ČR. Mezi další významné subjekty, s nimiž MAS v současnosti spolupracuje, se řadí Spolek pro obnovu venkova, JMK, Centrála cestovního ruchu, MZČR, MŽP aj. (MAS Strážnicko, b.r.)

Financování činnosti

Náklady, které MAS vznikají v souvislosti s vlastním provozem, spolek pokrývá zejména finančními prostředky získanými formou členských příspěvků, dotací ze Státního zemědělského investičního fondu, darů, výnosů z majetku a prostřednictvím vlastní doplňkové činnosti. Na realizování projektů pak v programovém období čerpala MAS finanční prostředky z EU zejména v rámci Programu rozvoje venkova, menší část pak byla realizována v rámci OP přeshraniční spolupráce Česko-Slovensko. (MAS Strážnicko, b.r.)

Realizované projekty

V programovém období 2007-2013 evidovala MAS Strážnicko celkem 104 žádostí o dotace, 53 jich bylo následně podpořeno. Konečná částka poskytnuté podpory činila téměř 27 mil. Kč, přičemž z hlediska územní příslušnosti podpořených subjektů připadla nejvyšší část podpory na subjekty ze Strážnice cca. 25% částky a Hroznové Lhoty 17%. Zhruba po 10% pak bylo čerpáno v rámci obcí Sudoměřice, Tvarožná Lhota, Petrov a Vnorovy. Nejmenší alokace pod 5 % připadla na všechny zbylé obce mikroregionu. Nejčastějším žadatelem o dotaci byly soukromé subjekty, které realizovaly 20 projektů v oblasti rozvoje ubytovacích kapacit, řemeslné výroby, v menším počtu pak v oblasti ovocnářství a vinařství. Druhým nejčastějším žadatelem byly obce - Kozojídky, Petrov, Radějov, Strážnice, Sudoměřice, Tasov, Tvarožná Lhota, Žeraviny, kdy bylo podpořeno 18 projektů. Projekty obcí byly zaměřeny zejména na opravy objektů a rozvoj kulturních aktivit v obci. Třetím nejpočetnějším žadatelem co do počtu realizovaných projektů byly kulturní sdružení se 6 projekty a farnosti, které čerpaly prostředky na opravy farních objektů. Přehled subjektů a jejich projektů v oblasti kultury, které byly podpořeny dotacemi získanými prostřednictvím MAS, je uveden v příloze práce. Vedle zprostředkování dotací realizovala MAS Strážnicko v tomto období také řadu vlastních projektů, mezi nimiž bylo také několik kulturních akcí pro veřejnost. Z projektu spolupráce lze zmínit například ty následující, jejichž záměrem bylo *využití místního bohatství a posílení identity regionu*.

- Venkovské tradice v krajině II – na projektu spolupracovala MAS Strážnicko s několika dalšími MAS z ČR. V rámci projektu byl realizován výukový program ve školách „Tradiční ovoce našeho regionu“ nebo také vydána publikace „Kuchařka české a moravské vesnice 2“.
- Domáca zabijačka zo slovensko-moravských kopanic – akci realizovala MAS v rámci přeshraniční spolupráce se Slow Food ze Slovenska. Cílem je prezentace tradiční domácí zabijačky jako tradičního produktu pro rozvoj ČR.

(MAS Strážnicko, b.r.)

9 VÝZKUM SPOLUPRÁCE AKTÉRŮ MÍSTNÍ KULTURY V MIKROREGIONU STRÁŽNICKO

Klíčovou součástí diplomové práce je následující část, shrnující výsledky výzkumu realizovaného v období od listopadu 2015 do března 2016 mezi několika zástupci veřejného, občanského i podnikatelského sektoru působícího na území mikroregionu Strážnicko. Cílem výzkumu je na základě provedených rozhovorů identifikovat hlavní aktéry místní kultury a následně zhodnotit současný stav jejich vzájemné spolupráce. Na hlavní cíl navazují 3 dílčí cíle, pro které jsou stejně jako pro hlavní cíl výzkumu formulovány výzkumné otázky. Výzkum byl realizován pomocí semistrukturovaného rozhovoru, pro který byl navržen seznam otázek, který byl dále rozčleněn do 4 hlavních tematických bloků. Z těch pak byly respondentům pokládány otázky v závislosti na tom, k jakému sektoru náleželi. Otázky jsou koncipovány jako otevřené a respondentům byl tedy nechán zcela volný prostor pro jejich zodpovězení.

Celý rozhovor vždy probíhal v rozmezí 15-30 minut, vždy v závislosti na časových možnostech respondentů. S žádostí o rozhovor bylo osloveno 12 respondentů, s 9 z nich se podařilo realizovat rozhovor. Pro účely zachování anonymity však nebudou jmenovány jména, instituce, ani jejich sídlo. Struktura respondentů je následující:

- 4 zástupci veřejného sektoru
- 3 zástupci občanského sektoru
- 2 zástupci podnikatelského sektoru

Cíl výzkumu: identifikace hlavních aktérů působících v oblasti místní kultury v mikroregionu Strážnicko a zhodnocení současného stavu jejich vzájemné spolupráce

Dílčí cíle výzkumu:

- určení nejvýznamnějších prvků místní kultury z pohledu zástupců místních aktérů popsání procesu realizace místních kulturních akcí a koordinace činností mezi jednotlivými aktéry
- zjištění možných překážek a zdrojů rozvoje místní kultury

Hlavní výzkumná otázka:

O1: Kdo představuje hlavní aktéry v oblasti kultury mikroregionu Strážnicko a jakým způsobem mezi nimi funguje spolupráce?

Dílčí výzkumné otázky:

O2: Jaké jsou nejvýznamnější prvky místní kultury z pohledu zástupců aktérů místní kultury?

O3: Jak probíhá proces realizace místních kulturních akcí a koordinace činností mezi jednotlivými aktéry místní kultury?

O4: Jaké existují překážky či zdroje rozvoje místní kultury?

9.1 Vyhodnocení výzkumu

Po realizaci všech naplánovaných rozhovorů byla získaná data souhrnně vyhodnocena. Snadnější práci se získanými daty umožnil připravený záznamový arch, který data systematicky třídil do tematicky řazených kategorií. Následující část práce je již věnována samotné prezentaci výsledků výzkumu.

Prvky a role místní kultury

Jako první byla dotazovaným pokládána otázka - jaké **prvky místní kultury** nejlépe charakterizují mikroregion. Podle očekávání uvedli téměř všichni respondenti na prvním místě folklor a s ním spojené **tradiční prvky** jako jsou **ornament, kroj, lidové písně**. Jiní uvedli také divadlo či soutěže, několikrát zopakovaným byl **zpěv**. Všichni dotazovaní se pak jednotně shodli, že kultura k regionu neodmyslitelně patří a její význam jak z hlediska ekonomického, tak sociálního je pro region nedocenitelný. Jeden z dotazovaných uvedl: *Z pohledu sociálního jsou tyto činnosti spolků a organizací nenahraditelné. Je dávno známo, že "nejlepší kultura" pro naplnění "duševna" je, že je konána vlastními lidmi. Není to pouze konzum. Vznikají pevnější přátelství, navazují se mezigenerační vztahy.*

Zájem obyvatel o místní kulturní akce z hlediska zástupce obce

Co se týká zájmu o kulturní akce ve městě Strážnici, je podle zástupkyně kulturní komise ve městě kulturních akcí docela dost, a dá se říct, že jsou vždy hodně naplněné. Zvýšený zájem o kulturní akce lze pak podle zástupců kulturní sféry evidovat zejména v období prázdnin, kdy se do regionu vrací spousta mladých studujících či pracujících mimo region. Zájem o kulturní akce se pak také odvíjí od jejich charakteru a spojení s určitou věkovou

skupinou. Některé kulturní akce evidují větší zájem, u jiných zájem návštěvníků naopak klesá. Často je pak možné sledovat nedůvěru obyvatel zejména u nových akcí. Jak shodně několik dotazovaných uvedlo, s velkým úspěchem se setkávají určitě **akce regionálního významu**, pořádané KD Strážničan ve Strážnici, v menších obcích pak akce určené pro děti, ale také různé **tradiční akce**, spojené například s degustacemi či ukázkami různých tradičních produktů. Ne všichni dotazovaní hodnotí situaci tak pozitivně. Když jsem položila stejnou otázku jedné ze zástupkyň neziskového sektoru z menší obce, odpověděla těmito slovy: *Zájem o místní kulturu v obci je malý. Myslím si, že je zbytečné srovnávat dobu před 3-5 lety. Před víc jak pěti lety se angažoval střední věk, dnes už mají tito lidé věk kolem 70let, pomalu se dostavuje stáří a mladí je nenahrazují, což je škoda. Zájem o kulturu se možná nahrazuje občůzkami po dědině o hodech, ale péče o kroj a lidové písně chybí.* S tímto názorem by se ztotožnilo také několik dalších dotazovaných ze strany veřejného sektoru, kteří identifikovali jako jeden z hlavních problémů místní kultury právě **snížený zájem mladé generace o aktivní účast** na místních kulturních akcích. Jak uvedla jedna z dotazovaných: *Stále hledáme nové členy z řad mladých ale marně. Prostě není to v dětech, a když už se někdo dětem věnuje, nemá to návaznost ve škole a pak u dospívajících dětí a dospělých.* Další respondenti se vyjádřili již o něco pozitivněji. **Některé místní spolky se snaží děti aktivně zapojovat** do místní kultury a to především formou různých výtvarných, hudebních, recitačních a jiných soutěží či vystoupení, v rámci kterých pak také děti odměňují drobnými cenami. V rámci těchto aktivit pak také spolupracují s obcí a základními školami, které také pořádají pro děti řadu mimoškolních zájmových a kulturních aktivit, v rámci kterých se mohou děti realizovat. Většina škol nabízí dětem výtvarné kroužky, kroužky zaměřené na pohybové aktivity, některé školy vedou také například kroužky folklorní. Jak uvedl zástupce jedné z vesnic, která se umístila v rámci soutěže Vesnice roku: *Zájem dětí o kulturu resp. místní kulturu je formován již od raného dětství v rodinách, školkách, školách. Souvisí to s "kvalitou" učitelů, jak v tématické hudební a výtvarné, tak i sportovní atd.* Velkou roli při tvorbě vztahu dětí k místní kultuře hraje tedy také **místní ZUŠ**, která se dětem věnuje již na profesionální úrovni. Avšak jak vyplynulo z rozhovorů, z některých obcí děti dojíždějí kvůli menší vzdálenosti také do ZUŠ ve Veselí nad Moravou. Město Veselí nad Moravou je sice správním centrem mikroregionu, ale z hlediska historického i národopisného se již řadí k mikroregionu Ostrožsko.

Realizace kulturních akcí

Podle slov dotazovaných roli koordinátora místních kulturních aktivit zastává či by měla zastávat každá obec, případně pokud je zřízena – její kulturní komise. Jak z rozhovorů vyplynulo, je právě oblast **koordinace kulturních aktivit** v mikroregionu **problematická**. Z větších obcí se tento problém dotýká města Strážnice, kde je dán zejména velkým počtem realizátorů kulturních akcí. Již z analýzy rozložení kulturních akcí vyplynulo, že se řada kulturních akcí ve městě kryje, což mohla potvrdit i zástupkyně kulturní komise: *Problémem je, že ve městě existuje velké množství kulturních aktivit a často tak dochází k jejich vzájemnému překrývání. Lidé si pak stěžují, že by měli zájem o obě akce, ale musí se rozhodnout pouze pro jednu. Kulturní komise se snaží plán těchto akcí koordinovat a spolupracovat s hlavními organizátory akcí. V silách komise ale není postihnout všechny kulturní akce, protože zde působí skutečně velké množství subjektů.* U tradičních kulturních akcí je termín jejich konání většinou svázán s určitým datem či obdobím a dopředu se s nimi již počítá. Co se týká ostatních akcí, funguje zejména v menších obcích pravidlo „*kdo dřív přijde, ten dřív mele*“. Ne vždy však spolupráce probíhá bez problémů. To nastínil jeden ze zástupců neziskového sektoru, který působí hned v několika kulturních sdruženích mikroregionu. *Koordinaci kulturního plánu provádí kulturní komise... no, vlastně ani neprovádí... Každý má možnost tady nahlásit svůj program a jedině když se některé akce kříží, tak se snažíme domluvit. Někdy přijde ale i podpásovka, a to když vám do akce, která je nahlášená půl roku dopředu někdo na poslední chvíli vběhne, aniž by to nějak zdůvodnil nebo se omluvil. I když ono je to podle mě neomluvitelné...* Kromě organizačních problémů, které pořadatelům takto vznikají, pak mohou takové události **příspěť také k demotivaci** samotných aktérů a narušení dobrých vztahů uvnitř komunity.

Výše vstupného, financování

Nastavení výše vstupného se odvíjí od charakteru kulturní akce. U profesionálně zajišťovaných kulturních akcí a akcí regionálního či nadregionálního charakteru je logicky výše vstupného nastavená zcela odlišně než u kulturních akcí místních, neboť zde vznikají výrazně vyšší náklady a rovněž o tyto události bývá daleko větší zájem. U příspěvkových organizací a obcí vzniká díky jejich přímé provázanosti s městským rozpočtem větší prostor pro nabídku zvýhodněného vstupného, aniž by to ohrozilo chod organizace. U obcí a jejich příspěvkových organizací představuje tedy hlavní zdroj financí obecní rozpočet, částečně využívají finanční podpory kraje a MAS.

U zájmových organizací je pak otázka výše vstupného problematičtější. Pokud chtějí pořadatelé kulturních akcí zajistit návštěvnost a získat publikum, **přístupují pak často k dobrovolnému vstupnému**, i když jim ve skutečnosti vznikají relativně vysoké náklady. *Vždy pokud realizujeme akci, máme vstupné dobrovolné, protože jen tak máme naději, že se lidé našich akcí zúčastní. S obtížemi se setkáváme. Hlavně se jedná o financování, obci platíme za půjčení sálu dosti velké peníze...ani je nemůžeme na vstupném získat.*

Obec poskytuje granty, ale je určitým způsobem nastavená a bez vlastního garantování se nedá nic dělat. Ti co se snaží něco v obci pořádat, tak se musí na akci podílet 30%, což je neúnosné... a pokud jste rádi, když lidé vůbec na akci přijdou, vybíráte vstupné jen jako... aby se lidé naučili zase chodit na akce. A těch obětavců, kteří prezentují dědinu, jezdí na vystoupení za „své“ je poněkud málo, všichni dnes všechno propočítávají na peníze...

Jak z šetření vyplynulo, **pro zájmové spolky** představují hlavní zdroj financování jejich aktivit **obecní rozpočty, členské příspěvky a výnosy z akcí**, v menší míře pak využívají **dotací od kraje, prostřednictvím MAS evropských dotací, prostředků z nadací a podpory od podnikatelů**. Činnost spolků se každopádně neobejde bez financování činnosti z vlastní kapsy dobrovolníků. Pokud na akci vznikají výnosy ze vstupného či z prodeje, obvykle jsou využity pro vyvíjení dalších kulturních aktivit, případně pro dobročinné účely.

Propagace kulturních akcí

Za účelem propagace využívá většina dotazovaných zejména plakátů, místního rozhlasu, obecních webů, zpravodajů, v menší míře vlastních webových stránek, regionálního tisku, jeden z respondentů označil také regionální televizi. Volba zvolené propagace se pak odvíjí od významnosti akce a finančních možností. Například „billboardů“ využívají jen profesionální organizace a to velmi omezeně, neboť to je velmi nákladné. Na propagaci mikroregionu se významně podílí MAS Strážnicko, která za dobu své existence zajistila vydání již několika informačních letáků o území Strážnicka, do roku 2014 vydávala také zpravodaj, nebo také propaguje mikroregion prostřednictvím webových stránek a v rámci propagačních materiálů Centrály cestovního ruchu Jižní Moravy, Regionu Slovácko aj. Na propagaci místních kulturních aktivit se podílí také TIC ve Strážnici a to zejména prostřednictvím svých webových stránek. Základním nedostatkem oblasti propagace je především neaktuálnost a roztříštěnost informací na webových stránkách či profilech na sociálních sítích – to se týká jak některých obcí, tak místních neziskových organizací či dokonce jejich absence – u spolků.

Spolupráce hlavních aktérů v oblasti kultury

Oblast spolupráce profesionálních vzdělávacích a kulturních institucí v kulturním centru mikroregionu Strážnici lze podle slov zástupkyně jedné z těchto organizací hodnotit velmi kladně. Hlavními aktéry je zejména KD Strážničan, TIC, Rodinné centrum a DDM. Tyto subjekty navzájem aktivně spolupracují. Spolupráce funguje dobře především díky přátelským vztahům mezi zástupci jednotlivých institucí. Co se týká spolupráce příspěvkových organizací města, bylo dvakrát zmíněno, že spolupracují především s městem - s krajem jsou vazby dány zejména prostřednictvím financování některých konkrétních kulturních aktivit. Tato spolupráce je však minimální. Tyto organizace však mívají také své oficiální partnery ze strany místního podnikatelského sektoru. I zde je podpora však menší. To dotazovaní vysvětlují tím, že je zde **málo podnikatelských subjektů** a opravdu **velké množství subjektů, které by potřebovaly podporu**. Na rozdíl od zájmových spolků mají tyto organizace garantované příjmy z rozpočtu zřizovatele a otázka sponzoringu je tolik nemusí trápit. Jak jedna z dotazovaných uvedla, spočívá podpora podnikatelů zejména v poskytování výher do tomboly, finančních příspěvků, někdy ve službách jako je ozvučení, osvětlení apod. Sponzorům je protihodnotou oficiální poděkování a případně uvedení jména při pořádání akce na reklamních panelech. Z hlediska intenzity této spolupráce ji většina hodnotila jako stabilní.

Při pořádání kulturních akcí zájmovými spolky pak probíhá spolupráce zejména na horizontální úrovni – mezi jednotlivými spolky. *Akce jsou pořádány obvykle jedním spolkem nebo organizací, někteří členové jiných spolků participují.* Mezi některými zástupci občanského sektoru z okolí Strážnice však v současnosti panují obavy o budoucnosti spolkové činnosti. Jeden ze zástupců spolku zmínil: *Zatím máme setrvalý stav počtu členů, nemáme ale dorost. Po odchodu starší generace (asi za 10 let) budou výrazné změny. Konzumní společnost "dovezená ze Západu" rozbíjí spolkovou činnost a lidskou pospolitost.* Vedle vzájemné spolupráce spolků však dochází také ke spolupráci především s obcemi, které spolkům ze svých rozpočtů poskytují granty, a místními základními a mateřskými školami. Významným subjektem je **MAS Strážnicko**, prostřednictvím které mohou místní spolky jednak získat finanční prostředky na své aktivity, a jednak jim částečně pomáhá s organizací kulturních akcí, případně spolkům poskytuje technické vybavení. **Role kraje** je zde **minimální** stejně jako u profesionálních organizací a spočívá především v poskytnutí financí. **Podnikatelé** hrají v této spolupráci především

roli sponzora, někdy i donátora, přičemž nejčastěji poskytují finanční prostředky, případně materiální vybavení nebo propagaci. Zpovídání zástupci pak mají mírně rozdílné zkušenosti, ale jednoznačně se shodují na tom, že **možnosti či zájem podnikatelů** jsou skutečně **omezené**. Jeden dotazovaný uvedl: *Na akcích se podnikatelé nijak nepodílí, jenom když jsou osloveni, tak na poskytnutí tomboly na ples..., já to ale neuznávám, je to takové vykořisťování a nemá to žádný ohlas*. Další pak uvádí: *Podnikatelé se moc neangažují. Je pár, kteří nám fandí a pomáhají, většina ale nemá zájem*. Všichni z dotazovaných pak uvedli, že podnikatele sami aktivně oslovují a to jak osobně, tak také telefonicky a e-mailem. Další věc, která z rozhovorů vyplynula je, že většinou podnikatelé volí podporu takových akcí a aktivit, které je samotné zajímají, případně aktivitu podpoří, pokud je členem spolku někdo známý či blízký. Je to tedy hodně také **o osobních kontaktech**. *Co se týká podpory podnikatelů, je to všechno o osobních kontaktech. Příspěvky nejsou ale nijak vysoké, pohybujeme se vždycky kolem nějaké té tisícovky. Někdy nám lidé přispějí i nějakým materiálem*. Zástupci obcí pak za spolupracující subjekty označovali – školy, místní spolky, MAS, v omezené míře soukromé subjekty a JMK. Všichni dotazovaní se pak shodli, že **o spolupráci do budoucna zájem mají**, zástupci spolků pak v ní především vidí **potenciální zdroj krytí svých nákladů**.

Některé z otázek rozhovoru byly zaměřené také na **dobrovolnictví**. Například ze strany zástupců **obcí** je dobrovolnictví **využíváno relativně často**. Jedna z dotazovaných pak uvádí, že v posledních letech o dobrovolnictví eviduje **zvýšený zájem**. Ze strany spolků je pak dobrovolnictví využíváno **spíše ojediněle**, což je dáno tím, že dobrovolníky jsou vlastně sami členové. Ale i ti někdy využívají pomoc ze strany nečlenů spolku, je to ale spíše otázka individuálního přístupu. Některé spolky pomoc vyloženě vítají a dobrovolníky oslovují, jiní se pak podle slov jednoho z dotazovaných pomoci nebrání, ale také ji vyloženě nevyhledávají. *Na dobrovolnictví nečlenů spolků a organizací moc nespolehnáme a zatím ho až na výjimky nepotřebujeme*. Mezi využívané formy odměňování dobrovolníků se řadí – poděkování, pozvánka na kulturní akci, vstupné zdarma, občerstvení apod.

Využívání přeshraniční spolupráce

Ani jeden z dotazovaných zástupců **neodpověděl** na otázku, zda organizace využívá nějakou z forem přeshraniční spolupráce, **kladně**. Zástupci ze strany města Strážnice a jeho příspěvkových organizací uvedli skutečnost, že dříve byla družebním městem slovenská Skalica, nacházející se jen pár kilometrů od města. Tato spolupráce však začala postupně

upadat a dnes již **není téměř využívána**. Jedna z dotazovaných uvádí: *Možností pro přeshraniční spolupráci není mnoho, je potřeba podporovat místní umělce...* Jiný z dotazovaných byl názoru, že zdejší kulturní život je dostatečně bohatý a vlastně pro spolupráci není ani důvod. *Činnost je zde tak bohatá, že až na výjimky přeshraniční spolupráce neexistuje.*

Postoj podnikatelů

Za účelem zjištění postoje místních podnikatelů k podpoře místní kultury, bylo osloveno několik významných podnikatelských subjektů se sídlem na území mikroregionu. Z oslovených pak s rozhovorem souhlasili pouze zástupci dvou subjektů, přičemž první z dotazovaných odpověděl na všechny položené otázky záporně. Což jinými slovy znamená, že v minulém roce firma nepodpořila žádnou kulturní akci, **na podpoře kulturních aktivit se vůbec nepodílí** a do budoucna **nejspíš o podporu zájem mít nebude**. Zdůvodnění tohoto negativního postoje se tazatelce nedostalo. O možných důvodech se můžeme pouze dohadovat – důvody mohou vyplývat z omezení ekonomického či organizačního charakteru, nastavení firemní politiky, osobních zájmů podnikatelů... I tento negativní postoj se dá do jisté míry pochopit, neboť hlavním zájmem podnikatelských subjektů je především dobré fungování firmy – což obnáší jednak včasnou úhradu svých závazků vůči řadě subjektů, a jednak další investice do rozvoje své činnosti. Připočteme-li fakt, že zástupců, kteří by měli o podporu ze strany podnikatelů zájem je na Strážnicku opravdu velké množství, jsou podnikatelé stavěni do nezáviděníhodné situace, neboť nelze vyhovět vždy všem a v takové míře, v jaké by si představovali. I přesto zde však působí také podnikatelé, kteří mají upřímný zájem o spokojenost svých zaměstnanců a zákazníků a rovněž v rámci svých možností podporují celou řadu subjektů aktivních nejen v oblasti kultury. V rámci výzkumu jsem sama měla možnost se o tom přesvědčit prostřednictvím rozhovoru s vlastníky jedné z firem. Jak dotazovaný podnikatel naznačil, je hlavním problémem kromě velkého množství žadatelů o podporu především samotný **přístup žadatelů**. Ti - jak dotazovaný podotkl - *Nastrčí ruku, ale sami nic nenabídnou. Já mám takovou logiku - mělo by to být 1:1*. Ne každý ale může podnikatelům nabídnout nějakou protihodnotu, což sám podnikatel ví, a tak spolkům poskytuje podporu výměnou například za vystoupení na firemní akci. Sportovcům zase navrhl jako možnou protihodnotu menší pomoc při údržbě travnatých ploch v okolí firmy. V této souvislosti se mě dotazovaný zeptal: *A co myslíte, že se stalo? Najednou o podporu nestáli*. Jindy naopak

podnikatelé sponzorovali akci, následně však realizátoři „opomněli“ mezi dalšími sponzory jméno firmy uvést. I s neochotou samotných žadatelů a nekorektním chováním příjemců podpory se tedy mohou podnikatelé paradoxně setkat. Vedle finanční podpory dotazovaní uvedli, že se snaží místní kulturu a region podpořit především nákupem a prezentací regionálních produktů na veletrzích, hmotnou a finanční podporou kulturních aktivit dětí. Všeobecně pak mají zájem o podporu a zapojování mladých lidí, což se také projevuje v jejich spolupráci s místními středními školami a rovněž prostřednictvím umožnění praxí a brigád studentů. Zde můžeme citovat dotazovaného: *Když si nepomůžeme my tady, tak Brňáci nebo Pražáci nám nepomůžou v tom, aby měli lidé práci.*

Faktem ale zůstává, že v současnosti počet obyvatel v mikroregionu klesá, zaměstnanost je zde nadprůměrná a cílem mladých lidí a velkou konkurencí se tak stávají silná centra jako je krajské město Brno nebo Praha. I z tohoto důvodu by měla být v zájmu veřejné správy - vedle podpory spolkové činnosti a mladých lidí - **také podpora místních podnikatelů**. Podnikatelé by podle slov dotazovaného uvítali třeba alespoň částečné daňové prázdny, nižší ceny pozemků či příspěvky stejně tak, jako to běžně funguje u jiných velkých firem. V této oblasti je podle podnikatele hlavním problémem špatně nastavená politika, kvůli které zástupci veřejné správy nemají přehled o výši daňových příjmů plynoucích do jejich rozpočtu právě od místních podnikatelů, což je následně dostatečně nemotivuje k jejich větší podpoře. Z logiky věci je však přínos těchto zaměstnavatelů nedocenitelný, neboť právě díky nim zde mohou mladí lidé zůstat a dále rozvíjet nejen sebe, ale i celý mikroregion.

9.1.1 Zodpovězení výzkumných otázek

O1: Kdo představuje hlavní aktéry v oblasti kultury mikroregionu Strážnicko a jakým způsobem mezi nimi funguje spolupráce?

- Příspěvkové organizace Města Strážnice – vzájemná spolupráce dobrá
- Nestátní neziskové organizace (zj.spolky) a obce – koordinace aktivit na horší úrovni

Dílčí výzkumné otázky:

O2: Jaké jsou nejvýznamnější prvky místní kultury z pohledu zástupců aktérů místní kultury? folklor, plesy, soutěže, vinařství, ovocnářství

O3: Jak probíhá proces realizace místních kulturních akcí a koordinace činností mezi jednotlivými aktéry místní kultury? – spolupráce profesionálních kulturních institucí na dobré úrovni, horší spolupráce a problémy s koordinací aktivit mezi spolky a obcemi

O4: Jaké existují překážky či zdroje rozvoje místní kultury?

Překážky rozvoje – omezené zdroje pro financování kultury, omezené schopnosti spolků čerpat dotace, malý zájem mladých o místní kulturu, špatně fungující spolupráce obcí a kulturních institucí, nevhodné nastavení cenové politiky spolků, nezájem o využívání přeshraniční spolupráce, nastavení podpory podnikatelů ze strany veřejné správy,

Zdroje rozvoje – silná tradice folklóru a spolkové činnosti, profesionální kulturní instituce, významné akce nadregionálního významu, spolupráce mezi sektory prostřednictvím MAS

9.2 SWOT ANALÝZA kulturní oblasti mikroregionu

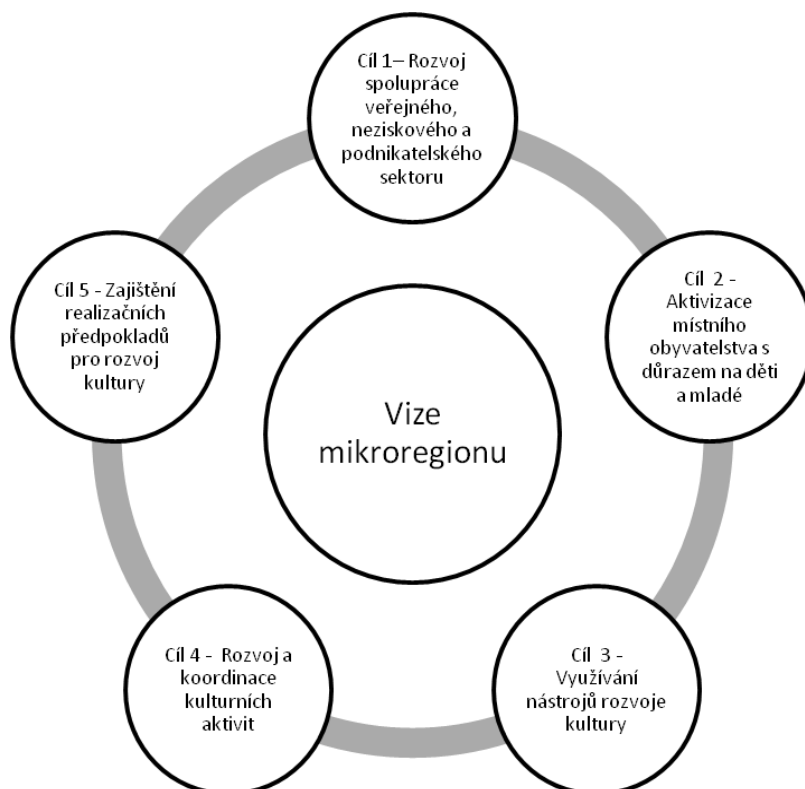
Silné stránky	Slabé stránky
✓ lidová kultura a tradice v celém území ✓ centrum mikroregionu – tradiční centrum školství a kultury ✓ dobrý technický stav kulturní infrastruktury a kulturně-historických památek ve většině obcí mikroregionu ✓ velký počet spolků aktivních v oblasti kultury ✓ silná role místních farností ✓ využívání rozmanitých forem meziobecní spolupráce většinou obcí ✓ dobře fungující spolupráce veřejného, neziskového a podnikatelského sektoru v rámci MAS ✓ významné kulturní akce nadregionálního významu ✓ ve struktuře kulturních akcí zastoupení akcí tradičních i nových ✓ zájem místních obyvatel o kulturní akce pořádané profesionálními kulturními institucemi v centru mikroregionu	× periferní venkovská oblast × nereprezentativní stav kulturního zařízení regionálního významu v centru mikroregionu a některých venkovních kulturních areálů × absence kulturních zařízení v některých obcích mikroregionu × nastavení cen pronájmu některých kulturních zařízení spolkům × zastaralé a neatraktivní vybavení většiny místních knihoven × nevyužitý potenciál některých zařízení (školy, fary, knihovny) a zároveň nedostatek zařízení pro trávení volného času × plně nevyužitý kulturně-historický potenciál mikroregionu pro rozvoj kulturního cestovního ruchu × minimální využívání možností přeshraniční spolupráce obcemi i spolky × špatná koordinace a komunikace kulturních aktivit mezi veřejným a neziskovým sektorem × rozvoj kultury závislý na omezeném počtu aktivních osob × u některých spolků omezené možnosti členství – uzavřenější spolky rodinného charakteru × v některých obcích menší zájem o místní kulturní akce × menší podíl kulturních akcí nadregionálního významu × absence některých žánrů kulturních akcí např. jarmarky, trhy apod. × menší podíl kulturních akcí mimo hlavní sezónu × omezené kapacity některých kulturně-vzdělávacích programů pro děti × špatná úroveň propagace některých místních zájmových spolků a obcí × omezené zdroje financování kultury

Příležitosti	Hrozby
✓ rozvoj festivalového, venkovského, církevního i kulturně-poznávacího CR ✓ rozvoj lázeňství → kulturní aktivity ✓ zlepšení dopravní dostupnosti všech obcí mikroregionu – dobudování silničních komunikací, nastavení dopravních spojů v době kulturních akcí ✓ pořádání nových a obnova tradičních kulturních akcí ✓ tvorba dobré image kulturních organizací, průběžné informování veřejnosti o svých aktivitách ✓ intenzivnější spolupráce obcí, místních knihoven, škol, rodičů a místního neziskového sektoru při kulturně-estetické výchově dětí ✓ využívání forem meziobecní spolupráce u všech obcí mikroregionu ✓ dlouhodobá tvorba partnerství mezi veřejným, neziskovým a podnikatelským sektorem ✓ navázání partnerství s vysokými školami a univerzitami ✓ využívání forem přeshraniční spolupráce u veřejného i neziskového sektoru za účelem realizace společných projektů, tvorby sítí, přenosu inovací a prezentace mikroregionu ✓ finanční, technická a metodická podpora neziskových subjektů ze strany veřejného sektoru ✓ motivace aktivity spolků a podpora vzniku „mladých“ spolků ✓ nové způsoby oslovování potencialních turistů a návštěvníků kulturních akcí ✓ čerpání prostředků z domácích a evropských veřejných rozpočtů, nadací	× konkurence silných kulturních a ekonomických center – odliv obyvatelstva, nadaných dětí a mladých lidí,... × snižování zájmu místních obyvatel o aktivní i pasivní formu kultury v důsledku změny životního stylu, úbytku volného času a preferencí jiných volnočasových aktivit × neochota lidí platit za kulturu × snižování počtu obyvatel s náboženským vyznáním × omezené časové dispozice členů zájmových spolků – často vícenásobné členství × vzájemná konkurence místních spolků při získávání publika, ale i sponzorů a donátorů × neschopnost či nezájem neziskových organizací využívat dostupné možnosti vícezdrojového financování a propagace svých kulturních aktivit × nevyužívání možností přeshraniční spolupráce × složité administrativní postupy při získávání dotací × negativní postoj či omezené možnosti zástupců veřejného sektoru a podnikatelů k podpoře kulturních aktivit × demotivace členů zájmových spolků × zanikání zájmových spolků × neexistující zpětná vazba mezi návštěvníky a pořadateli kulturních akcí × snižující se finanční prostředky tuzemských i evropských veřejných rozpočtů na oblast kultury

10 STRATEGIE ROZVOJE KULTURY MIKROREGIONU STRÁŽNICKO

V následující části práce je formulovaná vize, které má být dosaženo prostřednictvím strategických cílů. Ty jsou seřazeny podle jejich významnosti a rozvedeny do několika priorit a následně doplněny o návrhy opatření. Na strategii navazují návrhy tří projektů, jejichž realizace by mohla významně přispět k dosahování strategické vize, a zároveň jsou tyto projekty reálně proveditelné v rámci programového období EU 2014-2020.

Vize mikroregionu: *Strážnicko - tradiční vinařský mikroregion s dochovaným přírodním a kulturním dědictvím, bohatým kulturním životem, kvalitní infrastrukturou, životním prostředím a rozvinutým kulturně-poznávacím a venkovským cestovním ruchem, který je atraktivní pro obyvatele všech věkových kategorií a dále se rozvíjí v souladu s principy udržitelného rozvoje. Za tímto účelem obce mikroregionu navazují a podporují rozvoj partnerství mezi veřejným, soukromým a neziskovým sektorem a usilují o efektivní využívání dostupných nástrojů rozvoje.*

Strategický cíl 1: Rozvoj spolupráce veřejného, neziskového a podnikatelského sektoru za účelem zvýšení kvality života, tvorby sítí a přenosu inovací

Priorita 1: Rozvoj vzájemné spolupráce mezi místním veřejným, neziskovým a podnikatelským sektorem

Návrhy opatření:

- Podněcovat soukromý, neziskový i veřejný sektor k vzájemné spolupráci
- Realizovat společné kulturně-vzdělávací aktivity a společné projekty
- Pravidelná komunikace mezi veřejným, občanským a podnikatelským sektorem – společné informační schůzky, materiály, e-maily, web, sociální sítě atd.
- Vzájemné sdílení příkladů dobré praxe (prostřednictvím MAS, mikroregionu, webových stránek všech zapojených aktérů atp.)
- Navazování dalších vazeb mimo mikroregion – s univerzitami, mikroregiony, městy a obcemi, spolky, farnostmi, kulturními institucemi, firmami – na území ČR i v rámci přeshraničních vztahů

Priorita 2: Podpora neziskového sektoru ze strany VS a MAS

Návrhy opatření:

- Podpora při zakládání nových kulturně zaměřených spolků (motivace, poradenství)
- Finanční, technická a organizační podpora kulturně-vzdělávacích institucí, farností, spolků při realizaci kulturních aktivit a projektů
- Diskuse o optimalizaci výše cen za pronájem kulturních zařízení a prostorů pro spolkovou činnost, příp. cen dalších služeb poskytovaných ze strany VS
- Metodická podpora občanského sektoru v oblasti fundraisingu, získávání dotací, komunikace s veřejností – poskytování informativních brožur, informace na webu, realizace kurzů, přednášek atp.
- Bezplatná propagace aktivit prostřednictvím obecního webu, tiskovin, billboardů apod.

Priorita 3: Podpora podnikatelů ze strany VS

Návrhy opatření:

- Podpora podnikatelů formou dobudování technické a dopravní infrastruktury
- Diskuze o optimalizaci výše cen pozemků a služeb poskytovaných ze strany VS
- Diskuze o daňovém zvýhodnění pro podnikatele

- Podpora nákupu regionálních produktů občany i podnikateli prostřednictvím propagace a vzájemné komunikace

Priorita 4: Využívání dostupných forem meziobecní spolupráce na místní, regionální i národní úrovni

Návrhy opatření:

- Podněcování aktivního využívání stávajících a navázání dalších vhodných forem meziobecní spolupráce obcemi mikroregionu - MAS, SPOV, SMOCR, apod.
- Podněcování k aktivnímu využívání dostupných možností spolupráce obcí s JMK
- Realizace společných kulturních aktivit a projektů mikroregionálního charakteru
- Vzájemné sdílení zkušeností místních obcí s jednotlivými formami spolupráce

Priorita 5: Využívání forem přeshraniční spolupráce za účelem realizace společných projektů v oblasti kultury

Návrhy opatření:

- Obnova a rozšíření spolupráce města Strážnice v projektu partnerská města
- Zapojení dalších obcí mikroregionu do Euroregionu Pomoraví
- Realizace společných projektů a kulturních aktivit obcí mikroregionu v rámci přeshraniční spolupráce – např. přeshraniční festivaly, košty, jarmarky apod.
- Využívání metodické a finanční podpory MAS, Euroregionu Pomoraví, kraje, RRAJM a obdobných institucí.
- Podpora vzájemného sdílení zkušeností místních obcí z oblasti přeshraniční spolupráce

Strategický cíl 2: Aktivizace místního obyvatelstva s důrazem na děti a mládež

Priorita 1: Rozvoj a popularizace kulturně-vzdělávacích aktivit pro děti a mládež

Návrhy opatření:

- Podpora aktivní spolupráce obcí, kulturně-vzdělávacích institucí, rodičů, spolků a podnikatelů při realizaci kulturně-vzdělávacích aktivit pro děti
- Diskuse o větší provázanosti školní výuky a volnočasových aktivit dětí
- Podněcování navýšení kapacit a nabídky kulturně orientovaných volnočasových aktivit a kulturních akcí pro děti – za spolupráce škol, místních knihoven, spolků a rodičů – folklorní kroužky, čtenářské kroužky, pěvecké kroužky, dětské soubory...

- Podpora posílení role místních knihoven při realizaci místních kulturních akcí – besedy a setkání s autory, kurzy, přednášky, tvoření s dětmi, čtení pro děti, divadlo...
- Usilovat o popularizaci kultury u dětí a mladých prostřednictvím využití ICT technologií, interaktivních prvků, aktivním zapojováním do děje kulturních aktivit – soutěže, vystoupení
- Realizovat a podporovat kulturně-vzdělávací programy seznamující děti a studenty s mikroregionem - místní kulturou, tradicemi, historií a činnostmi místních spolků, přírodními a kulturními památkami atd.

Priorita 2: Aktivní zapojování veřejnosti

Návrhy opatření:

- Podpora vzniku nových kulturních spolků, „mladých“ kulturních spolků
- Získávat dobrovolníky z řad studentů místních středních škol
- Podněcovat zapojování dobrovolníků při pořádání kulturních akcí ze strany obce
- Povzbuzovat aktivní komunikaci s občany ze strany obce, kulturně-vzdělávacích institucí, spolků i podnikatelů – získávání podnětů a zpětné vazby – osobní rozhovory, schůzky, ankety a dotazníky na webech atp.

Strategický cíl 3: Využívání dostupných nástrojů rozvoje kultury

Priorita 1: Posílení propagace kulturních aktivit uvnitř mikroregionu

Návrhy opatření:

- Finanční, metodická či organizační pomoc obcí a MAS při propagačních aktivitách spolků – příspěvky, bezplatná propagace spolku na stránkách obce, billboardech, výlepových plochách, kurzy, školení, pomoc se založením vlastní webové stránky atp.
- Zasadit se o přehlednost, aktuálnost a provázanost informací na webech a sociálních sítích obcí, mikroregionu, kulturně-vzdělávacích institucí, spolků
- Zapojit do propagace studenty místních středních škol – např. při tvorbě webových stránek – vyhlášení soutěže
- Propagace tradičních prvků místní kultury, tradičních hodnot a místních řemesel za účelem jejich uchování a posílení soudržnosti obyvatel s regionem

*Priorita 2: Tvorba image a posílení propagace mikroregionu navenek*Návrhy opatření:

- V souladu s finančními možnostmi vytvořit samostatnou pozici v TIC či MAS, která by měla na starosti pouze propagaci mikroregionu a zajistila by její kvalitu
- Zajistit spolupráci TIC s dalšími infocentry v ČR a blízkém zahraničí
- Prezentace mikroregionu a jeho tradiční kultury na významných českých i zahraničních veletrzích, kulturních akcích, za spolupráce s místními spolky a podnikateli
- Využít pro prezentaci mikroregionu účast na projektech přeshraniční a mezinárodní spolupráce za účasti spolků, podnikatelů a široké veřejnosti
- Využívat široké škály nástrojů propagace, zejména pak online prezentace na významných turistických portálech - prostřednictvím různých propagačních videí a materiálů

*Priorita 3: Využívání vícezdrojového financování*Návrhy opatření:

- Diskuse o možnosti zvýšení rozpočtových výdajů obcí na kulturu
- Aktivní vyhledávání dostupných zdrojů pro financování kultury
- Motivace a podpora místních spolků a kulturních institucí k využívání vícezdrojového financování - prostřednictvím poskytování aktuálních informací o vypsaných grantech, metodickou podporou při získávání dotací, vzděláváním aktérů místní kultury – přednášky, školení kurzy...
- Podpora místních spolků k doplňkové činnosti – prodej vlastních produktů apod.

Strategický cíl 4: Rozvoj a koordinace kulturních aktivit*Priorita 1: Zachování a obnova místních tradic a řemesel*Návrhy opatření:

- Podněcování spolupráce místních samospráv, kulturně-vzdělávacích institucí a spolků s NÚLK – rozšíření kapacit vzdělávacích programů pro děti, školení vedoucích místních kulturních spolků, poradenská činnost...
- Podpora stávajících a obnova původních tradičních kulturních akcí v mikroregionu za účasti spolků a široké veřejnosti
- Tvorba kulturně-vzdělávacích programů pro děti i dospělé zaměřené na tradiční hodnoty ze strany zástupců VS, škol a místních spolků – kurzy, přednášky, besedy, workshopy...

- Veřejná propagace řemesel a jejich prezentace na veletrzích, kulturních akcích, v rámci přeshraniční spolupráce...

Priorita 2: Koordinace a plánování kulturních aktivit

Návrhy opatření:

- Vytvoření jednotné databáze kulturních aktivit, která bude přístupná pověřeným zaměstnancům VS a bude průběžně aktualizována
- Vzájemné sdílení plánu kulturních aktivit na stránkách všech obcích mikroregionu, stránkách mikroregionu a TIC
- Pravidelné informativní schůzky zástupců veřejné správy a aktérů místní kultury za účelem koordinace kulturních aktivit

Priorita 3: Rozšíření kulturní nabídky

Návrhy opatření:

- Vedle obnovy tradičních kulturních akcí se zaměřit na alternativní nabídku méně zastoupených žánrů
- Podporovat vznik mladých spolků, pracovních a iniciačních skupin, které by se mohly projevit v oblasti kultury, zjišťování preferencí pomocí aktivní komunikace s lidmi
- Podněcovat využívání významných a zajímavých míst mikroregionu pro zvýšení podílu kulturních akcí nadregionálního charakteru – Bařův kanál, Salaš Travičná, petrovské Plže aj.
- Podpora vzniku nových kulturních akcí v nejmenších obcích – Žeraviny, Tasov, Kozojídky atp. zejména ze strany MAS

Strategický cíl 5: Rozvoj předpokladů pro rozvoj kultury

Priorita 1 – Rozvoj dopravní infrastruktury – zvýšení dostupnosti místní kultury

- Dobudování cyklostezek spojující jednotlivé obce mikroregionu
- Rekonstrukce a dobudování zastávek silniční i železniční hromadné dopravy (zj. u průmyslových areálů a kulturních zařízení)
- Zajištění navýšení počtu a návaznosti spojů hromadné dopravy mezi obcemi mikroregionu a okolními centry o víkendech, období svátků, prázdnin a v době konání kulturních akcí nadregionálního významu

*Priorita 2: Rozvoj kulturní infrastruktury*Návrhy opatření:

- Iniciovat k dobudování, rekonstrukci a údržbě kulturních zařízení a areálů pro pořádání kulturních akcí (KD Strážničan, přístavy u Baťova kanálu, aj.) a památkových objektů
- Inspirovat k rekonstrukcím a investicím do materiálního a technického vybavení místních knihoven, tvorba zázemí pro trávení volného času dětí i dospělých – dětské koutky, pracovny, odpočinková zóna – sdílení příkladů dobré praxe
- Inspirovat k intenzivnějšímu využívání památkových objektů, objektů farností, kulturních a vzdělávacích zařízení pro účely realizace kulturně-vzdělávacích a volnočasových aktivit – kurzy, kroužky, workshopy, přednášky, spolková činnost...
- Diskuse o zvýšení podílu výdajů do péče o vzhled veřejných prostranství, vybudování odpočinkových zón a hřišť pro všechny věkové generace

10.1 Návrh projektů**Návrh kulturně orientovaných mikroprojektů v rámci dlouhodobé spolupráce „partnerských měst“**

V současnosti není ani jednou z obcí mikroregionu přeshraniční forma spolupráce aktivně využívána, proto je jedním z prioritních návrhů právě navázání takovéto spolupráce. Především se zde nabízí obnovení partnerství města Strážnice se Skalicí. Historicky se zde konaly například **společné výstavy** místních umělců. Na tuto tradici by bylo možné navázat a dále ji rozšířit nejen o další kulturní akce a témata, ale také o další města z jiných částí Evropy. Ve spolupráci s partnerskými městy by pak již konkrétně mohla být také řešena **dobrá praxe měst s propagací, koordinací kulturních aktivit, využívání dotací a vícezdrojového financování, otázka aktivního zapojování mladých do kulturního života, podpora místních spolků atp.** V rámci spolupráce s téměř sousední slovenskou Skalickou by stálo za úvahu vytvoření společných turistických balíčků, které by logicky propojovaly atraktivitu obou krajů a přispěly by tak k rozvoji venkovského a kulturně-poznávacího cestovního ruchu. Nejmenší obce mikroregionu mohou být při realizaci dlouhodobých projektů spolupráce omezeny jak finančními prostředky, tak počtem zaměstnanců. Proto by právě u menších obcí bylo vhodné navrhnout partnerství tak, aby rovněž propojovalo jednotlivé obce mikroregionu, a ty mohly na těchto projektech

pracovat společně. Další možností, která se malým obcím nabízí, je využívat menších projektů jednorázové spolupráce, která může, ale nemusí být formalizována. V souladu s výše uvedenými předpoklady a velikostí obcí navrhuje diplomová práce prioritně vytvořit partnerství města Strážnice – Skalice a dalších 2-3 měst z jiných evropských států, jejichž počet obyvatel se pohybuje okolo 5 000 a zároveň je spojuje folklór, vinařství, tradiční řemesla, venkovský ráz regionu nebo silná tradice školství a kultury. Těmto podmínkám vyhovuje třetí země spadající do Euroregionu Pomoraví – spolková země Dolní Rakousko a její vinařská oblast Weinviertel, nebo třeba Polsko, Slovinsko, Maďarsko nebo Itálie.

Projektový rámec 1
Název projektu: Mezinárodní kulturně-poznávací letní kemp partnerských měst
Strategický cíl 1: Rozvoj spolupráce veřejného, neziskového a podnikatelského sektoru za účelem zvýšení kvality života, tvorby sítí a přenosu inovací   <i>Priorita 5: Využívání forem přeshraniční spolupráce za účelem realizace společných projektů v oblasti kultury</i>   Strategický cíl 2: Aktivizace místního obyvatelstva s důrazem na děti a mladé   <i>Priorita 1: Rozvoj kulturně-vzdělávacích aktivit pro děti a popularizace kultury mladým lidem</i>
Předkladatel projektu: město Strážnice, město Skalica + další přeshraniční partneři
Partneři projektu: DDM Strážnice, NNO z partnerských měst zaměřené na práci s dětmi
Cíl projektu: Realizace mikroprojektu - mezinárodní kulturně-poznávací kemp pro mládež zaměřený na mezikulturní dialog a rozvoj osobnosti – v rámci projektu dlouhodobé spolupráce partnerských měst
Cílová skupina: mladí ve věku 12 – 17 let, kapacita 60 osob
Popis projektu: Cílem projektu je realizace 8 denního mezinárodního kempu primárně určeného pro žáky druhého stupně ZŠ a studenty 1. a 2. ročníku středních škol z partnerských měst. Zaměření na tuto věkovou kategorii je záměrné, neboť je v mikroregionu relativně málo kulturních akcí orientovaných právě na mladé lidi, které by je nějak hlouběji oslovily a zapojily do dění. Pro účast v kempu je však vyžadována již pokročilá znalost anglického nebo německého jazyka, neboť společně pořádané aktivity budou právě v těchto jazycích. V prvním roce je navrhováno konání kempu ve městě Strážnici, které by tento projekt zastřešovalo. Celý projekt bude zajišťován ve vzájemné spolupráci a koordinaci aktivit zapojených aktérů, jimiž jsou vedle municipalit především místní NNO zaměřené na práci s dětmi a mládeží. Z organizačních důvodů bude vytvořena společná pracovní skupina, která bude pravidelně mezi sebou komunikovat, v případě možnosti se scházet. Do projektu se mohou zapojit také místní podnikatelé, kteří se mohou aktivně participovat na celém projektu, nebo přispět formou dárcovství či sponzoringu v podobě finančních příspěvků či materiálního vybavení. Ubytování na české straně může být zajištěno v zrekonstruované ubytovně TJ Jiskra ve Strážnici nebo v chatkách v kempu, alternativou je ubytování v kempu v rekreační oblasti Lučina.

Samotná realizace programu kempu a péče o mládež pak bude zajišťována realizačním týmem, složeným z několika kvalifikovaných vedoucích a pomocných asistentů - „animátorů“ z řad členů místních i přeshraničních neziskových organizací a spolků. V případě úspěchu by byl tábor zaveden jako každoroční společná akce partnerských měst, přičemž místo konání by bylo pravidelně přesouváno v rámci partnerských zemí. Kromě samotných rozpočtů měst může být projekt také kofinancován přes programy přeshraniční spolupráce, komunitárními programy, část nákladů bude pokryta příspěvky rodičů či sponzorskými dary. Každý rok bude projekt v rámci konference zástupců municipalit vyhodnocen a následně prezentován veřejnosti prostřednictvím webových prezentací a informací v regionálních médiích.

Program kempu by mohl být navržen tak, aby v rámci každého dne měli účastníci naplánovanou 1 nebo 2 hlavní kulturní či vzdělávací aktivity v závislosti na jejich časové náročnosti, alternativní možnost trávení volného času by představovaly volnočasové aktivity v kempu, které by zajišťovali pro tento účel zaškolení animátoři. Následující seznam navrhuje aktivity, které by mohly být zakomponovány do hlavní náplně programu.

Návrh hlavních bodů programu kempu:

- 1. den** - Seznámení účastníků, prezentace jednotlivých měst, regionů a života místních obyvatel.
- 2. den** - Komentovaná prohlídka města a jeho památek, návštěva městského muzea a seznámení s jeho historií.
- 3. den** - Výukový program realizovaný za spolupráce mikroregionu, v rámci kterého se budou moct účastníci seznámit s místními řemesly a v rámci následujícího workshopu si je sami „osahat“.
- 4. den** - Taneční a sportovní maraton, v rámci kterého se budou děti moct rozhýbat například při zumbě či aerobiku a zároveň se seznámit i tradičními tanci jednotlivých členských zemí.
- 5. den** - Galakonzert absolventů ZUŠ, vystoupení žáků tanečního oboru.
- 6. den** - Návštěva muzea JV Moravy, projížďka po Baťově kanále k technické památce – výklopníku uhlí v Sudoměřicích z roku 1939.
- 7. den** - Kempový kvíz – utkáni smíšených družstev s členy z různých partnerských měst, ověřovány budou vědomosti a poznatky, které zde děti získaly. Vítězové budou odměněni drobnými tematicky laděnými cenami, každé dítě dostane na památku malý upomínkový předmět – prúpisku, „placku“ atp. Následuje ohodnocení kempu dětmi prostřednictvím krátkých dotazníků. Večer rozlučková párty.
- 8. den** - Hudební společenské setkání občanů partnerských měst v zámeckém parku.

V poslední den kempu bude v zámeckém parku Strážnice uspořádáno společenské odpoledne, v rámci něhož bude také otevřena expozice fotek ze života partnerských měst v prostorách poskytnutých městem nebo po domluvě s NÚLK ve strážnickém zámku. Na kulturní akci budou kromě samotných účastníků kempu pozváni také další zástupci z partnerských měst – zástupci neziskových organizací, veřejného sektoru, místní podnikatelé, ale také široká veřejnost.

Po úvodním slovu starostů zde vystoupí představitelé místních i zahraničních spolků. Pro děti, dospělé a mládež bude připravena řada soutěží, v rámci které budou moct získat různé ceny symbolizující místní a zahraniční regiony a jejich kulturu. Občerstvení bude zajištěno stánky, ve kterých bude možné koupit také tradiční produkty, výrobky a upomínkové předměty. V případě nepříznivého počasí se akce uskuteční v prostorách zámku.

Přínosy projektu: V rámci obnovení partnerských vztahů města Strážnice a slovenského města Skalica a zároveň navázání přátelských vazeb s novými partnerskými městy, může město Strážnice realizovat projekt „Mezinárodně kulturně-vzdělávací kemp pro mladé“, jehož prioritními osami je – mezikulturní dialog mladých lidí ze zapojených měst, zachování venkovské kultury a tradic, výměna zkušeností, ale také řešení otázky udržení mladých ve venkovských regionech. Kromě navázání spolupráce VS, dojde díky zapojení místního neziskového sektoru a účasti studentů taky k prohloubení a navázání přátelských vztahů, ale také k aktivizaci obyvatelstva a mladých, kteří si kromě nových poznatků a aktivní komunikaci v angličtině či němčině, budou moci připomenout tradiční hodnoty svého regionu a poznat z blízka život v jiných evropských zemích. Vedlejším přínosem projektu je také propagace města a celého regionu v mezinárodním měřítku.
Odhadované náklady: Celkem 300 000 Kč   náklady zahrnují – náklady na organizaci, dopravu, ubytování (250 Kč/den), celodenní stravu a pitný režim účastníků kempu, upomínkové předměty, mzdy zaměstnanců, občerstvení. → propagace, technické vybavení, stánky atp. budou zajištěny MAS Strážnicko a partnerskými městy
Předpokládané zdroje financování: ✓ Rozpočet města Strážnice + rozpočty partnerských měst ✓ Komunitární program EU – Evropa pro občany - Oblast 2 – Demokratická angažovanost a aktivní občanství, Opatření – Partnerství měst (max. 25 000 EUR, zásada spolufinancování, nelze kumulovat s jinými dotacemi z EU, nelze předběžně financovat) ✓ Sponzoring místních podnikatelů ✓ Finanční účast rodičů (Odhadované celkové náklady – předpokládané dotace a dary = zbylá částka/počet účastníků = odhad ceny na osobu pozn. u místních účastníků snížené o náklady na dopravu na místo, možné rozvržení ceny podle příjmů účastníka resp. rodičů)
Termín realizace: leden-srpen 2018 (doba trvání kempu 8 dnů)
Monitorovací indikátory: - Počet zúčastněných dětí - Počet realizovaných aktivit - Počet zapojených českých partnerů - Počet zapojených zahraničních partnerů - Počet zapojených osob
Rizika projektu: Komunikační riziko - špatně nastavená komunikace, koordinace aktivit, odpovědnosti mezi zainteresovanými stranami   Sociální riziko - nevhodná volba partnerů - osob realizátorů projektu   Projektové riziko - nenaplnění kapacity kempu - nezájem dětí, nedodržení stanovených termínů   Finanční riziko - překročení stanoveného rozpočtu projektu, nezískání finančních zdrojů

Návrh rozšíření nabídky volnočasových programů pro děti i dospělé se zaměřením na prvky tradiční lidové kultury Strážnicka

Druhý projekt se zaměřuje na rozšíření nabídky volnočasových programů pro děti i dospělé v obcích mikroregionu se zaměřením na prvky tradiční lidové kultury. Z analytické části práce vyplynulo, že počet tradičních kulturních akcí je sice široký, ale vesměs se jedná o společenské události, velmi malý podíl však připadal na různé kurzy či dílny pro dospělé. Ty občas připravuje například Městská knihovna ve Strážnici, pravidelněji pořádá kurzy pro veřejnost DDM Strážnici - ten v současnosti nabízí kurz ornamentiky a paličkování. Nevýhodou je však omezená kapacita tohoto kurzu. S tradičními řemesly a výrobky se může veřejnost setkat také ve skanzenu ve Strážnici, avšak zde se rovněž jedná o akce, které lidé navštíví maximálně párkrát do roka. Do historie mikroregionu, jeho původního způsobu života, tradiční výroby a plodin pak díky svým projektům spolupráce mohla veřejnost blíže seznámit také MAS Strážnicko. Za organizační a finanční podpory MAS se také podařilo některým spolkům zorganizovat různé tradičně zaměřené kurzy. Ve velkém množství akcí však jejich počet zaniká. Následující část navrhuje projekt, který by rozšířil množství volnočasových aktivit v obcích, ale zároveň by pomohl oživit tradiční lidové umění a dál ho přiblížil i mladým generacím.

Projektový rámec 2
Název projektu: Prvky tradiční lidové kultury ožívají...
Strategický cíl 1: Rozvoj spolupráce veřejného, neziskového a podnikatelského sektoru za účelem zvýšení kvality života, tvorby sítí a přenosu inovací <i>Priorita 1: Rozvoj vzájemné spolupráce mezi místním veřejným, neziskovým sektorem a podnikateli</i>
Strategický cíl 2: Aktivizace místního obyvatelstva s důrazem na děti a mladé <i>Priorita 1: Rozvoj kulturně-vzdělávacích aktivit pro děti a popularizace kultury mladým lidem</i>
Předkladatel projektu: jednotlivé obce mikroregionu Strážnicko
Partneři projektu: MAS Strážnicko, místní spolky
Cíl projektu: rozšíření počtu volnočasových zájmových aktivit se zaměřením na tradiční lidové prvky a řemesla pro děti i dospělé realizované obcemi a jejich příspěvkovými organizacemi ve spolupráci se zástupci místních spolků a nositelů tradice
Cílová skupina: všechny věkové generace
Popis projektu: Myšlenkou projektu je vytvořit každý rok pro veřejnost cyklus několika lekcí zaměřených na seznámení s určitým řemeslem a následnou výukou základů jeho technik. Podle tematického zaměření a náročnosti se do kurzu mohou zapojit i děti. Hlavním iniciátorem tohoto projektu

budou jednotlivé obce mikroregionu, alternativní možností je spolupráce obcí pod záštitou mikroregionu a MAS, která by obcím mohla s celým projektem pomoci – od oslovení nositelů tradičních řemesel, materiální zajištění, až po propagaci a získání potřebných finančních prostředků. V první fázi realizace budou nejprve osloveni nositelé tradičních řemesel z mikroregionu, jako jsou „malářečky“ tradičních lidových ornamentů, řezbáři, košíkáři či lidé věnující se tvorbě z palachu, paličkování, malování kraslic, tradičním výšivkám krojů, péči o kroje, modrotisku, ale třeba také včelaři, zahrádkáři nebo pěvci atp. Před samotnou realizací kurzů by bylo vhodné zjistit zájem veřejnosti - prostřednictvím anket na internetu či osobní komunikace s občany. V případě zájmu obyvatel i potenciálního vedoucího kurzu, pak zástupci obce dále s osloveným sestaví harmonogram, náplň kurzů a dořeší organizační záležitosti. Vedle oficiálního zastřešení těchto kurzů by ideálně obec bezplatně poskytovala pro samotnou realizaci kurzů prostory – buď v prostorách OÚ, základních škol nebo také místních knihoven. Propagace akce bude zajištěna jednak osobní komunikací s občany, plakáty a místním rozhlasem, ale také komunikací prostřednictvím webových stránek a sociálních sítí. Do organizace kurzů a přípravy zázemí může obec zapojit také dobrovolníky z řad místních občanů. Náklady kurzů budou pokryty především z kurzovního, rozpočtů obcí, materiál mohou také poskytnout místní podnikatelé nebo samotní občané.

Přínosy projektu:

Hlavním přínosem projektu je přispění k uchování místních tradic, zároveň však projekt zvyšuje kvalitu života místních obyvatel. Ti díky kurzům mohou smysluplně trávit volný čas, navíc dojde k prohlubování vazeb místními občany a stmelování místní komunity, v případě mladých k prevenci sociálně-patologických jevů a navazování mezigeneračních vazeb. Realizace projektu rovněž může přispět ke zlepšení dobrých vztahů mezi občany a místním veřejným a podnikatelským sektorem.

Odhadované náklady: 10 000 Kč

Předpokládané zdroje financování:

- Kurzovní, rozpočty obcí (DSO), příp. dary - materiál
- Dotace prostřednictvím MAS – CLLD – oblast 5 – Vzdělávací aktivity
- V případě konání akce v místních knihovnách a nákladů nad 10 tis. Kč – možnost využít dotačního programu MKČR – Knihovna 21. Století (nadstandardní služby knihoven).
- Individuální žádost o dotaci JM.

Termín realizace: od podzim 2016

Monitorovací indikátory:

- Počet zúčastněných dětí
- Počet zúčastněných dospělých
- Počet realizovaných aktivit
- Počet zapojených partnerů
- Počet zapojených osob

Rizika projektu:

Komunikační riziko - špatně nastavená komunikace, koordinace aktivit, odpovědnosti mezi zainteresovanými stranami

Sociální riziko - nevhodná volba partnerů - osob realizátorů projektu

Projektové riziko - nenaplnění kapacity - nezájem veřejnosti, nedodržení stanovených termínů

Finanční riziko - nezískání finančních zdrojů

Návrh rekonstrukce a rozšíření funkcí místních knihoven jako zázemí pro trávení volného času a místa konání kulturně-vzdělávacích akcí na příkladu obce Žeraviny

Téměř ve všech obcích mikroregionu v současnosti funguje obecní knihovna. V některých obcích jsou zde realizovány taky kulturně-vzdělávací akce pro děti a veřejnost, v některých obcích pak knihovny slouží jako studovny nebo klubovny pro děti. Jak bylo v analytické části zmíněno, je interiér a zařízení velké části obecních knihoven zastaralé. I to může přispívat ke sníženému zájmu obyvatel o navštěvování knihoven – což vyplynulo z průzkumu městské knihovny ve Strážnici. Základním problémem je zde rozpočtové omezení obcí, které jsou zřizovateli těchto knihoven. Následující projekt navrhuje rekonstrukci a vybavení interiéru knihoven svépomocí – na základě dobrovolného zapojení občanů. Pro realizaci projektu je navrhována knihovna v Žeravinách – nejmenší obci mikroregionu, která kvůli nezájmu obyvatelstva od 1.1.2013 činnost místní knihovny pozastavila. Zároveň se v obci ale nenachází základní ani mateřská škola, proto by právě existence zrekonstruované místní knihovny mohla představovat stejně jako v některých okolních obcích zázemí pro volnočasové aktivity dětí a dospělých.

Projektový rámec 3
Název projektu: Opravme si knihovnu – aneb projekt rekonstrukce místní knihovny svépomocí
Strategický cíl 2: Aktivizace místního obyvatelstva s důrazem na děti a mladé <i>Priorita 2: Aktivní zapojování veřejnosti</i>
Strategický cíl 5: Rozvoj předpokladů pro rozvoj kultury a kulturně-poznávacího CR <i>Priorita 2: Rozvoj kulturní infrastruktury</i>
Předkladatel projektu: obec Žeraviny Partneři projektu: MAS Strážnicko
Cíl projektu: zrekonstruování místní knihovny v Žeravinách, rozšíření funkce knihovny – jakožto místního kulturního centra a místa pro trávení volného času dětmi i občany
Cílová skupina: všechny věkové generace
Popis projektu: V první fázi projektu budou o záměru obnovení a rekonstrukce knihovny informováni občané. Mezi občany bude proveden průzkum, který by zjistil zájem o obnovení knihovny a jejich přání týkající se vybavení knihovny. Vedle osobního dotazování bude za tímto účelem využito anket na webových stránkách obce a sociálních sítí. Prostřednictvím vyhlášení výtvarné soutěže o různé ceny na téma „Co bych chtěl, -a v knihovně“, budou osloveny také místní děti. Průběžně budou také řešeny možnosti financování rekonstrukce a budou osloveni potenciální sponzoři či donátoři. V případě zájmu obyvatelstva bude navržen konkrétní projekt rekonstrukce včetně vymezení jed-

notlivých prací, jejich organizace, zajištění, financování a časového rámce. Do konečné podoby knihovny budou adekvátně zakomponovány prvky navržené obyvateli a dětmi. Při koordinaci a řízení projektu by obci mohla být nápomocna MAS, která je manažerem mikroregionu. Za účelem snížení nákladů a větším ztotožněním občanů s projektem by měla obec usilovat o aktivní zapojování občanů prostřednictvím manuální pomoci při rekonstrukčních pracích. Obyvatelstvo obce by pak mělo být průběžně informováno o průběhu a naplňování cíle projektu. Diplomová práce pracuje s představou moderní vzdušné knihovny s „pracovnou“ v podobě 2-4 stolů s novými počítači, tiskárnou a připojením k internetu, zázemím pro děti v podobě dětského koutku a odpočinkové zóny pro dospělé v podobě křesel se stolem. Zde by mohly trávit čas například maminky s dětmi, společně si tu vypít kafe nebo čaj, nebo si zde číst. Tato část by také sloužila pro pořádání různých besed, povídání, setkání či kurzů. V době mimo otvírací dobu může být knihovna využita pro spolkovou činnost.

Přínos projektu: Díky rekonstrukci a rozšíření funkcí se knihovna stane centrem setkávání občanů všech věkových kategorií, bude zde docházet k informování a vzájemné interakci obyvatel a díky tomu také k jejich aktivnějšímu zapojení do veřejného života. Díky zvýšení atraktivnosti se očekává také zvýšení počtu čtenářů, zároveň však díky zařazení kulturně-vzdělávacích akcí bude docházet ke zvyšování nabídky možností trávení volného času a knihovna tak bude rovněž plnit funkce prevence různých sociálně-patologických jevů.

Odhadované náklady: 200 000 Kč.

Předpokládané zdroje financování:

- Žádost o grant Nadace ČEZ – grantový program Podpora regionů
- Dotace JMK – dotační řízení v rámci Programu rozvoje venkova – Obecní knihovny
- Rozpočet obce, sponzoring

Termín realizace: podzim 2016

Monitorovací indikátory:

- Počet zapojených partnerů
- Počet zapojených osob
- m² zrekonstruované plochy
- počet nových předmětů inventáře knihovny
- počet zájemců o návštěvu knihovny

Rizika projektu:

Komunikační riziko - špatně nastavená komunikace, koordinace aktivit, odpovědnosti mezi zainteresovanými stranami

Sociální riziko - nevhodná volba partnerů - osob realizátorů projektu

Projektové riziko - nenaplnění kapacity - nezájem veřejnosti, nedodržení stanovených termínů

Finanční riziko - nezískání finančních zdrojů, překročení rozpočtu

ZÁVĚR

Diplomová práce řešila otázku rozvoje kultury v mikroregionu Strážnicko. První část práce vymezila prostřednictvím metody literárních rešerší teoretická východiska, na základě nichž pak byla dále zpracována analytická a návrhová část. Jejím cílem bylo zhodnocení současného stavu oblasti kultury mikroregionu a na základě těchto skutečností dále navržení strategie, která by dále směřovala k dalšímu rozvoji mikroregionu v této oblasti. V rámci praktické části práce bylo využito metody socioekonomické a SWOT analýzy, která využila také poznatků z realizovaných semistrukturovaných rozhovorů se zástupci aktérů místní kultury.

Mikroregion Strážnicko je venkovským příhraničním regionem a stejně jako jiné venkovské oblasti v ČR se potýká s jejich charakteristickými problémy, jako je dlouhodobý pokles obyvatelstva nebo nadprůměrná nezaměstnanost. V posledních letech lze u některých obcí ale konstatovat mírné zlepšení, u jiných se ale tyto problémy dále prohlubují.

Na první pohled lze v mikroregionu sledovat již historicky dominantní kulturní centrum Strážnice, ve kterém se nachází řada kulturních i vzdělávacích institucí. To na jednu stranu poskytuje širokou nabídku kulturního využití, na druhou stranu tak představuje konkurenci pro ostatní obce mikroregionu. Ve srovnání s jinými oblastmi ČR lze v obcích mikroregionu sledovat širokou spolkovou činnost a výrazný podíl tradičních a folklórních kulturních aktivit. Chybí zde však větší počet alternativní kulturních akcí pro mladé, což při zvýšené vyjížděce obyvatelstva do škol i zaměstnání může představovat konkurenční výhodu okolních silných center. Při zkoumání kulturních aktivit spolků mimo centrum mikroregionu identifikovali jejich zástupci jako hlavní problémy malý zájem obyvatel o kulturní akce a klesající zájem mladých se na kulturním životě aktivně podílet. To někteří chápou jako důsledek neprovázanosti aktivit spolků se základními školami, ale bezesporu je to také změnou životního stylu a zájmů mladé generace.

Problematická zůstává také otázka financování a koordinace aktivit s obcemi, kdy jsou zejména malé obce omezeny jak rozpočtem, tak počtem zaměstnanců. Velký význam pro spolky má také MAS Strážnicko, která kromě zprostředkování dotací z EU spolkům pomáhá rovněž s organizací a propagací jejich aktivit.

Kulturní infrastruktura je v mikroregionu až na pár výjimek ve velmi dobrém stavu. Za uchování kulturních památek, opravu kulturní infrastruktury a zachování tradic vděčí

mikroregion nejen svému obyvatelstvu, ale také zde působícímu Národnímu ústavu lidové kultury a především MAS Strážnicko, která se ve své strategii ale také v rámci svých projektů spolupráce zasazuje o uchování a obnovu místních tradic, tradičních řemesel a produktů. Do budoucna by však měla být věnována zvýšená pozornost místním knihovnám, které se v některých obcích potýkají se negativním trendem poklesu počtu čtenářů.

Mikroregion disponuje skutečně velkým potenciálem pro další rozvoj kulturně-poznávacího cestovního ruchu. Ten je ale brzděn zejména nedostatečnými kapacitami a kvalitou základní turistické infrastruktury. Rozvoj kultury a CR významně ovlivňuje také dopravní dostupnost. Ta je v mnohých obcích na relativně dobré úrovni, ale i zde je potřeba se zaměřit na její nedostatky.

V souvislosti s využitím potenciálu mikroregionu by měla být řešena také otázka efektivního využívání dostupných propagačních i finančních nástrojů rozvoje kultury a to nejen ze strany veřejné správy, ale také ze strany místních neziskových organizací. Prioritním tématem, které můžeme chápat rovněž jako nástroj rozvoje, je oblast spolupráce. Spolupráci obcí v rámci mikroregionu lze díky jejich aktivnímu členství v MAS a řadě již realizovaných projektů hodnotit jako na velmi dobré úrovni. Řada obcí využívá také dalších forem meziobecní spolupráce jako je SPOV, RRAJM, SMOJM aj. Protože toto členství může obcím přinést řadu výhod a přispět k jejich rozvoji, bylo by vhodné do budoucna zvážit využití dalších forem spolupráce všemi obcemi. V rámci mikroregionu by se pak obce měly také zaměřit na podporu a vzájemnou spolupráci s místními neziskovými organizacemi i podnikatelským sektorem. Z práce vyplynulo, že venkovské obce mají omezené finanční a organizační možnosti, ale také že spolupráce a komunikace není vždy nastavena optimálně. To může vést jak k demotivaci spolků při jejich činnostech, tak k demotivaci podnikatelů při jejich podpoře. Velkým potenciálem je pro mikroregion přeshraniční spolupráce, jejíž využívání ze strany obcí i spolků je v současnosti minimální.

Na závěr lze říci, že rozvoj kultury není sice sám o sobě řešením problémů venkova, avšak při vhodném využití nástrojů a postojů veřejné správy k němu může výrazně přispět.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BERNARD, Josef et al, 2011. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. 1. vyd. Praha: SLON, 236 s. ISBN 978-80-7419-069-8.

BINEK, Jan et al, 2009. Synergie v rozvoji venkova: Aktéři a nástroje rozvoje venkova. 1. vyd. Brno: Garep, 96 s. ISBN 978-80-904308-0-8.

BINEK, Jan et al, 2010. Rozvojové možnosti obcí. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 52 s. ISBN 978-80-87147-29-0.

BINEK, Jan et al, 2012. Přístupy k posílení spolupráce a synergie ve venkovských mikroregionech. 1. vyd. Brno: GaREP, 18 s. ISBN 978-80-905139-4-5. Dostupné také z: <http://www.garep.cz/obce/publikacni-cinnost/>

BINEK, Jan a Iva GALVASOVÁ et al, 2011. Rozvojový interaktivní audit. 1. vyd. Brno: GaREP, 150 s. ISBN 978-80-904308-9-1.

BOLE, David, 2013. The Synergy of Culture and Tourism for the Development of Rural Areas. 1st ed. Ljubljana: ZRC Publishing, 52 p. ISBN 978-961-254-485-0.

BOUKAL, Petr, 2013. Fundraising pro neziskové organizace. 1. vyd. Praha: Grada, 264 s. ISBN 978-80-247-4487-2.

ČERMÁK, Daniel a Jana VOBECKÁ., 2011. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib. 1.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 181 s. ISBN 978-80-7419-067-4.

FRANKE, Antonín, 2012. Zmírňování regionálních disparit prostřednictvím rozvoje cestovního ruchu. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-718-6.

GALVASOVÁ, Iva et al., 2007. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. 1. vyd. Brno: Georgetown, 140 s. ISBN 80-251-20-9. Dostupné také z: <http://www.garep.cz/obce/publikacni-cinnost/>

HEŘMANOVÁ, Eva a Pavel CHROMÝ, 2009. Kulturní regiony a geografie kultury: Kulturní realie a kultura v regionech Česka. 1. vyd. Praha: ASPI, 348 s. ISBN 978-80-7357-339-3.

HŮLKOVÁ, Gabriela a Otto MERTENS, 2012. Současné trendy v partnerství měst a obcí: Sbirka praktických příkladů mezinárodní spolupráce. 1. vyd. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 54 s. Dostupné také z: <http://www.partnerskamesta.cz/aktuality/publikace-soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest.aspx?referrerID=15>

- HYÁNEK, Vladimír, Zuzana PROUZOVÁ a Simona ŠKARABELOVÁ, 2007. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-4423-4.
- JÁČ, Ivan, 2010. *Jedinečnost obce v regionu*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 203 s. ISBN 978-80-7431-038-6.
- KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. 2012. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 297 s. ISBN 978-80-7357-910-4.
- KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Zuzana, 2014. *Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 233 s. ISBN 978-80-87284-44-5.
- Kolektiv autorů, 2006. *Problémy mikroregionů při tvorbě společných projektů*. 1. vyd. Hradec Králové: Civitas per Populi, 90 s. ISBN 80-903813-1-6.
- MAIER, Karel, 2012. *Udržitelný rozvoj území*. 1. vyd. Praha: Grada,, 256. ISBN 978-80-247-4198-7.
- MATES, Pavel a René WOKOUN et al, 2001. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. 1. vyd. Praha: PROSPEKTRUM, 200 s. ISBN 80-7175-100-6.
- PATOČKA, Jiří a Eva HEŘMANOVÁ, 2008. *Lokální a regionální kultura v České republice*. 1. vyd. Praha: ASPI, 200 s. ISBN 978-80-7357-347-8.
- PEKOVÁ, Jitka a Jaroslav PILNÝ. 2002. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 1. vyd. Praha: ASPI, 442 s. ISBN 80-86395-21-9.
- PERLÍN, Radim, 2010. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. Praha: MVČR. [cit. 2016-02-12]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf.aspx
- PELCL, Petr et al, 2008. *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice: Zpráva z výzkumného projektu 2007-2008*. 1. vyd. Plzeň: Centrum pro komunitní práci. Edice venkov. ISBN 978-80-86902-74-6. Dostupné také z: <http://www.cpkp.cz/index.php/publikace>
- PĚLUCHA, Martin et al, 2012. *Venkov na prahu 21. století*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 319 s. ISBN 978-80-87197-49-3.
- POSPĚCH, Pavel et al, 2014. *Vynalézání venkova v ČR po roce 1989*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 175 s. ISBN 978-80-7325-353-0.
- REICHEL, Jiří, 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: GRADA, 192 s. ISBN 978-80-247-3006-6.

RICHARDS, Greg ed, 2007. *Cultural Tourism: Global and Local Perspectives*. 1st ed. New York: Haworth Hospitality Press, 347 p. ISBN 978-0-7890-3116-7.

RUMPEL, Petr, Ondřej SLACH a Jaroslav KOUTSKÝ, 2008. Mění se význam měkkých a tvrdých faktorů rozvoje. In: *XI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách*. Brno: Masarykova univerzita, s. 15-23. ISBN 978-80-210-4625-2.

SEDLÁKOVÁ, Renáta, 2014. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada, s. 539. ISBN 978-80-247-3568-9.

SKOVAJSA, Marek. 2010. *Občanský sektor: Organizovaná občanská společnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál, s. 376. ISBN 978-80-7367-681-0.

SVOBODOVÁ, Hana et al, 2011. *Synergie ve venkovském prostoru*. 1. vyd. Brno: Garep, 116 s. ISBN 978-80-904308-8-4.

TITTELBACHOVÁ, Šárka, 2011. *Turismus a veřejná správa: průniky, dysfunkce, problémy, šance: státní politika turismu České republiky : systémový přístup k řešení problémů*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3842-0.

Elektronické zdroje

CoJeCo: Vaše encyklopedie [online]. Brno: OPTIMUS, ©1999-2016 [cit. 2016-02-12]. Dostupné z: <http://www.cojeco.cz/>

Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2016 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

Dům dětí a mládeže Strážnice [online]. Strážnice, 2008 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.ddmstraznice.cz/>

Evropské strukturální a investiční fondy [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2012 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/>

HBI: online databáze firem [online]. Praha: © Bisnode Česká republika, a.s., b.r. [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.hbi.cz/>

HEŘMANOVÁ, Eva a Jitka ČERNÁ. *VŠE V PRAZE. On-line výkladový slovník arts managementu a arts marketingu: Arts lexikon* [online]. 2016 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: http://artslexikon.cz/index.php/Online_v%C3%BDkladov%C3%BD_slovn%C3%ADk_arts_managementu_a_arts_marketingu

Hroznová Lhota: oficiální internetové stránky [online]. Hroznová Lhota: Obec Hroznová Lhota, 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.hroznovalhota.cz/>

Integrovaný portál MPSV [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, b.r. [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhm>

Kreativní Evropa: Podpora evropských kulturních a kreativních odvětví [online]. Praha: Kancelář Kreativní Evropa, 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.kreativnievropa.cz/cs/o-programu/>

Leader+ [online]. Praha: Seal s.r.o., ©2004-2013 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://leader.isu.cz/>

MAS Strážnicko [online]. Strážnice, b.r. [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.straznicko-mas.cz/>

Město Strážnice [online]. Strážnice: Město Strážnice, 2007 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.straznice-mesto.cz/>

Městská knihovna Strážnice. *Strážničan: Kulturní dům Strážnice* [online]. Strážnice: Kulturní dům Strážničan ve Strážnici, příspěvková organizace, 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.kulturnidumstraznican.cz/knihovna/hlavni-strana.html>

Městské muzeum Strážnice [online]. Strážnice: Muzejní a vlastivědný spolek ve Strážnici, 2008 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://muzeum-straznice.webnode.cz/>

Mikroregion Strážnicko [online]. Strážnice: Mikroregion Strážnicko, b.r. [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.straznicko.cz/>

Metodická podpora regionálního rozvoje [online]. Brno: GaREP, 2009 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/>

MINISTERSTVO KULTURY [online]. Praha: Ministerstvo kultury ČR, © 2007–2010 [cit. 2016-02-12]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: www.mmr.cz

Ministerstvo životního prostředí ČR [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2015 [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: www.mzp.cz

MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA HORŇÁCKO A OSTROŽSKO [online]. Uherský Ostroh: MAS Horňácko a Ostrožsko z.s., b.r. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.leader.ostrozske.cz/>

MONITOR: informační portál Ministerstva financí [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2015/>

NIPOS - Národní informační a poradenské středisko pro kulturu [online]. Praha: NIPOS, 2016 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.nipos-mk.cz/>

NSMAS České republiky: (Národní síť místních akčních skupin České republiky) [online]. Benešov: Národní síť Místních akčních skupin České republiky, 2016 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/>

NÚLK Národní ústav lidové kultury [online]. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2008 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.nulk.cz/>

Obec Kněždub [online]. Kněždub: Obec Kněždub, 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.knezdub.cz/>

Obec Kozojídky: oficiální webové stránky [online]. Kozojídky: Obec Kozojídky, 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.kozojidky.cz/>

Obec Petrov [online]. Petrov: Obec Petrov, 2014 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.obec-petrov.cz/>

Obec Radějov: oficiální webové stránky [online]. Radějov: Obec Radějov, 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.radejov.cz/>

Oficiální web obce Sudoměřice [online]. Sudoměřice: Obec Sudoměřice, 2012 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.obecsudomerice.cz/>

Obec Petrov [online]. Petrov: Obec Petrov, 2014 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.obec-petrov.cz/>

Portál Jihomoravského kraje [online]. Brno: Krajský úřad Jihomoravského kraje, 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/>

Rrajm: Regionální rozvojová agentura jižní Moravy [online]. Brno: Regionální rozvojová agentura jižní Moravy, 2010 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://rrajm.cz/>

SMSČR: sdružení místních samospráv [online]. Zlín: Sdružení místních samospráv ČR, 2016 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.smscr.cz/>

SOM JM [online]. Brno: Sdružení obcí a měst jižní Moravy, 2012 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.somjm.cz/>

SPOV - spolek pro obnovu venkova [online]. Spolek pro obnovu venkova, 2006 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: www.spov.org

Strážničan: Kulturní dům Strážnice [online]. Strážnice: Kulturní dům Strážničan ve Strážnici, příspěvková organizace, 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.kd-straznice.cz/>

Svaz měst a obcí České republiky [online]. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2016 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/>

Tasov: oficiální internetové stránky obce [online]. Tasov: Obec Tasov, b.r. [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.tasov-ho.cz/>

Turistické informační centrum Strážnicko. *Město Strážnice* [online]. Strážnice: Město Strážnice, 2007 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.straznice-mesto.cz/tic.asp>

Tvarožná Lhota: oficiální web obce [online]. Tvarožná Lhota: Obec Tvarožná Lhota, 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.tvarozna-lhota.cz/>

Ústav územního rozvoje [online]. Brno: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/>

Vesnice roku: v programu obnovy venkova [online]. Praha: Vesnice roku v programu obnovy venkova, 2011 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: www.vesniceroku.cz

Základní škola a Mateřská škola Joži Uprky Hroznová Lhota [online]. Hroznová Lhota: Základní škola a Mateřská škola Joži Uprky Hroznová Lhota, 2011 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.zshroznovalhota.cz/>

Základní škola a Mateřská škola Kněždub [online]. Kněždub: Základní škola a Mateřská škola Kněždub, 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.zsknezdub.cz/>

Základní škola a Mateřská škola Radějov [online]. Radějov: Základní škola a Mateřská škola Radějov, 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.zsradejov.cz/>

Základní škola a Mateřská škola Sodoměřice [online]. Sodoměřice: Základní škola a Mateřská škola Sodoměřice, 2015 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://skola.obecsudomerice.cz/>

Základní škola Marie Kudeřikové Strážnice [online]. Strážnice: ZŠ Marie Kudeřikové Strážnice, ©2013-2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.zsmkstr.cz/>

Základní škola Strážnice, Školní 283 [online]. Strážnice: Základní škola Strážnice, Školní 283, 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.zsstr.cz/>

Základní škola Tvarožná Lhota [online]. Tvarožná Lhota: Základní škola Tvarožná Lhota, 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.skolatvaroznalhota.cz/Žeraviny> [online]. Žeraviny: Obec Žeraviny, 2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.zeraviny.cz/>

Odborné články, dokumenty

DOČKAL, Vít. Ústřední pojmy regionální politiky. *Středoevropské politické studie: Central european political studies review* [online]. Masarykova univerzita, 2004, VI(1) [cit. 2016-03-08]. ISSN 1212-7817. Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=19>

Koncepce památkové péče v České republice na léta 2011-2016. Praha: Ministerstvo kultury České republiky, 2011. Dostupné také z: <http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/analyzy-koncepce-dokumenty/koncepce-pamatkove--pece-99649/>

Koncepce podpory umění v České republice na léta 2015-2020. Praha: Ministerstvo kultury České republiky, 2015. Dostupné také z: <http://host.divadlo.cz/koncepceumeni/>

Koncepce podpory kultury v Jihomoravském kraji 2009-2013. Brno: Krajský úřad Jihomoravského kraje, 2009. Dostupné také z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=123988&TypeID=2>

Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2011-2015. Praha: Ministerstvo kultury České republiky, 2011. Dostupné také z: <http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=445>

Mikroregiony a místní akční skupiny: Principy fungování sdružení. *Veřejná správa* [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2008, **19**(13), 1 [cit. 2016-04-14]. ISSN 1213-6581 0027-80009. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>

PROUZOVÁ, Zuzana. 2015. *Data a fakta o neziskovém sektoru v ČR: Studie pro Koncepti politiky vlády vůči NNO do roku 2020 (verze k 1. 3. 2015)*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru. Dostupné také z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_prouzova_data_a_fakta_o_neziskovem_sektoru_1.pdf

REGIONÁLNÍ ROZVOJ: MEZI TEORIÍ A PRAXÍ [online]. Hradec Králové: Civitas per Populi, Vysoká škola regionálního rozvoje, 2015, **1**(04) [cit. 2016-02-04]. ISSN 1805-3246. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.eu/>

Všeobecná deklaráce UNESCO o kulturní diversitě: přijatá na 31. zasedání Generální konference UNESCO v Paříži, 2. listopadu 2001. Paříž: UNESCO, 2001. Dostupné také z: <http://www.mkcr.cz/cz/zahranicni-vztahy/unesco/spoluprace-ministerstva-kultury-s-unesco-117400/>

Zákony

ČESKO, 2000a. Zákon č. 128/2000 Sb. ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 38, s. 1737-1764. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

ČESKO, 2000b. Zákon č. 248/2000 Sb. ze dne 29. června 2000 o podpoře regionálního rozvoje. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 73, s. 3549-3554. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

ČESKO, 2000c. Zákon č. 250/2000 Sb. ze dne 7. Července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 73, s. 3557-3567. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

ČESKO, 2012. Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 33, s. 1026-1368. Dostupné také z <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CM	Cimbálová muzika
CR	Cestovní ruch
ČSÚ	Český statistický úřad
DDM	Dům dětí a mládeže
DSO	Dobrovolný svazek obcí
ICT	Informační a komunikační technologie
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
FO	Fyzická osoba
FS	Folklórní soubor
IROP	Integrovaný regionální operační program
JMK	Jihomoravský kraj
KD	Kulturní dům
MAS	Místní akční skupina
MF	Mezinárodní folklórní festival
MFČR	Ministerstvo financí ČR
MKČR	Ministerstvo kultury ČR
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSK	Moravskoslezský kraj
MSP	Malé a střední podniky
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZČR	Ministerstvo zemědělství ČR
MŽP	Ministerstvo životního prostředí

NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NNO	Nestátní nezisková organizace
NO	Nezisková organizace
NSMASČ	Národní síť místních akčních skupin ČR
NÚLK	Národní ústav lidové kultury
OP	Operační program
OPÚ	Obec s pověřeným obecním úřadem
ORP	Obec s rozšířenou působností
OÚ	Obecní úřad
PO	Právnícká osoba
ROP	Regionální operační program
RRAJM	Regionální rozvojová agentura jižní Moravy
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SMOCR	Svaz měst a obcí ČR
SMSČR	Sdružení místních samospráv ČR
SOMJM	Sdružení obcí a měst jižní Moravy
SPOV	Spolek pro obnovu venkova
TIC	Turistické informační centrum
TJ	Tělovýchovná jednota
ÚSC	Územně samosprávný celek
ÚÚR	Ústav územního rozvoje
VS	Veřejná správa
ZŠ	Základní škola
ZUŠ	Základní umělecká škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1- Vymezení území mikroregionu Strážnicko.....	48

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1- Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel mikroregionu Strážnicko	52
Graf 2 – Srovnání věkové struktury obyvatelstva mikroregionu mezi SLDB	54
Graf 3 – Změna ve vzdělanosti obyvatelstva mikroregionu mezi SLDB 2001 a 2011	55
Graf 4 – Srovnání vývoje míry nezaměstnanosti s okresem Hodonín a ČR	57
Graf 6 – Struktura plánovaných kulturních akcí mikroregionu podle jejich žánru	64
Graf 7 – Struktura kulturních akcí v mikroregionu z hlediska jejich významnosti	68
Graf 8 – Struktura nestátních neziskových organizací v mikroregionu v roce 2016	71
Graf 9 – Struktura aktérů místní kultury podle počtu pořádaných akcí v roce 2016	73
Graf 10 – Vývoj počtu právnických osob v obcích mikroregionu v letech 2010-2014	75
Graf 11- Vývoj výdajů obcí na zájmovou činnosti v letech 2010-2014 v tis. Kč	79
Graf 12 – Vývoj výdajů obcí na místní knihovny 2010-2014 v tis. Kč	80

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Srovnání výhod a nevýhod zapojování veřejnosti do procesu rozhodování	23
Tabulka 2 – Přehled některých měkkých lokalizačních faktorů	27
Tabulka 3 – Základní ukazatele pohybu obyvatelstva mikroregionu	52
Tabulka 4 – Věková struktura obyvatelstva mikroregionu podle obcí a pohlaví	53
Tabulka 5 – Srovnání věkové struktury mikroregionu k 31 .12. 2014	53
Tabulka 6 – Vzdělanostní struktura obyvatelstva mikroregionu k SLDB 2011	55
Tabulka 7 – Rozložení zařízení kulturní infrastruktury v obcích mikroregionu	62
Tabulka 8 – Počet plánovaných kulturních akcí v jednotlivých obcích mikroregionu z hlediska jejich žánru	67
Tabulka 9 – Počet naplánovaných kulturních akcí v mikroregionu v roce 2016 podle měsíce konání	69
Tabulka 10 – Počet kulturních akcí v mikroregionu v roce 2016 podle jejich příjemce	70
Tabulka 1 - Podíl výdajů rozpočtů obcí mikroregionu na kulturu v letech 2010-2014 v tis. Kč a relativně v %.....	79

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Přehled forem meziobecní spolupráce v ČR

Příloha PII: Přehled dotačních programů MKČR pro rok 2016

Příloha PIII: Doplnující tabulky a grafy k analytické části práce

Příloha PIV: Přehled strategických cílů a priorit koncepce podpory kultury v JMK 2009-2013

Příloha PV: Přehled podpořených subjektů a jejich projektů prostřednictvím MAS Strážnicko v programovém období 2007-2013

Příloha PVI: Seznam otázek pro semistrukturované rozhovory

PŘÍLOHA PI: PŘEHLED FOREM MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE V ČR

Úroveň	Forma spolupráce	Subjekty spolupráce	Oblast spolupráce
Místní	Mikroregion (DSO)	Pouze obce	• Monotematické DSO (ČOV, vodovody atp.) • Všeobecný rozvoj území
	Místní akční skupina (MAS)	Veřejný, soukromý, neziskový sektor (FO i PO)	Rozvoj venkova na základě strategie komunitně vedeného rozvoje a využití principu plánování „zdola“
Regionální	Kraje	Obce – kraj	Oblast dlouhodobého plánování rozvoje kraje – účast obcí na tvorbě koncepcí kraje; koordinační a poradenská činnost pro obce při řešení rozvoje venkova; dotace a granty obcím.
	Sdružení obcí a měst jižní Moravy (SOMJM)	Pouze obce a města JMK, partneři – JMK, SMOČR, Centrum pro regionální rozvoj ČR a MMR ČR.	Projednávání rozvojových koncepcí a propagace regionu, příprava na čerpání ESI fondů a realizaci projektů, obcím poskytuje – poradenství při zpracování strategií, projektů, získávání dotací, zapojení obcí do projektů přeshraniční spolupráce, marketing apod.
	Regionální rozvojová agentura jižní Moravy (RRAJM)	SOMJM, JMK a Krajská hospodářská komora jižní Moravy	Projektové, dotační poradenství, zpracování studií, koncepcí, vzdělávací aktivity v oblasti regionálního rozvoje, péče o investory atp.
Národní	Svaz měst a obcí ČR (SMOČR)	Obce	Hájí zájmy samospráv zejména prostřednictvím diskusí a zasahování do legislativních návrhů, prezentuje konkrétní potřeby samospráv.
	Sdružení místních samospráv ČR	Obce, MAS	Specifikem SMS ČR na rozdíl od SMOČR je, že sdružuje zejména malé obce a je zaměřeno na řešení otázek v oblasti rozvoje venkova, zejména pak na oblast – školství, kultury, životního prostředí, infrastruktury, vybavenosti venkovských obcí apod.
	Spolek pro obnovu venkova ČR	Zástupci veřejného, soukromého i neziskového sektoru	Oblast rozvoje venkova – semináře, konference, setkávání s Evropskou pracovní společností pro rozvoj venkova a obnovu vesnic, spolupráce s MZ, MŽP, MMR, MKČR a dalšími partnery; dohled nad čerpáním Programu pro rozvoj venkova, vyhlašuje soutěž Vesnice roku – ocenění obcí v různých kategoriích – společenský život v obcích, celkový obraz vesnice, spolupráce s podnikateli atd.
Mezinárodní	Partnerské obce, města a regiony	Obce, regiony Zapojení – soukromého i občanského sektoru, občanů	Meziobecní spolupráce na mezinárodní úrovni. Nejčastěji bývá spolupráce realizována formou různých konzultací, konferencí, stáží, výměnných pobytů, tvorbou společných projektů či společným pořádáním sportovních či kulturních akcí. Spolupráce může fungovat v oblastech rozvoje měst, sociální oblasti, školství, kultury, životního prostředí, cestovního ruchu, fungování samosprávy, ekonomického rozvoje aj.
	Euroregiony	Veřejný, soukromý i občanský sektor	Cílem je obdobně jako u partnerských měst přeshraniční spolupráce v oblasti hospodářské, sociální i kulturní.

Zdroj: ČESKO,2000b; Trhlinová, 2014, s. 150- 153; SOM JM, 2012; Rrajm, 2010; SMSČR, 2016; SMOČR, 2016; SPOV, 2006

PŘÍLOHA PII: PŘEHLED DOTAČNÍCH PROGRAMŮ MKČR 2016

Oblast	Dotační programy
Památková péče	Program záchrany architektonického dědictví, havarijní program
	Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón
	Program péče o vesnické památkové rezervace, památkové zóny a krajinné památkové zóny
	Program restaurování movitých kulturních památek
	Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností
	Program Podpora pro památky UNESCO
	Program Kulturní aktivity v památkové péči
	Program Podpora záchranných archeologických výzkumů
Regionální a národnostní kultura	Podpora rozvoje zájmových kulturních - mimouměleckých aktivit
	Podpora zahraničních kontaktů v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit
	Podpora regionálních kulturních tradic
	Podpora neprofesionálních uměleckých aktivit
	Podpora tradiční lidové kultury - kategorie A, kategorie B
	Podpora kulturních aktivit zdravotně postižených občanů a seniorů
Muzea, galerie a ochrana movitého kulturního dědictví	Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví
	Podpora projektů zaměřených na poskytování standardizovaných veřejných služeb muzeí a galerií
	Podpora projektů výchovně vzdělávacích aktivit v muzejnictví
	Program kulturní aktivity – Podpora činností metodických center příspěvkových organizací
	Program kulturní aktivity - Podpora projektů významných a mimořádných aktivit
	Program kulturní aktivity- Podpora projektů spolků a pobočných spolků
	Program kulturní aktivity – Podpora projektů národních oslav 700. Výročí narození císaře Karla IV.
Profesionální umění	Stipendijní program
	Program státní podpory profesionálních divadel, symfonických orchestrů a pěveckých sborů
Literatura a knihovny	Podpora vydávání knih, literárních časopisů a pořádání literárních akcí
	Knihovna 21. století na rok 2016, Česká knihovna 2016
	Podpora provozovatelů knihoven evidovaných podle zákona o knihovnách a občanského zákoníku, jejichž hlavním účelem je knihovnická a informační činnost či jejich podpora

Zdroj: (MKČR, 2007-2012)

PŘÍLOHA PIII : DOPLŇUJÍCÍ TABULKY A GRAFY K ANALYTICKÉ ČÁSTI PRÁCE

Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v mikroregionu Strážnicko (ČSÚ;2016)

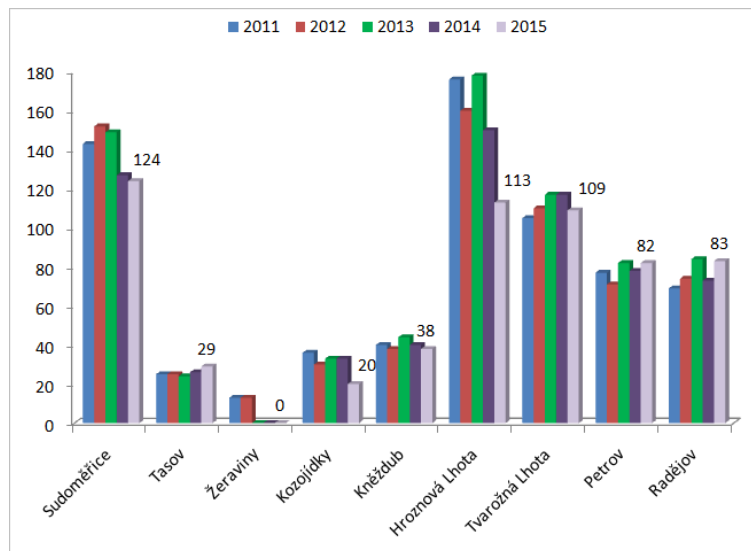
Stav k 31.12.	1971	1981	1991	2001	2014
Hroznová Lhota	1 285	1 329	1 316	1 280	1 258
Kněždub	1 277	1 159	1 100	1 096	1 128
Kozojídky	423	402	453	470	510
Petrov	1 442	1 435	1 391	1 379	1 333
Radějov	1 017	914	841	856	837
Strážnice	5 613	6 245	6 050	5 932	5 637
Sudoměřice	1 275	1 260	1 179	1 202	1 269
Tasov	576	607	542	555	552
Tvarožná Lhota	990	930	872	856	909
Žeraviny	238	215	164	179	196
Celkem	14 136	14 496	13 908	13 805	13 629

Struktura vyjíždějícího obyvatelstva v mikroregionu Strážnicko v roce 2011 v % (ČSÚ, 2016)

Obec vyjížd'ky	vyjíždějící do zaměstnání				vyjíždějící do škol	
	v rámci JMK	do jiných krajů	mimo ČR	Celkem	vyjíždějící denně	celkem
Hroznová Lhota	71,54	23,58	4,88	100	67,69	100
Kněždub	78,32	18,43	3,25	100	80,91	100
Kozojídky	79,21	19,80	0,99	100	70,51	100
Petrov	84,01	11,92	4,07	100	76,15	100
Radějov	80,87	18,03	1,09	100	69,33	100
Strážnice	69,39	26,32	4,29	100	51,08	100
Sudoměřice	80,74	8,11	11,15	100	75,61	100
Tasov	79,10	19,21	1,69	100	87,27	100
Tvarožná Lhota	85,04	12,82	2,14	100	65,06	100
Žeraviny	80,56	18,06	1,39	100	80,00	100

PŘÍLOHA PIII : DOPLŇUJÍCÍ TABULKY A GRAFY K ANALYTICKÉ ČÁSTI PRÁCE

Vývoj počtu čtenářů v jednotlivých obcích mikroregionu (Knihovna Hodonín, 2016)

PŘÍLOHA PIV: PŘEHLED STRATEGICKÝCH CÍLŮ A PRIORIT KONCEPCE PODPORY KULTURY V JMK 2009-2013

Cíl	Priority
1. Podpora rozvoje živé kultury	1.1 Vtvoření oficiálního informačního portálu se zaměřením na kulturní dění v JMK 1.2 Podpora různorodosti amatérských uměleckých aktivit 1.3 Podpora zajištění dostupnosti umění pro občany 1.4 Komplexní podpora živé kultury z dotačního programu JMK
2. Využití kulturní nabídky v cestovním ruchu.	2.1 Vybudování jednotného informačního a orientačního systému 2.2 Zlepšení prezentace archeologických lokalit zpřístupněných veřejnosti 2.3 Využití kulturních památek lidové architektury, folklóru a pořádaných akcí v cestovním ruchu 2.4 Zpřístupnění dalších objektů, které mohou s přihlédnutím k jejich socioekonomickému významu v místě působnosti výrazně přispět k rozvoji CR lokálně i přes rámec regionu
3. Vytváření podmínek pro existenci místní kultury a podpora jejího rozvoje	3.1. Podpora rozvoje kulturního života v JMK, kulturních institucí (divadel, muzeí, knihoven, kulturních zařízení, hvězdáren apod.), hudebních souborů, péče o tradice a folklór, podpora kulturního života menší a podpora rozvoje neprofesionální kultury v JMK 3.2. Podpora tradiční lidové kultury 3.3 Propagace kulturních aktivit obcí na informačních místech JMK 3.4 Podpora projektů volnočasových kulturních aktivit především v menších obcích
4. Začlenění kulturního aspektu do rozvoje regionu	4.1 Podpora a realizace významných kulturních projektů a podpora nemotného kulturního odkazu a kulturních tradic zejména ve spojení s významnými osobnostmi a událostmi v kraji 4.2 Zapojení škol a vzdělávacího systému do kulturního života

Zdroj: Krajský úřad JMK, 2016

**PŘÍLOHA PV: PŘEHLED PODPOŘENÝCH SUBJEKTŮ A JEJICH
PROJEKTŮ PROSTŘEDNICTVÍM MAS STRÁŽNICKO
V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2007-2013**

Obec	Podpořený subjekt	Podpořený projekt
Hroznová Lhota	Hroznolhotské kulturní sdružení	Rozvoj kulturních aktivit v obci
	Hroznolhotské kulturní sdružení	Uprkova stezka v Hroznové Lhotě
	Salesiánský klub mládeže	Poznej Strážnicko svůj kraj
Kozojídky	SDH	Hasičská historie v akci
	Obec Kozojídky	Rozvoj kulturních aktivit v obci
Petrov	Obec Petrov	Procházka Petrovem aneb od vody k vínu
Radějov	kulturní sdružení	Kroje pro Radějov
	Obec Radějov	Oskorušová stezka
	Město Strážnice	Po stopách předků
Strážnice	Město Strážnice	Pódium na kulturní akce ve městě
	Občanské sdružení s úsměvem	Festival na vodě - technické zajištění akce
	OSMA	Strážnický kraj nás baví
	Danaj - soubor lidových písní a tanců	Zachování folkloru strážnického Slovácka
	Rodinné centrum Strážnice	Zahrada u Sv. Martina - rozvoj aktivit pro rodiny s dětmi
	Fčeličky	Fčeličky Strážnicku
	Gauč o.s.	Řezbářská expozice se stezkou
Sudoměřice	Rodičovské sdružení při ZŠ	Rozvoj kulturních aktivit v obci
	DOLINEČKA	Hudební stezka DOLINEČKA
Tvarožná Lhota	INEX SDA o.s.	Dřevařská expozice a stezka
	Mužský sbor o.s.	Rozvoj kulturních aktivit v obci

Zdroj: MAS Strážnicko, b.r.

PŘÍLOHA PVI: SEZNAM OTÁZEK PRO ROZHOVORY

Zhodnocení současného stavu spolupráce hlavních aktérů místní kultury

Dobrý den, mé jméno je Monika Štřelcová a jsem studentkou druhého ročníku navazujícího magisterského studijního programu Hospodářská politika a správa oboru Veřejná správa a regionální rozvoj na Fakultě Managementu a Ekonomiky UTB ve Zlíně.

Pro účely zpracování mé diplomové práce provádím výzkum místní kultury na Strážnicku.

Všechny otázky v dotazníku jsou zcela otevřené, to znamená, že na ně můžete bez omezení volně odpovídat. Pokud s otázkou nebudete souhlasit, nemusíte na ni odpovídat. V případě jakýchkoli nejasností se na mě můžete obrátit.

Než začneme, chtěla bych Vám ještě sdělit, že tento výzkum bude prováděn ještě u několika dalších respondentů. Odpovědi všech respondentů pak budou souhrnně vyhodnoceny.

Rozhovor je zcela anonymní, nikde nebudou uváděny konkrétní údaje o Vaší osobě.

Část I - Místní kultura

Prvky a role místní kultury

1. Jaké prvky místní kultury podle Vás nejlépe charakterizují Vaši obec/region?
Uveďte alespoň 3 a pokuste se svou odpověď zdůvodnit.
2. Jakou roli hraje podle Vás místní kultura v rozvoji Vaší obce/regionu a to jak z hlediska ekonomického, tak sociálního, tj. komunitního života?

Zájem obyvatel o místní kulturní akce z hlediska zástupce obce

3. Jaký je podle Vás zájem obyvatel o místní kulturní akce? Pokud srovnáte současnou návštěvnost místních kulturních akcí s návštěvností například před 3-5 lety, vidíte zde nějakou změnu? Pokud ano, dokážete si tuto změnu nějak vysvětlit?
4. Jaký je podle Vás zájem A) dětí a B) mládeže o místní kulturu v posledních 3-5 letech a jak se do ní zapojují? Snažíte se u nich zájem podněcovat? Pokud ano, jakým způsobem se to děje?

Struktura místních kulturních akcí

5. Dokázal/-a byste odhadnout strukturu Vámi pořádaných kulturních akcí z hlediska, zda se jedná o akci místního, regionálního či nadregionálního významu? Převládají například akce pouze místního významu, nebo naopak o ně mají zájem obyvatelé i z jiného regionu?
6. Jsou tyto kulturní akce spíše tradiční, nebo pořádáte i zcela nové- něčím netypické, akce?

Nové kulturní akce projekty v oblasti místní kultury

7. Pokud pořádáte i nové typy místních kulturních akcí, kde získáváte náměty/ inspiraci?
8. Mají tyto nové akce u obyvatel úspěch? (z hlediska skutečné návštěvnosti vůči očekávání)

Realizace kulturních akcí

9. Jakým způsobem vytváříte plán kulturních akcí? Koordinujete tento plán i s pořadateli jiných kulturních akcí, tak aby se tyto akce navzájem nepřekrývaly a to jak z pohledu časového, tak svým zaměřením, tj. žánrem?
10. Jakým způsobem určujete výši vstupného u kulturních akcí? U kterých akcí místní kultury jste od výběru vstupného upustili a proč?
11. Pokud máte nějaké výnosy z kulturních akcí, na jaké účely jsou nejčastěji používány a jakým postupem je o způsobu jejich rozdělení rozhodováno?
12. Setkáváte se při pořádání kulturních akcí s nějakými obtížemi? Pokud ano, s jakými nejčastěji a co je jejich příčinou? Jedná se o překážky spíše administrativního charakteru, organizačního charakteru, spojené s financováním či zcela jiné? Prosím popište.

Nejúspěšnější místní kulturní akce z hlediska návštěvnosti

13. Můžete se nyní pokusit určit 3 místní kulturní akce s největší návštěvností, které jste v posledních 2-3 letech realizovali?

U každé této akce se nyní prosím pokuste zodpovědět dílčí otázky:

- Jedná se o akci místního, regionálního nebo neregionálního významu?
- Jak probíhá koordinace činností při realizaci takové akce? Jaké činnosti a zajišťují jednotliví spolupřadatelé a kdo jimi je?
- Můžete určit zdroje financování akce podle významnosti?
- Jakou formou byla akce propagována? Byla propagace zajištěna interními pracovníky, nebo externě?
- Byla akce podporována místními podnikateli? Pokud ano, jakou podobu měla tato podpora?
- Jakým konkrétním způsobem se na akci podíleli dobrovolníci? Jaké činnosti vykonávali?

Část II - Spolupráce hlavních aktérů v oblasti místní kultury

14. S jakými subjekty v současnosti spolupracujete v oblasti místní kultury? Pokuste se vyjmenovat všechny a uvést 3 nejvýznamnější.

15. Máte do budoucna zájem o další spolupráci s těmito subjekty? Vaši odpověď prosím zdůvodněte.
16. Existují i subjekty, se kterými v současnosti nespolupracujete, ale o spolupráci byste měli v budoucnu zájem? Vaši odpověď prosím zdůvodněte
17. Změnil se počet nebo struktura subjektů, se kterými spolupracujete v posledních 3-5 letech? Pokud ano, pokuste se tuto změnu vysvětlit.
18. Jak se podle Vás v posledních 3-5 letech vyvíjela intenzita spolupráce s těmito subjekty? Pokuste se tento vývoj vysvětlit.
19. Jak se tato změna projevila na Vaší činnosti a jakým způsobem se ji snažíte řešit/jste ji řešili?
20. Využíváte nějaké formy přeshraniční spolupráce? Pokud ano, jaké a při realizaci jakých projektů? V čem spatřujete přínosy a v čem nedostatky této spolupráce? Máte zájem o přeshraniční spolupráci i do budoucna? Pokud ne, proč
21. Jakým způsobem se podílí konkrétně Mikroregion a MAS Strážnicko a Krajský úřad Jihomoravského kraje na rozvoji místní kultury? V čem spatřujete největší přínosy jejich participace, co naopak by měli tyto organizace zlepšit z pohledu rozvoje místní kultury Vašeho regionu/obce?

Spolupráce s podnikateli

22. Pokud jste uvedl/-a, že spolupracujete s podnikateli, zodpovězte prosím, následující otázky:
 - Jakým způsobem získáváte podporu od podnikatelů? Aktivně oslovujete podnikatele nebo Vás podnikatelé kontaktují sami?
 - Jaká je nejčastější forma podpory místních kulturních akcí ze strany podnikatelů? Jedná se spíše o sponzoring, nebo o donátorství bez nároku na publicitu?
 - Jaký typy akcí/ projektů nejčastěji podnikatelé podporují? Proč myslíte, že jde zrovna o tento typ akcí?
 - Jak se vyvíjí velikost poskytované podpory ze strany podnikatelů v posledních 2-3 letech? Má spíš rostoucí, klesající tendenci nebo je spíš stabilní? Znáte důvody tohoto vývoje?

Spolupráce s dobrovolníky

23. Pokud se na Vámi pořádaných kulturních akcí podílejí dobrovolníci, jakým způsobem je získáváte?
24. Jakou formou dobrovolníky odměňujete?

25. Pokuste se odhadnout v %, jaké je věkové složení dobrovolníků. Změnila se věková struktura dobrovolníků v posledních 3-5 letech? Pokuste se tento vývoj zdůvodnit.
26. Jak byste zhodnotili zájem o dobrovolnictví v posledních 3-5 letech? Je zájem stejný, větší nebo menší? Jak si tento vývoj vysvětlujete?

Část III – Podpora dalších subjektů ze strany obcí a MAS

27. Podporujete v současnosti ostatní aktéry místní kultury? Pokud ano, které a jakou má tato podpora formu a v jaké výši se tato podpora průměrně pohybuje za poslední 2-3 roky? Pokud ne, zdůvodněte.
28. Změnil se v posledních 2-3 letech počet nebo struktura podporovaných aktérů místní kultury či velikost podpory z vaší strany? Pokud ano, popište a pokuste se změnu vysvětlit.
29. Snažíte se podporovat tradiční regionální produkty a řemesla? Pokud ano, jakou má tato podpora formu?
30. Kdo patří mezi typické příjemce této podpory a kolik takových subjektů v současnosti podporujete?
31. Evidujete v posledních 2-3 letech nějaké změny v počtu zájemců o tuto podporu?

Část IV – Otázky pro podnikatele

32. Podílíte se na podpoře místních kulturních akcích – donací (finanční; věcnou – zajištění občerstvení, výher v soutěžích, zápůjčka vybavení, vozidel; zajištění služeb – doprava, marketing, organizace akce), sponzorstvím (finančním, věcným nebo službami)? Pokud ne, za jakých důvodů, např. negativní zkušenosti se spoluprací s pořadateli?
33. Které akce místní kultury v obci, regionu jste podpořil/a v loňském roce. Proč preferujete zrovna tento typ akcí?
34. Máte zájem o podporu místní kultury i do budoucna, popřípadě jaké překážky by Vám v tom mohli zabránit? Svou odpověď prosím zdůvodněte
35. Setkáváte se při spolupráci s jinými aktéry místní kultury či při jejich podpoře s nějakými problémy? Pokud ano, s jakými nejčastěji? Co je jejich příčinou?